

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtrek — Posamezna številka 15 din — LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrletna 150 din; plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 ameriške dolarje — TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu štev. 606/70-3/24

Stev. 1—2 (563—564) Leto XII.
NOVO MESTO, 12. JANUARJA 1961

UREJUJE uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg štev. 3 (vzhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave štev. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje »Delo« v Ljubljani

Stopamo v jubilejno leto

„... Stopamo v 1961. leto, ki je za nas zlasti pomembno tudi kot leto, v katerem proslavljamo 20-letnico narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije. To leto proslavljamo kot dvajseto leto od tistih dni največjih preizkušenj in tragedije naših narodov — začetka junaške epopeje, v kateri se je iz krvi in trpljenja porajala svobodna, neodvisna, nova socialistična Jugoslavija.

Ko se spominjamo težkih dni, ki so nastali z okupacijo naše dežele, in junaške štiriletne borbe najboljših sinov in hčera naših narodov, hkrati izražamo globoko spoštovanje in priznanje vsem, ki so v tej borbi žrtvovali svoja življenja za srečnejše in boljše življenje sedanjega in bodočih pokolenj socialistične Jugoslavije. Ta proslava naj bo tudi nova močna pobuda za nadaljnje napore naših delovnih ljudi, da bomo čimprej uresničili tiste ideale, za katere so bile dane tako ogromne žrtve.

S trdno vero, da bo človeštvo srečno prebrodilo nevarnost, ki mu zdaj grozi, s trdno vero, da bomo premagali vse težave, ki bi utegnile nastati v naših naporih pri graditvi socializma, želim vsem našim državljanom in državljanke, delovnim kolektivom in vsem našim delovnim ljudem, pripadnikom naših obrambnih sil in varnostne službe, naši mladini in najmlajšemu rodu, pionirjem, srečno novo 1961. leto!

TITO

(Iz noveletne poslanice predsednika republike tovariša Tita)

OSNUTEK PETLETNEGA PERSPEKTIVNEGA NAČRTA OBČINE NOVO MESTO PRED ODBORNIMI

Besedo imajo volivci in proizvajalci

V prihodnjih 5 letih naj bi se vrednost skupne proizvodnje v novomeški občini povečala na 36 milijard in 400 milijonov dinarjev, narodni dohodek pa za 122 odstotkov. Največje povečanje: v industriji in kmetstvu — Volivci naj odločijo, ali so za zvišanje prometnega davka na blago v drobni prodaji — Osnutek odloka o dopolnilnem proračunskem prispevku na osebnih dohodek gre najprej na zbornice volivcev — Še ta mesec: združitev občin Novo mesto in Žužemberk

Sírinajsta redna seja obeh zborov občinskega ljudskega odbora Novo mesto 5. januarja pod predsedstvom tov. Ludvika Goloba je bila namenjena obravnavi osnutka petletnega perspektivnega gospodarskega razvoja novomeške komune. Osnutek, ki so ga dobili odborniki že nekaj dni pred sejo, nakazuje glavne smernice bodočega gospodarskega razvoja.

Izhodišče bodočega petletnega načrta so uspehi, doseženi v minulemu obdobju. Ti pa nikakor niso majhni. Vrednost proizvodnje se je v letih 1956—1960 povečala od 7,9 milijarde na 15,8 milijarde ali za 99 odstotkov, narodni dohodek pa od 3,2 na 6,4 milijarde dinarjev ali za 100 odstotkov. Takšni dosežki v preteklih letih so trdna osnova za še hitrejši go-

spodarski razvoj v prihodnjih petih letih. Upoštevajoč splošne smernice gospodarskega razvoja v naši državi in dosežanje uspeha na območju komune, predvideva osnutek perspektivnega načrta, da se bo vrednost proizvodnje v prihodnjih petih letih povečala na 36 milijard 400 milijonov dinarjev ali za 132 odstotkov, narodni dohodek pa na 14 milijard 285 milijonov dinarjev ali za 122 odstotkov. Število zaposlenih se bo v tem času povečalo za 44 odstotkov.

Največje povečanje proizvodnje predvideno v industriji, in sicer od 6 milijard 885 milijonov v letu 1960 na 23 milijard 315 milijonov dinarjev v letu 1965. Za porast bo potrebno okoli 6 milijard investicij za nove industrijske zmogljivosti in razširitev ter modernizacijo obstoječih. Na novo se bo zaposlilo v industriji okoli 2.300 delavcev ali za 71 odstotkov, storilnost pa naj bi se v tem obdobju povečala za 76 odstotkov.

Osnutek obravnava perspektivni razvoj vsake gospodarske organizacije v občini, hkrati pa vsebuje tudi vrsto pripomb in predlogov, ki jih daje občinski ljudski odbor posameznim podjetjem glede njihovega bodočega razvoja. Odborniška komisija, ki je sestavljala osnutek načrta, se ni mogla strinjati z več kot skromnim

planiranjem nekaterih podjetij, ker ni vsebovalo realnih možnosti. Take predloge je komisija zavrnila in predlaga zvečanje obveznosti, kar je ljudski odbor tudi potrdil.

Razprava o osnutku petletnega perspektivnega načrta je bila živa. Sodelovalo je 19 odbornikov obeh zborov. Iz te izčrpane razprave posnemamo glavne misli:

Priporočila in predloge posameznim podjetjem naj pretrese zbor proizvajalcev odnosno občinski ljudski odbor ter na osnovi tega prične razgovore s prizadejimi kolektivi. Industrija se bo razvijala v bodeče še bolj v posameznih centrih, zato je potrebno tudi sredstva za negospodarske investicije (šole, zdravstvene domove ipd.) usmerjati v prvi vrsti v take centre. Hkrati je treba nujno misliti na urbanistične načrte. Zdruevanje razpoložljivih sredstev komune, podjetij in državljanov bo temelj za nadaljnjo rast življenjske ravni naših ljudi.

Bodoči razvoj komune je treba gledati vzporedno s splošnimi družbenimi interesi, ne pa z ožkih krajevskih stališč. Področje komune je treba vedno obravnavati kot celoto. Zlasti moramo preudarno uporabljati sredstva za negospodarske investicije. Potrebe po teh so znatno večje, kot bodo možnosti, kar nare-

kuje še toliko večjo skrb. Ne gre, da bi gradili nekaj samo iz socialnih ozirov, pač pa moramo upoštevati predvsem splošno gospodarske naloge. Socialna vprašanja posameznikov moramo reševati drugače.

Plan razvoja kmetijstva predvideva povečanje proizvodnje na družbenih posevkih za 108 odstotkov, pogodbeno sodelovanje med zadrugami in zadrugniki pa naj bi zajelo do leta 1958 60 odstotkov vseh kmetijskih površin v občini. Svet za kmetijstvo je mnenja, da je načrt za družbena posestva premajhen in da je možno v tem času doseči povečanje za 250 odstotkov. Tega mišljenja so bili tudi posamezni odborniki, ker so pogoj ugodni. Hkrati s povečanjem kmetijske proizvodnje pa je treba misliti tudi na življenjsko raven ljudi, zaposlenih v kmetijstvu.

Več odbornikov se je zavzemalo za nadaljevanje elektrifikacije posameznih naselij in zaselskov. Elektrifikacija vasi je v glavnem končana, brez elektrike pa so le še oddaljene manjše vasi in zaselski. Nadalje so poudarjali potrebo po raznih obrtnih delavnicah, ki jih za nekatere stroke zelo primanjkuje.

(Nadaljevanje na 8. strani)

IZJAVI PREDSEDNIKOV OBČINSKIH LJUDSKIH ODBOROV OB ZDRUŽITVI OBČIN

SENOVO in VIDEM - KRŠKO

Predsednika občinskih ljudskih odborov SENOVO in VIDEM-KRŠKO sta na prošnjo našega sodelavca v zvezi s skorajšnjo združitvijo obeh občin naslednji izjavi:

● **Tovariš KAREL ŠTERBAN, predsednik ObLO Senovo:**

»Občane bo najbolj zanimalo zakaj je prišlo do združitve in kakšni vzroki so pripeljali do tega.

Za tak ukrep se je odločil občinski ljudski odbor potem, ko smo po daljših in temeljnih razpravah s političnimi organizacijami na okraju in v občini uvideli, da manjše občine glede na prenose raznih služb z okrajnega ljudskega odbora na občine ne morejo več obstajati. Občina Senovo bi glede na finančne dohodek še lahko obstajala; imela bi tudi dovolj kadra, ki je zdaj na ObLO. S prenosom novih služb, ki jih mora v bodečo opravljati, pa je občina za tako delo tudi po številu prebivalcev premajhna. Če zdaj imamo z občino Videm-Krško več skupnih inspekcij: za veterinarstvo, sanitarno inšpekcijo, sodnika za prekrške, skupno banko, katastrski urad, sodišče in še več drugih služb, ki prihajajo na občine (zavod za zaposlovanje delavcev, pošte in pod.). Na podlagi teh argumentov smo prišli do zaključka, da je združitev naših dveh občin gospodarsko in politično utemeljena. V letih 1961—65 se bo dvignil bruto produkt v obeh sedanjih občinih za 47,9 odstotka na prebivalca v občini, narodni dohodek pa za 41,1 odstotka. To nam jamči dober nadaljnji razvoj našega področja v združeni občini. Pri združitvi občine Senovo z občino Videm-Krško bo treba dati Krajevnemu uradu na Senovu in v Brestanici večje pravice, tako da bi prebivalci teh območij opravili na svojih domačih uradih vse potrebno — razen pristojnosti, ki bodo tudi posledje pripadale občini.

● **Tovariš STANE NUNČIČ, predsednik ObLO Videm-Krško:**

»Združitev občine Senovo z občino Videm-Krško je logična posledica razvoja našega komunalnega sistema. Pri tej in ostalih združitvah kaže, da se ljudska oblast oddaljuje od svojih državljanov in volivcev. Če pa vemo, da je delavsko in družbeno samoupravljanje osnovni temelj, na katerem stoji naš družbeno politični sistem in njegova komunalna ureditev, potem je v praksi vsa stvar drugačna. Demokratčni mehanizem zahteva široko sodelovanje volivcev pri upravljanju zadev s področja gospodarstva, pro-

svete kulture in drugih družbenih služb preko ljudskega odbora, njegovih svetov in komisij, krajevnih odborov, sokolskih odborov, delavskih svetov in drugih družbenih samoupravnih organov, ki imajo pomen za življenje ljudi v kraju in za splošno gospodarstvo in prosvetno kulturni razvoj. Potemtakem imajo volivci nekega kraja vse možnosti za reševanje raznih problemov, ki so življenjsko važni za ljudi v tem kraju.

Naša naloga je torej ta demokratični mehanizem nadalje razvijati in oblast preko zborov volivcev, krajevnih odborov in stanovanske skupnosti približati volivcem. Cilj bo se bode ta načela uveljavila v življenju, tem manj opravkov bodo imeli volivci na občini, s tem pa je tudi odpravljena bojazan pred enakopravnim položajem volivcev in kraljev v komunih.

Prenos pristojnosti na občinske ljudske odbore zahteva kvalitetnejši kader v državni upravi in organizaciji raznih služb, kar je v manjši občini nemogoče. Z občino Senovo imamo že sedaj organizirane nekatere skupne službe, kot veterinarsko in sanitarno in-

špekcijo, sodnika za prekrške, skupen zavod za zaposlovanje delovne sile, kataster, sodišče, socialno zavarovanje in banko. Združitev je tako z ekonomskega in z drugih političnih razlogov upravičena in koristna.

Obe združeni občini bi tvorili močno ekonomsko enoto, saj imata že v letu 1960 skupaj pribl. 13 milijard bruto proizvodnje in 5.557.000.000 din narodnega dohodka. Leta 1965 pa naj bi združena občina imela pribl. 24 milijard družbenega bruto proizvoda in 9.500.000.000 narodnega dohodka, ki je predvideno s perspektivnim družbenim planom.

S tem je podana močna materialna osnova za nadaljnji gospodarski vzpon in krepitev družbenega in delavskega samoupravljanja.

Razstava Lojzeta Perka v Dolenjskem muzeju

Obiščite razstavo novjših slikarskih del akad. slikarja Lojzeta Perka v Dolenjskem muzeju v Novem mestu. Razstava je odprta dnevno od 9. do 12. ure, ob torkih, četrčkih in sobotah tudi od 16. do 19. ure.

- Ljudje božji, ne vsi naenkrat, saj ga še tiskajo! Nihče vam bo zameril, če si ga naročite vsak na svoj domači naslov. Če imamo že 16.650 izvodov tedenske naklade, lahko še vašo vas vzamemo pod streho...

SOCIALISTIČNA ZVEZA

O DRUŽBENEM NAČRTU

V torek, 10. januarja, je bilo v Novem mestu posvetovanje predsednikov občinskih odborov SZDL novomeškega okraja. Pogovorili so se o pripravah na občinske konference SZDL, ki bodo v vseh občinah od 28. januarja do 7. februarja. Konference bodo skrbno pripravljene, delegati bodo dobili gradivo pravočasno, da bi ga lahko predelali in se pripravili na razpravo.

Občinske konference bodo kritično ocenile dele krajevnih konferenc (le-te niso bile povsod najboljšo pripravljene), utirile nove organizacijske oblike Socialistične zveze in nakazale pomembne naloge te organizacije, še posebej pa bodo delegati na njih razpravljali o pripravljanih družbenih načrtov občin za leto 1961 in o pripravljanih 5-letnih perspektivnih načrtov. V tem je največji pomen občinskih konferenc, saj mora SZDL kot javna tribuna določiti smer gospodarskega razvoja in o njem najresnejše razpravljati.

Na posvetovanju so se pogovorili tudi o seminarjih za novovoljavna vodstva SZDL, katera moramo že takoj v začetku utrditi in jim nakazati

PREBIVALCEM NOVOMEŠKE OBČINE!

Ne zamudite v prihodnjih dneh zborov volivcev, na katerih boste sodelovali o osnovah novega petletnega plana gospodarskega razvoja novomeške občine! Te dni so imeli odborniki ObLO po vseh sektorjih konference, prihodnji teden pa se začne zbori volivcev! Obiščite jih polnoštevilno!

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

svojim naročnikom

Spet nas imate v rokah — vendar še v stari obliki in v dotedanji »obliki«. Dolžni smo vam zato najprej sledeče obvestilo:

Tiskarna DELO v Ljubljani nas je decembra 1960 obvestila, da bo s 1. januarjem 1961 stekel njen novi rotacijski stroj, ki tiska časnik. Naročeno nam je bilo, da izberemo z letošnjim januarjem našemu listu novo obliko: tako, kot jo ima zdaj republikanski dnevnik »Delo«, ali pa polovico tega formata (v pokončni obliki). Odločili smo se za drugo — za polovično velikost dnevnika »Delo«. V četrtek, 5. januarja, smo se ogledali v ljubljanski tiskarni, da bi naredili nekaj vzorcev in poskusen prelom našega tednika v novi obliki, vendar pa smo od tehničnega vodstva tiskarne vedeli sledeče:

Na novem stroju bodo do 1. aprila 1961 tiskali samo »Delo« in »Tedensko tribuno«, ostali časniki, ki jih tiska CP DELO v Ljubljani, pa bodo prešli na nov format svojih listov šele čez 3 mesece.

Tiskarna ima z novim časopisnim strojem trenutno različne težave tehnične značaja, katerim je treba podrediti želje in potrebe posameznih naročnikov njenih uslug. Zato prosimo vse naše bralce in naročnike, da vzamejo to okolnost na znanje. V prihodnjih 3 mesecih bomo tiskali naš list 'ako kot doslej, z novo obliko in »obliko« pa se bomo — ne po naši krivdi! — lahko predstavili šele spomladi. Upamo, da nas boste potem prav tako veselili, kot smo bili zdaj mi, ko smo vam hoteli že danes postreči z domačim listom v malce drugačni opremljeni in opravi.

Kaj več o naših načrtih in pa težavah preberite še v današnjih Novoletnih pomenkih. Saj smo vsi — naročniki, bralci in uredništvo v upravo vred — so lastniki našega okrajnega glasnika Socialistične zveze; prav zato moramo vsi tudi poznati okoliščine, ki nam pomagajo ali pa nas ovirajo pri našem delu.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Obvestilo prebivalcem občin Videm-Krško in Senovo

Uredništvo in uprava Dolenjskega lista sporočata vsem prebivalcem občin Videm-Krško in Senovo, da sta s 1. januarjem 1961 odprla v Vidmu-Krškem podružnico uredništva. Podružnico vodi tov. Drago Kastelic, Videm-Krško, poštni predal 14; dobile ga lahko v pisarni Občinskega odbora SZDL v Krškem. Vodstva organizacij, društev, kolektivov, ustanov in podjetij prosimo, da sporočajo naši podružnici v Krškem datume svojih občinskih zborov, prireditve in nastopov, kakor tudi druge želje in potrebe, ki zadevajo javno obveščanje v domačem listu.

UREDNIŠTVO — UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Novoletne želje iz Vidma-Krškega

Obiskali smo tovariše, ki delajo na različnih področjih in v organizacijah in jih zaprosili, naj povedo novoletne želje. Priljubljenimo, kaj so povedali:

■ Franc Agreš, ravnatelj osnovne šole v Vidmu-Krškem I:

— Moja največja želja je, da bi tudi naša šola dobila prostore in opremo. Sedanja šola je bila zgrajena 1883 za takratne potrebe. Trenutno pa to šolo obiskuje preko 1000 državljanov, in sicer redno in večerno tehniško srednjo šolo in osnovno šolo, srednje ekonomsko šolo za odrasle in vaješniško šolo.

Naslednja moja osebna želja pa je, da bi se materialni položaj prosvetnih delavcev približal položaju zaposlenih v gospodarstvu.

■ Ing. Leo LEONARDIS, direktor Tehniške srednje šole:

— Imam več želja. Vsekakor prednjači želja, da bi naši prvi letošnji maturanti doživeli uspešen krst na diplomski in da bi se dobro izkazali na svojih prvih delovnih mestih. S tem bodo le potrdili sloves naše srednje tehniške šole. Isto želim tudi slušateljem oddelka za izobraževanje odraslih. Vsem pa srečno in uspeha polno novo leto!

■ Inž. Gabriel PERKO, direktor Ekonomske srednje šole za odrasle:

— Toplo priporočam slušateljem Ekonomske srednje šole, naj se resno poprimajo študija, kajti šole ne obiskujejo samo zaradi diplome, temveč, da bodo podjetjem in ustanovam, ki zanje plačujejo šolnino, tudi koristili s svojim pridobljenim znanjem. Največjo korist pa bodo brez dvoma imeli slušatelji sami. Želim vsem skupaj veliko uspeha v šoli.

■ Joško SELER, predsednik DPM, Videm-Krško, desni breg:

— Naše društvo se je odločilo, da bo posebno pozornost posvetilo kolektivnemu odbojstvu otrok. Postavljenih je bilo več jek na javnih prostorih, temu primerno pa so bile urejene tudi izlozbe. Želim tudi, da bi mladina znala ceniti prizadevanja društva in da bi tudi ona, ko odraste, nadaljevala to pot.

■ Janez DRNOVSEK, kontrolor bolnikov pri podružnici Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Vidmu-Krškem:

— Na bolezenski dopust naj gredo le tisti, ki so ga dejansko potrební. Čim manj »namišljenih bolnikov« in nepotrebnega izkoriščanja sredstev socialnega zavarovanja! Našim zavarovancem srečno in zdravo novo leto 1961!

■ Janez BREŠKVAR, predsednik stanovanjske skupnosti, plačalnega kluba »Celodolci«, občinske zveze za telesno vzgojo, član UO DIT in šef katarskega urada:

— Za stanovanjsko skupnost: da bi obrat družbene prehrane čimprej pričel delovati in da bi v letu 1961 dobili vsi delovni ljudje svoja stanovanja!

— Za plavalni klub: da bi naši tekmovalci marljivo trenirali in pri tem dosegli čim več uspehov ter da bi mero-dajni činitelji imeli več razumevanja pri dodelitvi finančnih sredstev!

— Za občinsko zvezo za telesno vzgojo: da bi novo ustanovljena zveza uspešno delala in da bi se čimveč mladine, predvsem na vasi, vključilo v telesno vzgojno društva!

— Za obč. odbor DIT: da bi vsi člani strokovnih podružnic sodelovali v društvu in

pr. reševanju vseh problemov v občini!

— Za kataster: da bi se ljudje ne pravdali za vsako ped zemlje in da bi živel v dobrih soseljskih odnosih!

— Osebnost: naj bi čimveč ljudi sodelovalo v množičnih organizacijah, da ne bi imel eden preveč funkcij.

■ Lojze ŠTIB, predsednik občinskega odbora SZDL:

— Vse priznanje članom SZDL, ki so v konstruktivnih razpravah na množičnih sestankih pokazali veliko zanimanje za napredke SZDL in razvoj gospodarstva v občini! Želim le, da bi se prišlo uspešno delo nadaljevalo še z večjo vneto in da bi bilo sodelovanje med občinskim odborom SZDL in osnovnimi organizacijami z vsemi člani še bolj izrazito. Iz diskusij in sestankih, ki jih organizira SZDL,

je opaziti, da ljudje še vse premalo poznajo razvoj in napredke v občini. O vsem tem pa nazorno piše naše okrajno glasilo »Dolenjski list«. Priporočam vsem članom, da redno prebirajo naš domači časnik, in prepričan sem, da jim bo postal dober prijatelj. Prebivalstvu občine in članom SZDL srečno in uspeha polno novo leto!

■ Ignac PRIJATELJ, komandir postaje LM:

— Želim bi, da bi bilo med državljani v občini čimveč prijateljstva, poštenja in medsebojnega razumevanja. Sladka kapljica naj bi ne grenila odnosov! Pravilo »Na cesti nisi sam« naj koristnikom bolje služi kot lan. S tem bo veliko doseženega glede discipline, blaginje in sreče v novem letu.

Drago Kastelle

je opaziti, da ljudje še vse premalo poznajo razvoj in napredke v občini. O vsem tem pa nazorno piše naše okrajno glasilo »Dolenjski list«. Priporočam vsem članom, da redno prebirajo naš domači časnik, in prepričan sem, da jim bo postal dober prijatelj. Prebivalstvu občine in članom SZDL srečno in uspeha polno novo leto!

■ Ignac PRIJATELJ, komandir postaje LM:

— Želim bi, da bi bilo med državljani v občini čimveč prijateljstva, poštenja in medsebojnega razumevanja. Sladka kapljica naj bi ne grenila odnosov! Pravilo »Na cesti nisi sam« naj koristnikom bolje služi kot lan. S tem bo veliko doseženega glede discipline, blaginje in sreče v novem letu.

Drago Kastelle

V NOVEM MESTU: Srečno! Dočakali smo 1961! Srečno!

Nikdar si ne seže s krepkim stiskom toliko dlani v dlani, nikdar ni iskrena želja »srečno« izgovorjena tolikokrat kot ob slovesu starega leta. Za začetek kratka ugotovitev: pripovedka o »počenem« dinarju, ki naj bi ga prineslo novo leto 1961, je zbežala kar precej Novomeščanom. Naval na tekstilno blago je mnogo močno »olajšal«, zato smo praznovali malo manj bučno, toda vsoeno dovolj slovesno, predvsem pa pri srečno. V gostinskih lokalih ni bilo nikjer take gneče kot lani.

Vso noč je iz oken številnih stanovanj mežikala svetloba, dokaz, da so mnogi praznovali doma. Na Glavnem trgu št. 15 se je v dveh oknih prvega nadstropja po zapletenem vrstnem redu prižigalo in ugašalo desetine raznobarnih drobnih žarnic in prišepetavalo mimoidočim: SREČNO, SREČNO, SREČNO!

Automobilsko prometa skorodna ni bilo. Ulice so se proti polnoči popolnoma izpraznile, le osamljeni zvoiki godal in kriki razvnetih pesalcev so tu in tam prodrli iz gostinskih lokalov. Srečno!

Dvojico mladih je polnoči zatekla pred Košakov gosilno. Stisnila sta se v objemu. Srečno, sem zasepetal in odhitev mimo... Kmalu po polnoči je po Ljubljanski pridrvel na Glavni trg osebni avtomobil in se na ovinku zaradi »gasa« komajda odbrl na kolesih... Srečno! Ko je odbilo prvo uru novega leta, so se pričeli ljudje vračati na domove. Dobro razpoloženi, tu in tam rahlo se opotekajoči. Pesem: Oja, po meksikansko, je zadenela čez trg. Vmes klici: Srečno! preko trga, preko mostu, povsod. V Kandiži je nekdo prečemo zatullil v nebo: Kaj nam pa morejo! Ko sem hitel preko mostu, me je z druge strani ogovoril dobrovoljček:

— Ti, tovariš, če boš tista škatla zgubil (misli je na avtomobil), nato je malo postal, ker je očividno iskal zvezo. Nadaljeval je: — ne boš nič slišu (najbrž je zamenjal sluh z vidom, pa kdo bi mu zameral!).

Ob petih zjutraj je na kandiškem križišču zakrutil praščček, ki je pobegnil. Razposajeno je zaplesal sredi ceste v pozdrav novemu letu. Ljudje so počasi, dobro razpoloženi odhajali domov. Posamič, v skupinah, v dvoje. Prečna pesem je le redkoda pretrgala tišino. Ob petih petnajst je odpejal prvi avtomobil. Bil je poln, nabito poln. Srečno!

Obirnimo list v knjigi življenja: Dimnikarček je na novo leta dan zbujal Novomeščane, ležčke kot vsa leta doslej. Ponudil je »ledar in začetel: Srečno! Da, srečno novo leto 1961! Srečno smo ga začeli. Srečnega t'ot kdakoli doslej. Brez prometnih nesreč, v prisrčnem razpoloženju in ne da bi zaradi nočnega razgrajanja prišel kdo v nasprotje z odlokom o javnem redu in miru...

MILOŠ JAKOPEC

Nekaj črnomaljskih upov za 1961

Lani smo zbirali ob raznih priložnostih želje naših »navadnih« državljanov, letos pa smo se odločili, da bomo vprašali po željah tiste, ki smo jim mi državljani zaupali določene sektorje, službe itd.

Na vrsti je občina Črnomelj: in prvi

● Tone Malnerič je želje kar hitro naštel. Želi si kot:

1. šef oddelka za gospodarstvo pri občinskem ljudskem odboru:

— da bi se hkrati z vsemi pristojnostmi, ki se prenašajo z višjih organov na nižje, prenašala tudi ustrezna sredstva,

— da bi se vsi sklepi organov oblasti, svetov in komisij tudi izvršili; se pravi, da bi sprejemle realne sklepe, ki bi jih potem upravni organ lahko izvršil,

— da bi imeli naš družbeni plan izražena merila v fizičnih merah (tumah, metrih itd.), ne pa

4. kot Tone Malnerič:

— da bi se čimprej rešil večine funkcij (tovariš Malnerič je namreč šef član upravnih odborov več društev, član svetov, komisij itd.), da bi se mi, starejši, rešil funkcij, kar pa je mogoče le, če se mladina vedno bolj vključuje v delo društev, organizacij itd. Stari zaradi novih funkcij hodimo le po sestankih in razpravljamo, za delo pa nam velikokrat zmanjka časa. Želim si še, da bi mladi od nas posmeln samo dobre stvari.

Vzgoja je najvažnejša

● Sekretar občinskega komiteja ZK Črnomelj Franc Hočevar je povedal takole:

— Moja želja je, da bi vsi skupaj, posebno pa podjetja, dali vzgoji večji poudarek in jo tudi materialno podprli. Posebno ne bi smela biti zapostavljena — kot je žal ponekod še vedno — politična vzgoja. Na področju delavskega in družbenega upravljanja smo dosegli lepe uspehe, a še zdaleč ne zadovoljivo, ker se ljudje-uglavljalci zaradi pomankljive politične vzgoje še vse premalo zavedajo pravic in dolžnosti, ki jih danes imajo.

Druga moja želja, ki ni samo enoletna, je, da bi izpolnili naš novoletni plan, ki predvideva povečanje bruto proizvodnje od štirih na dvanajst milijard dinarjev.

Novo lekarno!

● Mr. ph. Milan Dujec, predsednik sveta za zdravstvo p. ObLO v Črnomlju, je želel:

v finančnih, ker je ta pokazatelj malokdaj vse leto enak,

— da bi črnomaljska stanovanjska skupnost začela in da bi ljudje sami povedali, kaj potrebujejo, ter bi potem ustanovili potrebne servise in nabavljali zanje primerne stroje;

2. predsednik Partizana:

— da bi bila splošna vadba še naprej osnovna dejavnost Partizana; iz te osnovne dejavnosti se potem lahko razvijejo vse ostale telesnovzgojne discipline od telovadbe do atletike in iger z žogo,

— da bi strokovni kader Partizana napravil še več za vzgojo članov,

— da bi dobil Partizan svoje prostore;

3. predsednik Šahovskega društva:

— da bi društvo še naprej dosegalo lepe uspehe in da bi se mladi člani upravnega odbora še bolj zanašali pri delu;

Prva želja je, da bi Brežice dobile javno središče, ker so zdaj — posebno ob semarjnih dneh — ogrožena vsa zasebna in gostinjska stanovanja, dvorišča, veže itd.

Druga želja pa je:

— Za ta mesec bomo imeli v Brežicah seminarje za člane delavskih svetov in upravnih odborov podjetij ter za člane upravnih odborov sindikalnih področij. Želim pa si, da bi imeli podoben seminar tudi za direktorje, saj so ga — predvsem nekateri — potrební. Dve želji, pa ne upravičeni.

Jože Primo

Še 10 učilnic

● Profesor Marjan Skrbinšek, predsednik Sveta za šolstvo, želi:

— da bi osemletka čimprej, najkasneje pa do prihodnjega školskega leta, dobila še 10 učilnic. Zdjaj ima namreč že več razredov pouk v treh izmenah in vsem tem razredom odpade 40 odstopkov ur pouka. Če do prihodnjega leta ne bo dobila šola še 10 učilnic, bodo prizadeti vsi razredi, se pravi, da bodo imeli vsi 40 odstopkov manj ur pouka. In kakšno bo potem znanje?

J. P.

● Predsednik ObLO tovariš Karel Kolman:

— »Brez dvoma bi za našo komunopomenu največje to, da bi rekonstruirali podjetje Jugotamin. Veliko občinskih problemov bi s tem rešili. — Nič manj važne niso zadeve oprekarne v Krmelju, Mizarске zadruge in Lisce. Za boljše delo organov ObLO bo potrebno rešiti problem delovnih prostorov z nadzidavo, izboljšave pa so potrebne prevozne razmere v občini. Sola v Sentjanžu, ceste in poti pa veliko stanovanj, da se omili stanje na tem področju.«

● Predsednik občinskega odbora SZDL Franc Avsec:

»Število članov v SZDL naj bi doseglo 70% volivcev, gospodarstvo občine naj bi se okrepilo z novo proizvodnjo v Jugotaminu, vsi delovni ljudje pa naj bi bili zdravi in zadovoljni, ker bi le tako lahko uresničili tudi vse ostale namere in načrte prihodnjega leta.«

● Franjo Pinan, odbornik ObLO v Zabukovju:

»Rešili bi naj problem šol in cest, posebno za naš predel pa

Tudi po Brežicah smo nabirali želje

Prvi je bil na vrsti Franc Bukovinski, tajnik občinskega ljudskega odbora. Njegove želje so:

— Da bi finančna sredstva za izpolnjevanje proračuna dotekala redno in da bi jih za gotovo v planirani vsoti tudi dobili. Največji vir naših proračunskih dohodkov predstavlja dohodnina iz kmetištva. Ta pa je odvisna od raznih elementarnih nesreč: pozebe, poplave, toče, zaradi katerih se kmetijski dohodki, s tem pa tudi dohodnina, zmanjšajo.

— Da bi se spremenil odstotek dejtve dohodkov med našo občino in med okrajem, republiko in zvezo. Nam ostane zdaj le 42 odstotkov dohodkov med našo občino in med okrajem, republiko in zvezo. Nam ostane zdaj le 42 odstotkov dohodkov, čeprav imamo najmanjši narodni dohodek na prostoru v državi, medtem ko ostane nekaterim drugim občinam v okraju višji odstotek, čeprav imajo višji dohodek na prebivalca.

— Da bi naša občinska uprava čim bolj, čim hitreje in v obsestransko zadovoljstvo reševala vse zadeve državljanov. Za to bi potrebovali še vsaj tri pravilnike in dva ekonomista.

— Da bi se gospodarstvo občine hitreje razvijalo — vsaj tako, kot smo predvideli v osmletni petletnega plana. Kljub temu bo pa narodni dohodek, izražem v odstotkih, še bolj zaostal za okrajnim povprečjem, kot že zaostaja. Čeprav bo precej večji od sedanjega.

40 MILIONOV...

Slivo Požar, upravitelj bolnišnice v Brežicah je imel le dve želji:

— Da bi dobili potrebna sredstva za dograditve ambulantno-poli-kliničnega traktarja, ki je še pod šteto. Za to potrebujemo še 40 milijonov dinarjev (če se ne bodo gradbeni stroški medtem zvečali).

NOVO OSEMLETKO

Brežička I. osemletka ima pouk v nižjih razredih v treh izmenah. Pouk začne ob pol osmih zjutraj in ga zaključujemo ob šestih zvečer. Takrat pa že zmanjajo mlade šolarje šteti, ki imajo tu razne večerne šole, tečajje, seminarje itd., ki jih prirejajo Delavska univerza, Avto-moto društvo in drugi. Tako so prostori zasedeni do 22. ure. Otroci nimajo prostorov, kjer bi se ustajevali v raznih dejavnostih, krožkih itd. Oddelki od prvega do šestega razreda so močni, saj štejejo do približno 40 učencev, oddelki sedmega in osmega razreda pa po 30-35 št. Žal, zato so lahko v majhnih učilnicah. Skasoma pa bodo male učilnice za pouk odpadle, veščke pa so že tako za pouk neprimerne, ker v I. osemletki v bilsven samostanu. V predlogi občinskega petletnega plana je predvidena gradnja novega poslopja.

Želja upravitelje I. osemletke Rozike Bohinc pa je:

— da bi imeli v gradnji nove osemletke začeti čimprej.

MLADINSKI KLUB

Kristina Kranjc, upravnica Delavske univerze v Brežicah, je povedala:

— Imam dve želji. Prva je, da bi v tem letu uredili klubsko prostore za mladino. Tu bi se mladi zbirali gledati televizijo, poslušali radio, brali knjige in časopise, igrali šah, namizni tenis in podobno. Skratka, to bi bil prijeten kotiček, kjer bi se mladina lepo počutila in zadovoljno preživela svoj prosti čas. V tem klubu naj bi se morala zbirati tudi odrasli in pionirji.

Druga želja pa je, da bi tudi v tem letu delavski svet in uprave podjetij imeli vsaj tako razumevanje za vzgojno-izobraževalno delo odraslih, kot so ga imeli lani, in da bi tudi še naprej tako sodelovali z našo delavsko univerzo, kot v preteklem letu. Enako sodelovanje želimo ohraniti tudi z Občinskim odborom SZDL in Občinskim komitejem ZK, hkrati pa se vsem skupaj zahvaljujem za res prijetno dosedanje sodelovanje.

SE DVE BREZ IMEN

Ti dve želji pa sem ujel slučajno na ulici, morda pa v kakšni pisarni ali podjetju. Pozabil sem že, kje, vendar sem ju zapisal, ker je vsaka po svoje zanimiva in vredna premisleka, čeprav se bo kdo ob obeh le nasmehnil.

Želja sta namreč različni, ker gre pri eni za sramišče, pri drugi pa za direktorje.

MANJ PROMETNIH NESREČ

Komandir postaje Ljudske milice v Brežicah Jože Štemberger:

— Da bi se bolj zmanjšal število prometnih nesreč v naši občini, ki je največje v okraju. Lani smo število nesreč že zmanjšali za 33 odstotkov v primeri z letom 1959, čeprav se je promet v zadnjem letu občutno povečal.

NIC POZAROV

Vlado Godler, tajnik Občinske gasilske zveze:

— Da bi ljudje upoštevali preventivne predpise, navodila, ki jih dobe po radiu, v časopisih, na predavanjih, javnih gasilskih nastopih, v šoli in drugod, kar bi precej zmanjšalo število požarov.

— Da bi se izboljšala alarmna služba.

— Da bi imeli več denarja za vzdrževanje opreme.

In zadnja želja:

— Da sploh ne bi bilo požarov.

UGODNEJŠE KREDITNE POGOJE

Pri trgovskem podjetju na drobno in debelo »Krič« smo dobili doma komercialista Ivana Kostreva, ki je povedal tole:

— Želim bi, da bi dobili dolgoročni kredit brez lasne udeležbe ali vsaj z manjšim odstotkom, kot je bilo doslej za gradnjo skladišč. Razen tega bi si radi zgradili še garaže — imamo tri tovorne avtomobile brez garaž — in si uredili upravne prostore.

● Direktor rudnika Krmelj tovariš Jože Knez:

»Prihodnje leto naj ima 9 sušnih mesecev, ostale tri pa naj voči prekritva 1 meter debela ledena skorja« se je oglašil v smehu izoblikovan odgovor. Čudno, kajne? Vendar je ta želja tovariša Kneza razumljiva, če upoštevamo težave, ki jih ima ta rudnik. Pretežni del izkopanega premoga namreč vzamejo termoelektrarne, ki pa letos zaradi ugodnih vodnih razmer skoraj nič ne delajo. Zato ima rudnik precej težav s prodajo premoga. Torej le ni tako čudna ta želja.

● Stalni in občinski sodelavci Dolenjskega lista iz občine: »Dolgo življenje uredniku, veliko naklado listu in čim manjši uredniški koš, bralcem pa obilo uspehov!«

Po sevniški občini

»Kaj si želite v leto 1961?« smo vprašali nekaj ljudi tu in tam po sevniški občini. Pogledajte, kaj so nam odgovorili!

● Predsednik ObLO tovariš Karel Kolman:

— »Brez dvoma bi za našo komunopomenu največje to, da bi rekonstruirali podjetje Jugotamin. Veliko občinskih problemov bi s tem rešili. — Nič manj važne niso zadeve oprekarne v Krmelju, Mizarске zadruge in Lisce. Za boljše delo organov ObLO bo potrebno rešiti problem delovnih prostorov z nadzidavo, izboljšave pa so potrebne prevozne razmere v občini. Sola v Sentjanžu, ceste in poti pa veliko stanovanj, da se omili stanje na tem področju.«

● Predsednik občinskega odbora SZDL Franc Avsec:

»Število članov v SZDL naj bi doseglo 70% volivcev, gospodarstvo občine naj bi se okrepilo z novo proizvodnjo v Jugotaminu, vsi delovni ljudje pa naj bi bili zdravi in zadovoljni, ker bi le tako lahko uresničili tudi vse ostale namere in načrte prihodnjega leta.«

● Franjo Pinan, odbornik ObLO v Zabukovju:

»Rešili bi naj problem šol in cest, posebno za naš predel pa

Trebanjčani, pogumno v novo leto!

V Trebnjem sem iskal šolskega upravitelja tovariša Bukovca. Nekaj otrok se je zapodilo v vzhajanje, ker so menda mislili, da sem njihov novi učitelj. Pojem sem le našel pot do upraviteljeve sobe. »Novo šolo potrebujemo, je začel razlagati staro resnico. Vse je odobreno, deset učilnic bi imeli. Prikažujemo pomoč iz republike, ga sklada za gradnjo šol. Morda, ga je nadaljeval, »morda bomo le kdaj imeli novo šolo, toda jaz ne želim biti več upravitelj.« Povedal je, da ga pisarna preveč uvenjuje, »sem športnik, je dodal.

Ustavil sem se v brivsko-trizerskem skobu »Rus«. »Slečite se, je vrela devetnajstletna frizorka Joza.« Nasem prišel na zdravniški pregled. »Dekle je malce zardelo.« Na kaj ste mislili, ko ste čekali Novo leto? sem vprašal. »Da sem eno leto starejša.« Se kaj? Naštela je čez petdeset najnovejših življenjskih potreb...

»Prodaljane »Borova« sem moral gaziti precej debele prosti biata. Imate gumijaste skorje številka 40?« Nimmimo.« In potem: »Pridite jutri prodajalca Jozica Auerspergerjeva, ki je nekaj obratunsko izdelal. Tako ljudje vedno bolj povprašujejo po gumijastih skorjih.« Oh, več praznikov in prometa, je zaupala ko sem jo vprašal, kaj si v novem letu najbolj želi.

Direktor Šplohanske trgovske podjetja Ignac Jeraj me je sprva nezaupno gledal, ker je mislil, da so me poslali od »Pavlice«. Pokazal mi je račun za oglaš v »Svobodi« in zatrjeval, da ne ve, kdo

ga je naročil. Ko sem ga vprašal, kaj bo podjetje napravilo v novem letu, je poljsnjeval:

— Da bi bilo treba preurediti vse prodajne razpore »Kragmare«. — da je to še celo potrebno na Mirni, kjer njihova poslovavnica še skladnice nima;

— da se v Slovenski vasi kvart njihovo blago v privatni hiši in — da naj bi vsi, ki se v njihovi trgovinah kučijo, ostali še naprej v delovnem razmerju in ne samo takrat, ko se učijo za po-klie.

Sodnik za prekrške Anton Smo-je me je najprej hotel vpisati v knjigo »Kričevcev javnega reda, ker sem ga nepričakovano zmočil s svojo deia. Povedal je, da je bilo lani bi očeti, prekrškeve več kot predlanskim. Prestopov pa celo nekoliko kot prej v štirih letih. Kje so vzroki? Povedal je, da bi moral pristojni organi bolj paziti, kaj počnejo ljudje. »Finančna trina in sanitarna inspekcija naj bodo bolj dovtopen. Tudi posebno javljajo, tako ne moremo vedno pravčasno in pravilno ukrepati. Zlasti valja to za prekrške v gospodarstvu. Želim, da bi v novem letu ne imeli preveč delak.

Predsednik občinskega odbora SZDL tov. Slavko Križan si je najprej zapisal v svoj blok: Nimmamo dopisnika, moramo ga dobiti! Potem je povedal, kaj naj bi v tem letu naredili. Tudi njegova desetletja. »Najprej to: organizacija nima dovolj prostorov in opreme. Radi bi kupili prevozno sredstvo. Želim pa, da bi SZDL kot organ družbenega upravljanja res prišla do popolnega izraza.

skke zadruge v Metliki, je želel, da bi začeli s predvideno obnovo vinogradov, da bi zasedili 6 ha sliv, da bi...

Ostalih želja zaradi slabe telefonske zveze ni bilo slišati.

BOLJŠO VINSKO LETNO

● Jože Likar, upravnik Metliške kleti:

— Da bi letos, trta v ožjem in širšem metliškem vinorodnem okolišu obrodila obilneje kot lani in da bi bilo vino tudi dobro. Tako bi lahko ustregli vsem zahtevam po metliški črnini in po belih belokranjskih vinih.

MANJ PREKRSKOV

Na 02, postaji Ljudske milice, se je oglašil dežurni miličnik Matija Biatnik:

— Moja želja bi bila, da bi bilo letos čim manj prekrskov, nesreč in prestopkov. Rad bi še videl, da bi čim manj ljudi kaznovali — to pa ni odvisno od nas — ker nas sicer ljudje — zlasti šoferji — grdo gledajo,

Dedek Mraz, hvala za obisk in lepa darila!

Dedek Mraz je v dneh pred novim letom obiskal s svojim pravilničnim spremstvom naše mlajše. V nekaterih krajih se je pokazal prikrat, ponekod pa je že priljubljen znanec najmlajših. Marsikaj lepega je pokazal otrokom: raketo za polet v vesolje, Zemljo s satelitom, vseмирske letalce, pingvine in snežna krajci, začke muzikante in gozdne škrate, laboda na pravljičnem jezeru, belega in rjavega medveda, Janka in Metko, vile Novoletnice in seveda samega sebe v spremstvu svojih Snežink!

Letos je Dedek Mraz obiskal s svojim spremstvom vsa večja naselja v novomeški občini. Povsod ga je pričakovalo na stotine otrok in seveda skoraj nič manj odraslih, saj je kmečka manjca iz šentjernejske okolice vsa vžihena dejala sosedji, s katero sta pričakali Dedka Mraza in njegovo belo spremstvo: »Poglej jih, jemame, saj so taki kot angelčki...«

Dedek Mraz se zahvaljuje vsem podjetjem, ustanovam, organizacijam in drugim, ki so mu na prelomu 1960-61 pomagali, da je lahko razveselil toliko tisoč mladih sroč v našem okraju! Ob letu pa: prisrčno na svidenje!

Tudi metliške žeje so prišle po telefonu

● Direktor »BETI« Peter Vujič je imel te želje:

— Da bi razširili osnovni strojni park, se pravi, da bi dobili več strojev za pletenje volne, svile in bombaža. Zaradi pomanjkanja teh strojev so v podjetju ozka grla. Zato obratujejo nekateri oddelki v eni izmenli, drugi v dveh in tretji v treh. Načrt za razširitev proučujejo zdaj na Izvršnem svetu v Ljubljani, investicijska sredstva za stroje imamo zagotovljena, nimamo pa še deviz.

— Da bi uredili do 1. maja kulturno-prosvetni dom in še bolj uredili obrat prehrane, ki že dela.

— Da bi izpolnili letošnji plan, ki je za 110 odst. višji od lanskega. Sodeč po prvih letošnjih dnevih, ga bomo izpolnili.

V KMETIJSTVU: OBNOVA

● Kmetijski tehnik Janez Gabrjčan, uslužbenec Kmetij-

skupnosti, plačalnega kluba »Celodolci«, občinske zveze za telesno vzgojo, član UO DIT in šef katarskega urada:

— Za stanovanjsko skupnost: da bi obrat družbene prehrane čimprej pričel delovati in da bi v letu 1961 dobili vsi delovni ljudje svoja stanovanja!

— Za plavalni klub: da bi naši tekmovalci marljivo trenirali in pri tem dosegli čim več uspehov ter da bi mero-dajni činitelji imeli več razumevanja pri dodelitvi finančnih sredstev!

— Za občinsko zvezo za telesno vzgojo: da bi novo ustanovljena zveza uspešno delala in da bi se čimveč mladine, predvsem na vasi, vključilo v telesno vzgojno društva!

— Za obč. odbor DIT: da bi vsi člani strokovnih podružnic sodelovali v društvu in

Prva želja je, da bi Brežice dobile javno središče, ker so zdaj — posebno ob semarjnih dneh — ogrožena vsa zasebna in gostinjska stanovanja, dvorišča, veže itd.

Druga želja pa je:

— Za ta mesec bomo imeli v Brežicah seminarje za člane delavskih svetov in upravnih odborov podjetij ter za člane upravnih odborov sindikalnih področij. Želim pa si, da bi imeli podoben seminar tudi za direktorje, saj so ga — predvsem nekateri — potrební. Dve želji, pa ne upravičeni.

Jože Primo

Še 4 pogovori z upravicami pošt na štirih skrajnih mejah okraja

Stari trg ob Kolpi:

— Tu je Anica Majerle. Dolenjski list je razen Kmečkega glasu, ki ga plačuje Kmetijska zadruga, najbolj razširjen časopis. Iz naših krajev piše bolj malo, čemur pa smo tudi sami krivi, ker vam ne pošiljamo prispevkov. V listu pogrešamo roman ali povest.

— Pa vaša želja?

— Da bi opravila strokovni izpit.

Vinica:

— Tu Amalija Živko. Dolenjski list nam je všeč. Vse v njem radi beremo. Pogrešamo lepših podlistkov, ki jih ženske radi beremo.

— In vaša želja?

— Da bi zadela premijno 4.000.000 na loteriji. En mili-

jon bi odstopila za ureditev prostorov za našo pošto...

Veliki Gaber:

— Tu Marija Kozlevčar. Nekateri ljudje imajo raje Dolenjski list, drugi pa Kmečki glas.

— V Dolenjskem listu pogrešajo ljudje strokovnih kmetijskih prispevkov, je pomagal odgovoriti upravnik poštar Staniko Majzelj.

Loka pri Zidanem mostu:

— Tu Zofija Kovič. S časopisom smo zadovoljni. Radi pa bi brali malo več o gospodinj-skih stvarih, kako se ravna z otroki in drugo. Pogrešamo tudi lepega romana.

— Želja? Da bi bili zdravi in srečni in da bi imeli veliko denarja.

Ti dve želji pa sem ujel slučajno na ulici, morda pa v kakšni pisarni ali podjetju. Pozabil sem že, kje, vendar sem ju zapisal, ker je vsaka po svoje zanimiva in vredna premisleka, čeprav se bo kdo ob obeh le nasmehnil.

Želja sta namreč različni, ker gre pri eni za sramišče, pri drugi pa za direktorje.

NOVOLEJNI POMENEK

Z NAROČNIKI IN BRALCI DOMAČEGA LISTA

«Koliko novih je v tem tednu?»
 Upravnik Jule vzame mapo podatki in naštevaja:
 »V sredo 105, v četrtek 82, v petek 89, v soboto 64, v ponedeljek 96, v torek dopoldne 44...«
 »Kdo vodi?«
 »Takoji Pošta Videm-Krško je dosegla do ponedeljka 71 novih naročnikov, Leskovec 78, Kostanjevica 88, Črnomelj

mo namreč upravičeno za solastnika domačega lista. Čeprav s 600 dinarji letne naročnine pokriva del tega, kar med letom dobi v časniku, ki vam pride v roke vsak četrtek.

Brez naročnikov bi časnika ne bilo! Tega se dobro zavedamo in prav zato leto za leto v teh zimskih mesecih posebno skrbno pripravimo akcijo, kršeno za »MESEC RAZŠIRJANJA DOMAČEGA LISTA«. Iz leta v leto zato uspeh ni izostal.

Osrednja
 Dolenjska: 6.772 izv.
 Bela krajina: 2.332 izv.
 Spod. Posavje: 3.939 izv.
 Kočevsko: 429 izv.

Razne pošte
 v LRS, FLRJ: 1.434 izv.
 Ljubljana: 361 izv.
 Inozemstvo: 378 izv.
 Kolportaža: 924 izv.
 Arhiv uredništva: 51 izv.

• Saj res - in naročnina?

No, pa smo skupaj - srečala so se vaša uganjanja, kaj bo z naročnino po novem letu in z našimi željami, da vam razložimo finančni položaj lista. Saj smo že v uvodu zapisali:

VELIKA DRUŽINA LASTNIKOV LISTA smo vsi: naročniki in uprava lista, uredništvo in izdajatelj, Okrajni odbor SZDL. Te dni se ni gotova letna bilanca in vam z zaključnimi številkami žal še ne moremo postreči, povemo pa vam vseeno lahko nekaj nerazveseljivih novic:

Iskarna v Ljubljani nam je s 1. novembrom 1960 brez vsake napovedi čez noč povisala ceno svojih storitev in uslug za 40 odstotkov.

Do konca oktobra smo plačevali tiskanje ene številke Dolenjskega lista na 8 straneh (brez stroškov za klišee in odpreme) takole: 202.000 din, 205.000 din, 208.000 in 209.500 din, povprečno pribl. 205.000 din. Po 1. novembru se je vsa reč čez noč zasukala (v našo škodo) takole:

tisk lanske 44. številke (8 strani): 284.254 din,
 tisk 45. številke (8 strani): 284.254 din,
 tisk 46. številke (8 strani): 287.417 din itd.

Pri številki povprečno: 85.000 dinarjev dražji tisk. Računajoč s povisanimi, ki so že »objubljeni« v zvezi s prehodom na novo obliko lista, moramo kar odkrito povedati:

Letos nam bo v primerjavi z lanskimi dohodki in izdatki manjkalo pribl. 5 milijonov dinarjev.

Kako in kje jih bomo pokrili, ta trenutek še ne vemo. Prav gotovo je treba računati s podražitvijo tiskarskih uslug (vprašanje je seveda, če morajo dosegati prav 40 odstotkov - ali 38 odstotkov, kakor trdi uprava tiskarne), ki znatno obremenjujejo naše nartre z nadaljnjim razvojem domačega lista. Problem je tu, o njem pa bomo morali razpravljati še v prihodnjih mesecih, ko bodo stroški tiskanja na novem stroju bolj znani. Gre

V VSAKO HIŠO V SPODNJEM POSAVJU, V BELI KRAJINI IN NA DOLENJSKEM...

40, Sentrupert 41, Bela cerkev 40, Brusnice 43, Novo mesto 65, Sentjerne 39, Skočjan 41, Boštanj 35, Sevnica 46, Tržišče spet 35, Arčiče 30, Brežice 62, Cerklje 25, Pišce 27...
 Nato staknemo glave in primerjamo: Spodnje Posavje: stari del okraja. Trenutno vodi posavske pošte, sorazmerno večji pa je uspeh nekaterih pošt v »starem delu« novomeškega okraja - tu je bilo že prej veliko naročnikov, pa so pošte ponekod dosegle uspehe, ki jih z največjim optimizmom zares nismo pričakovali! Med pošto, ki prihaja zdaj v zajetnih kupih, so najlepša pisma, v katerih sporočajo upravnice pošt:

Prosimo, pošljite nam takoj še 20 naročnic...
 Tako stikamo glave v upravi lista te ponovleto dne in pri-

znati moramo, da so prijatelji občutki, ko potegne upravnik lista zadnjo črto pod rubriko »skupaj in pove: dosegli smo toliko novih naročnikov, skupaj pa imamo do danes popolne koliko in toliko novih članov naše družbe«

• Malce nenavaden uvod

Morda za bralce, za nas pa ne - hoteli smo vam predstaviti vzdušje v uredništvu in upravi lista, ki vlada te dni v I. nadstropju na Glavnem trgu 3 v Novem mestu. Radi bi vam namreč povedali, da se je zadnja dva tedna naša »družna« spet močno povečala. Nalašč smo zapisali »družna«, točneje pa bi lahko rekli: družina lastnikov Dolenjskega lista. Vsakega naročnika šteje-

• Ta teden: naklada 16.650 izvodov

Prav gotovo ni za novomeški okraj majhno število 16 tisoč in 650 izvodov domačega tednika! Pred vojno je izhajal »Slovenski narod« v Ljubljani v pribl. nakladi 7-8.000 izvodov. »Dolenjske novice« pa so pred dolgimi desetletji dosegle gniljivo velike naklade - s 1.000 in 1.300 izvodi...

Seveda je danes »lakota« po novicah in želja po spoznavanju sveta in dogodkov vse kaj drugega kot nekoč. Velika pridobitev NOB in povojne graditve je osvoboditev množic, ki nočejo več živeti v neznanju, mraku in dvomih. Odkod tako številne in razveseljive izjave:
 »Brez časopisa ne morem živeti!«

30 izvodov, da bi ljudje v takojšnji okolici domači tednik malo bolj spoznali!

»Od prvega dneva sem naročen na Dolenjsko, pa vam povem, da mi tale ni všeč. Napišite, da...«

Takole kaj pogosto prihajajo ljudje v uredništvo in upravo našega lista in človek je vesel, ko sliši: »Desei let že berem vaš list, pa mi je iz leta v leto bolj všeč...« Res, prijetno je slišati, da obstaja med uredništvom in bralci tesna vez, da smo znani prisluhniti željam naših naročnikov in zvestih bralcev, da se je v teku let domači glasnik Socialistične zveze (začetek je izhajati leta 1950 še kot glasilo okrajnih odborov OF v Novem mestu, Črnomlju in Trebnju) razvil - in še se razvija, morda prav zadnje čase še najuspešneje! - v javno tribuno delovnih ljudi našega področja. Posebno pa je prijetno opazovati ljudi, kako s ponosom in radi povedo: »Od vsega začetka sem naročen na vaš list...« ali: »Več let ga dobivam že vsak teden, pa ne vem, kaj in kje se je zataknilo, da mi zadnje številke niste poslali...«. »Našega lista ne odpovem, pa naj stane karkoli!« nam je pred dnevi dejal starejši bralec, ki je prinesel naročnino za letošnje leto v upravo. Nenehno poudarjanje o »našem listu je že pred leti rodilo spoznanje, da smo pravzaprav vsi: naročniki, bralci, uredništvo in uprava lista ter Okrajni odbor SZDL kot njegov izdajatelj ena sama družina lastnikov domačega časnika. O tem danes nekaj več besed.

• Ce ne bi imela radijskega sprejemnika, ne vem kaj bi počela...

Tiskalji pa smo danes še posebej 800 izvodov - za vse tiste naročnike, ki si bodo tednik naročili do prihodnjega četrta, a jim bomo poslali tudi še 1. številko novega letnika. Naročilnica za tisk naklade v tiskarni DELO se je torej glasila:

»Tiskajte nam 1.-2. štev. Dol. lista - 17.450 izvodov.«

Lani 17. februarja smo tiskali 15.300 izvodov - zdaj torej že dva tisoč več.

Kje se bomo ustavili? Morda pri 18.000 izvodih redne tedenske naklade - tako vsaj sodimo zdaj, ko znova vidimo, da domačega lista še nimajo v mnogih družinah Spod. Posavja, Bele krajine in v drugih krajih Dolenjske. Ko bomo dosegli 18.000, bomo morda pogledali še malo čez to številko...

Nenasitni ste s temi naročniki! Nam je v šali z novoletnim voščilom vred pred kratkim dejala ena izmed prvih bralk našega lista. Pa smo menda res

• Kaj pa izgube?»

Kaj nihče ne odpove lista, da »lezete« samo navzgor s temi številkami? Tudi tako nas rad vpraša ta in oni. Le povejmo: letos po novem letu smo morali odpisati 156 naročnikov, ki so najavili odpoved že lani ali pa so vrnilli novoletno številko (seveda brez koledarja) s pripisom: NA-ZAJ! NE SPREJMEM.

Mnogi si čez mesec, dva ali tri spet premislijo - in si list znova naroče...

• Na splošno je odgovori malo; sem štejemo tudi tiste redke slabše in netočne plačilke, ki zamujajo z naročnino. Če na prvi in drugi opomin le še ne izpolnijo svoje dolžnosti; odloži naša uprava njihovo kartico med »a-a«, kakor pravijo pri na tovaršice Cila. Lojzka in Tilka

Na splošno je odgovori malo; sem štejemo tudi tiste redke slabše in netočne plačilke, ki zamujajo z naročnino. Če na prvi in drugi opomin le še ne izpolnijo svoje dolžnosti; odloži naša uprava njihovo kartico med »a-a«, kakor pravijo pri na tovaršice Cila. Lojzka in Tilka

• Fondrevite svoja v tajini s DOLENJSKIM LISTOM! Naročite jim ga - hvala! Van bodo za pozornost!

Fondrevite svoja v tajini s DOLENJSKIM LISTOM! Naročite jim ga - hvala! Van bodo za pozornost!

za precejšnjo vsoto, ki jo bomo morali rešiti z združenimi močmi, verjetno nekaj naročniki, nekaj lastnik in izdajatelj lista s povečano dotacijo.

O obračunu naših dohodkov in izdatkov pa kaj več v eni izmed prihodnjih števil list. čim bo gotova letna bilanca.

Za zdaj: naročnina ostane začasno neizpremenjena: polletna 300 din, celoletna 600 dinarjev; za »inozestvo 4 ameriške dolarje oz. 1200 dinarjev.

Pa ste res poceni: za tri litre vina berem vse leto Dolenjski list!

Tako nam jo je pred kratkim zasolil znanec, ko smo razpravljali o stroških za tiskanje lista. Precej resnice je v njegovi kratki ugotovitvi!

Primerjajte letno naročnino še s 24. jajci... in se vam kar nehoče vrine misli: o naročnini se bomo tamle aprila ali maja morali prijateljsko pomeniti. Pa res prijateljsko - saj ne gre, da bi nekdo dobival časnik takorekoč skoraj zastoj (zanj plačaš približno 11 dinarjev, nas pa stane v tiskarni 28 ali 29 dinarjev), obogateli pa z naročnino tudi ne bomo!

No, o tem res še kaj več kasneje, ko vam bomo lahko postregli s točnejšimi številkami naših izdatkov.

• »Pa nov roman, slikanica in druge objube?»

Da, tudi na to moramo odgovoriti. Vse je bilo pripravljeno s pričakovanjem (in nam naročnim) prehodom na novo obliko, velikost in »obleko« lista a smo to in ono morali v

KLADOV imamo že pripravljeno; začeli jo bomo objavljati iz istih vzrokov kot roman prihodnji teden.

DRUGE NAPOVEDANE NOVOSTI: nekaj jih začnemo objavljati že danes, druge boste spoznali v prihodnjih številkah. Verjemite nam, da smo se res potrudili ustreči številnim željam lanske ankete (stara »bolezen« - pomanjkanje prostora - je kriva, da boste svoje odgovore spoznali še v prihodnji teden!) - in najbolj veseli bomo čez mesec, dva ali tri, ko boste povedali, ali smo izpolnili vaša pričakovanja!

roman bomo začeli objavljati konec januarja ali prvi teden februarja, čim bo glavni »naval« novih naročnic pojejal. Radi bi vsem, tudi tistim, ki se bodo naročili na domači tednik še ta mesec, postregli z začetkom povesti, ne pa šele z drugim ali tretjim nadaljevanjem. Stari naročniki, prosimo, potrpite še malo!

Slikanico OTOK ZA-

zadnjem tednu spremeniti. Nekaj napovedanih novosti bo zaživelo lahko šele v aprilu, ko nam je objubljen nova oblika lista, glede drugega pa tole:

roman bomo začeli objavljati konec januarja ali prvi teden februarja, čim bo glavni »naval« novih naročnic pojejal. Radi bi vsem, tudi tistim, ki se bodo naročili na domači tednik še ta mesec, postregli z začetkom povesti, ne pa šele z drugim ali tretjim nadaljevanjem. Stari naročniki, prosimo, potrpite še malo!

Slikanico OTOK ZA-

Naj bo dovolj! Finančni obračun vam bomo javno predložili še ta mesec. Upoštevajte, dragi bralci, tudi našo odvisnost od tiskarne v Ljubljani! Ni vse v naši moči, ozirati se moramo na razmere v tiskarni, kjer tiskamo naš list. Zato potrpite še nekaj mesecev z »Dolenjcem« v dosedanjih obliki in obliki, mi pa bomo napeli vse sile, da z vašo pomočjo prej ali slej uresničimo geslo:

V vsako hišo Spodnjega Posavja, Bele krajine in Dolenjske: DOLENJSKI LIST!

Tone Gošnik

Na Senovem bi radi...

Obiskali smo nekaj tovarišev na Senovem in jih zaprosili, da nam zaupajo želje ob vstopu v novo leto. Ljubezno so se odzvali našemu vablu ter nam postregli z odgovori:

Ivan ZUPANČIČ, upravnik pošte na Senovem:

Moja iskrena želja je, da bi se ukleti za pridobivanje novih naročnikov, ki je trenutno v teku odzvalo čimveč prebivalstva ta se naročilo na Dolenjski list. Ta list podpiram, ker je glasilo Okrajnega odbora SZDL. Osebno sem z njegovo bogato vsebino zelo zadovoljen. Veseli me, da predvsem voljen čase objavlja novice in dogodke iz občine Senovo. V vsako hišo, v vsako družino Dolenjski list! Naj nam ne bo merilo uspeh službi.

Se so pogodi, da se to število znatno poveča. Zelim, da uredništvo Dolenjskega lista še v bodoče spremlja razvoj našega kraja.

Anton KREVELJ, upokojeni rudar:

Zelim vsem upokojencem zdravlja in zaslužena prijetnega počitka!

Miha UČAKAR, blagajnik pri rudniku:

Rudarjem čimboljše plače, proizvodnja pa naj bi nekoliko porastla.

Franc DIVJAK, matičar na občini:

Državljeni naj bi imeli več razumevanja za predpise prijavne in objavnne službe in naj bi redno prijavljali spremembo bivališča. To bi bilo predvsem njim samim v korist, pa tudi javni službi.

Moja osebna želja pa je, da bi se uvedla nova avtobusna proga

Senovo-Brestanica, z odhodom iz Senovega ob 14. uri.

Srečko LETONJA, šef odseka za gospodarsvo občine:

Da bi se perspektivni družbeni plan za obdobje 1961-1965, ki so ga sprejeli prebivalci občine Senovo, dobro uresnil!

Kristina RADEJ, upravitelica osnovne šole na Senovem:

Zelim, da bi vsi, ki rastejo in se vzgajajo ter razvijajo ob prizadarnem delu naših pedagoških delavcev, občutili vrednost dobrin, ki jih daje šola. Zelim, da bi to bogastvo v polni meri dajali naši skupnosti.

Roman SOTLER, šef komunalnega podjetja:

Da bi bila letos zgrajena cesta od Senovega do Brestanice! Kot predsednik »Partizana« pa želim, da bi se razvila vsestranska športna dejavnost in da bi naše nogometno moštvo bilo zastopano v članski ligi. In končno naj bi tudi »Partizan« imel svoje dvorane!

Drago Kastelle

OD 19. XII. 1960 DO 10. I. 1961:

1337 novih naročnikov

Pridobivanje naročnikov lepo napreduje. Od zadnjega poročila, se pravi od 28. decembra do torška popoldne se je na novo naročilo na DOLENJSKI LIST spet 836 novih naročnikov. Skupno smo v dobrih treh tednih dobili 1.337 novih naročnikov iz tehle občin:

BREŽICE	210 novih naročnikov
SEVNICA	166 novih naročnikov
SENOVO	48 novih naročnikov
VIDEM-KRŠKO	259 novih naročnikov
ČRNOVELJ	92 novih naročnikov
METLIKA	16 novih naročnikov
NOVO MESTO	312 novih naročnikov
TREBNJE	125 novih naročnikov
ZUZEMBERK	35 novih naročnikov
RAZNE POŠTE V FLRJ	56 novih naročnikov
INOZEMSTVO	18 novih naročnikov

Pregled torej pove, da se je v tem času naročilo na domači list iz krajev Spodnjega Posavja 683 novih naročnikov, s področja starega dela okraja pa 530 novih naročnikov kar je prav tako zelo lep uspeh.

V mnogih krajih naročnike še prav pridno zbirajo osnovne organizacije Socialistične zveze pa bodo tej nalogi posvetile ta mesec še precej svoje prizadevanosti. Dosedanji uspehi so predvsem zasluga uprav naših pošt (razen nekaj redkih izjem, kjer se doslej za zbiranje novih naročnikov še niso zavzeli) in poštovnih pisarnic katerim moramo ponovno izreči javno pohvalo za njihovo zgledno delo!

Zbiranje novih naročnikov bo trajalo v sedanjih obliki do konca januarja, zato ponovno prosimo vodstva organizacij, društev in uprave pošt, da pohitijo in nam čimprej pošlele naročilnice novih naročnikov z objavljanimi nove slikanice in z začetkom novega omana žakama v listu prav zato da bi čim več novih naročnikov lahko bralo že prva nadaljevanja

Tu tajnik Občinskega ljudskega odbora Franc Golob. Moje želje? Da bi se tu razvila industrija, ki bi zaposlila odvisno delovno silo. Sto ljudi se vozi drugam na delo, osem sto pa se jih je v zadnjih treh letih oddelilo. In še, da bi čimprej uspeli uresničiti cesto skozi Žuzemberk, da bi elektrificirali vso Suho krajino in da bi nadaljevali z gradnjo vodovoda.

KREDIT

Tu Kmetijsko združenje Žuzemberk. Pri telefonu kmetijski tehnik Milan Senica. Moje želje: da bi dobili vsaj letos iz občinskega investicijskega sklada nekaj sredstev za nabavo opreme, da bi imeli še boljše uspehe v sodelovanju med kmeti in kmetijsko združenje ter da bi se združni svet in upravni odbor še bolj uveljavila in še bolj delala.

ŠE ŽUZEMBERŠKE

Ne, direktorja ni. Tu Jože Hribar, predsednik upravnega odbora Gradbenega podjetja »Remont«, Žuzemberk in želim, da bi podjetje čimbolj mehantiziralo in da bi si uredilo upravno poslojpe ter menzo.

RAZŠIRITI PODJETJE

Predsednik upravnega odbora Mizarstva na Dvoru Vinbo Veselič:

Da bi začeli čimprej širiti podjetje (razširili ga bomo leta 1963) in da bi kmalu dobili lesno sušilnico.

»Metlika, za čim... pa zmenila, ko bom vedel koliko stanejo zadrge, gumbi in sukance...«

DOMOVINA V SRCU - SRCE V DOMOVINI

Prisrčen noveletni pozdrav! Toplo novoletno voščilo! Vam, listom našega drevesa, ki vas je pred leti neljubi veter raztrgal po širnem, po tujem svetu.

Noveletne misli, noveletni spomini! Vaši in naši. Kako se prepletajo kraji in leta... Amerika, Westfalija, Kanada, Francija, Argentina - dolenjski griči, belokranjske loze, posavska polja... šum oceanov se meša s šumom Kolpe, Krke, Save, Gorjanska podgorška vasica in Detroitška tovarna, belokranjski stelnik in westfaljski rudnik. Tujina in rodni dom! Domovina, ki visoko dviguje antene svojih gora in gričev, ki z nevidnimi valovi pljuskava v vašo srca. Zdalj, ob novem letu, še posebno toplo in zavzelo. Antene, v katerih drhte njene misli na vas, antene, ki sprejemajo tudi vaše želje in pozdrave. Za srečo, za uspeh, za veselje pesem in jasno sonce vaših rodnih krajev! In časi... Šestdeset, štiri-deset, trideset let. - Pastir, kmečki fant, bajtarski sin si se traktir poslovlj od rodne zemlje, od domovine, ki je bila ljubezen tvojega srca, vsebina tvojega mladega življenja, le kruha, le blaginje za tvoje vsakdanje življenje ti ni mogla dati, kajti bila je revna, bila je izkoriščana. Beseda domovina, ki je bila za tvoje mlado srce pesem in luč, je bila za gospodo, ki je na domačih tleh krojila tvojo usodo, le domoljubna, volilna parola, geslo politikantov, ki so zase in svoje namene hoteli izkoristiti tvoje delovno vna-mo, tvoje prvine roke.

Zato si šel, šel v svet, da si najdeš kruha in ustvariš dom, ki ti ga domovina, tista tvoja prava, ni mogla dati, ker ji nisi pustili, da bi ti ga dala. Šel si s težkim srcem, in domovina, ne tista v ustih politikantov, tvoja prava domovina je tožila za teboj, te venomer hranila v srcu, kakor si hranil ti njo. In dekle, ki si ji pod rožnim okencem v domačem kraju, podaril ljubezen, če odšlo za teboj. Tisto cvetoče, pogumno slovensko dekletje! In ko sta sedela pred novoletnim drevecem, zdaj po šestdesetih, štiridesetih, tridesetih letih, v družbi sinov in hčera in vnukov, v Nemčiji, v

Argentini, v Kanadi, v Franciji, v Ameriki in še marsikje - kako topla misel je obiskala vajine rodne kraje, njihve in polja, gorice in vasi, in tisti nagelj na oknu, in nagelj v srcu, ki vama je bil zacvetel, pred pedesetimi, tridesetimi leti, in je vama cvetel, ko sta na tujem gojevala težki boj z življenjem in si ustvari-

da je to domovina, kakor ste si nekoč v trpki mladosti želeli, da bi bila. Domovina, naša in vaša. Nepozabljena v vašem srcu, kakor ste vi nepozabljivi v njenem. Saj domovina smo mi, ki smo tukaj, in vi, ki živite v tujih deželah, na tujih kontinentih. Listi smo enega drevesa. Ena sama velika družina, čeprav so daljave

nin rasto njihova vlakna, kakšna je zemlja, ki so jo orali in ljubili njihovi očetje in dedi...

Vsem vam, izseljencem, kjer koli ste po svetu, vam in vašim otrokom, vsem skupaj in vsakemu posebej - šopek pri-srčnih voščil za novo leto! Da boste zadovoljni in zdravi! Vsakemu topel stisk roke, kakor da smo se zbrali in da sedimo za skupno mizo. Srečno novo leto! To je želja in voščilo vaše Bele krajine in Posavja in Dolenjske! Njenih krajev in prebivalcev. In še posebej voščilo vašega

»Že 24 let sem v Afriki...«

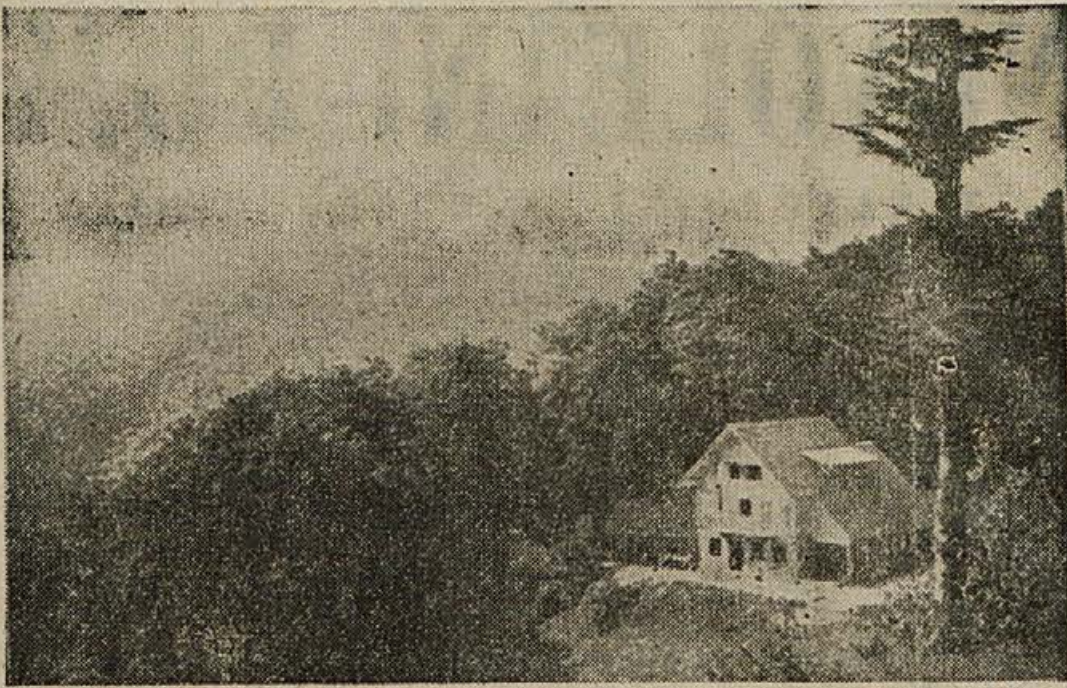
Sredi decembra smo dobili med drugo pošto tudi pismo naše zveste naročnice MARIJE ROMEO iz Afrike. Objavili ga bomo kar v celoti, saj samo dovolj pove, kaj pomeni domači list našim rojakom v tujini:

»Spoštovani gospod urednik, sprejmite mnogo dragih pozdravov iz daljnjega Afrike, iz Tanganjike. Pošiljam vam nov naslov, zdaj smo v kraju Mwanza, Tanganjika in ne več v Kompabe v Ugandi. Z močnim sva se preselila v Mwanza, ki je 470 milj oddaljeno od Kompabe in bliže Lago Victoria. Kot v Kompabu ni tudi tukaj v Mwanza nobenega Slovenca, je pa dosti Italijanov, Grkov, Angležev in malo Nemcev. Moj mož je Italijan; govorim le italijansko in malo angleško. Dragi urednik, zato lahko razumete, zame je vse Dolenjski list, ki ga prejemam in prebiram z velikim veseljem in me zanima vse, saj je moj edini prijatelj. Dobim tudi poposto pošto od doma in tuji od mojega brata, ki je v Beli krajini; Ivan Sturm, mizar v Gradcu. Če hočete kaj več izvedeti, vprašajte njega. Vnaprej se vam lepo zahvaljujem in oprostite slabi pisavi, ker sem že malo pozabila, ker je že 24 let, kar sem v Afriki. Končno sprejmite nebroj pozdravov od vaše naročnice.«

MARIA ROMEO

la srečo in dom, dom, ki stoji na tujem, pa je vendar ves domač in je dragocen košček domovine v njem, in srečo, srečo, ki sta jo go priborila na tujem, pa vendar vsa prepletena s skromno, pa prisrčno, tihno srečo mladih let pod rožnim krovom, prepletena s tiho soč bliščočih nit, ki povezujejo domovino in vaju. Morda sta jo obiskala, po mnogih letih. - Potem vesela, kakšna je: vsa nova, vsa drugačna, vsa lepa in srečna, ker je svobodna. Če jo nista obiskala, potem verjemita, da je res taka, da je napredovala za stoletje, da žive na nji svobodni, sproščeni ljudje, da njena polja tudi orjejo traktorji, da so zrasle tovarne, da jo krasijo trakovi modernih cest,

med nami. Otrok na tujem mater ne ljubi nič manj, pač pa jo ljubi še bolj. Naj gre kamor koli, njena kri se pretaka v njem, kakor v vas in v vaših otrocih krožijo prelahтни sokovi rodnih tal. Povejte jim, tem vašim otrokom, kje je njihov pravi dom, čeprav so bili rojeni na tujem. Pojte jim domačo besedo, da jim bo za zmeraj vzvela v srcu, tudi če je ne bodo znali govoriti z usti. In naj pridejo, naj vidijo svojo podobo, svoj odraz, v zrcalu naših vod, naj slišijo šum svoje krvi v šumu naših gozdov in žitnih polj in trat, naj zasije njihov lik v dragulju, ki se mu pravi: rodna zemlja njihovih staršev, da bodo vedeli, iz kakšnih kore-

Koča na Bohorju, v ozadju Javornik (1023 m), priljubljeno shajališče planincev Spodnjega Posavja, posebno pa še navdušenih ljubiteljev planin iz Brestanice in Senovega

DOLENJSKEGA LISTA

V vsako domačo hišo!

Našemu naročniku M. VI-DETICU in družini, ki živi v Norandu pri Quebecu v Kanadi, smo pisali že za lansko jubilejno številko, ob 10-letnici izhajanja našega tednika. Odgovoril nam je, pismo pa se je na poti zamudilo in ga šele danes objavljamo:

... kar se tiče lista je v najlepšem sestavu. Veliko se dela in napreduje. Ko pride list v hišo, prvo pogledam, kaj je iz naše rodne grude, to je iz Bele krajine, Suhorja in Dragomilje

vsaj rajši čitajo kot pišejo, ker vem, da je dosti in preveč novosti, pa jih je malo objavljeno v Dol. listu. Lepo poročajo iz Krškega in drugih dolenjskih krajev, kar je lepo zrcalo za list, ki bi moral zahajati v vsako dolenjsko hišo...

... Pošiljam vam sliko naše družine, seveda je že bolj stara, ker otroci so odrasli. Sin je dostudiral in se lani že oženil. Izučeni je kot tehnik-inženir. Druga hči je tudi poročena družine, seveda je že bolj stara, ona ima trgovske šole. Tretja je končala prav tako šolo in še ni poročena, dela pa v veletrgovini. Ta mala je z nama doma, hodil še v šolo.

Kratko, a jedrnato!

Frank Turk iz Jolietu, Illinois, USA, nam je prejšnji teden poslal takole pismec:

— UREDNIŠTVO! Prosim če mi hočete pošiljati vaš list, za pol leta vam pošiljam dva tolarja v pismu. Me veselijo, da deželo 'bildeate' in delo odpirate za ljudi, kakor tudi da jih šolate, da bodo vedeli, kaj je svet!

S pozdravom,

FRANK TURK

»Nepozabno srečanje v Fontani«

— Cenjeno uredništvo, v Fontani imamo pevsko družstvo že pet let in smo privedli prvi koncert lani 23. oktobra. To je bila fina priveditev, so gostovali tudi hrvaški pevci zbora SLAVUJ iz Los Angelesa. Igrali so tudi mali umetniki in gostovali slovenski marinarji, ki so prišli sem v Ameriko s slovensko ladjo. To so bili veseliki, ko so slišali naše petje! Tudi oni so nam zapeli ali menil se vidi, da pojejo drugačne pesmi kot smo mi bili tam pred 50 leti. Potem smo nadaljevali s plesom do jutranje ure. So rekli, da ne bodo nikoli pozabili kako so se imeli lepo v Fontani...

Meni se list dopade, najprvo pogledam, če je kaj iz moje vasi Zbure in iz cele fare, potem pa še drugo... Pozdrav,

JOZEFINA BREZOVEC

»Nikoli pozabljena Jugoslavija!»

Takole nam piše naročnica iz Springfieldu, Illinois, USA:

— Me veselijo, da ste prejeli dolar za list. Zelo mi ugaja Vaš časopis. Prav rada ga berem in mi zelo ugajajo dolenjske novice. Se mi zdi, da sem, ko ga berem, kar z vami v duhu. Odkar je list povečan, je še bolj zanimiv. V njem je še več novic in mi zato še bolj ugaja. Kakor vidim, Jugoslavija zelo, zelo napreduje v vseh ozirih. Vaša mladina je zlata vredna, ko tako lepo peka po zadržani poti in tako pridno dela. Zelo mi ugajajo slike. Rada jih gledam in so velikega pomena. Posebno vaš prezident Tito

je dober človek in ga zato ljudstvo ljubi. Sedaj že imate boljše Ameriko tam, kot mi tukaj...

... in koncu pozdravljam vse bralce Dolenjskega lista. Listu pa želim mnogo naročnikov, ker je zanimiv.

Vse najlepše pozdravim v daljave. Naj živi lepa Jugoslavija, nikoli in nikoli od mene pozabljena!

URSULA ZATTICH

France Slana: ZALEDIJE POMAGA PARTIZANOM

»Ne vem, s kom bi si krajšala čas...«

Tudi KRISTINI AVSEC, ki živi v Londonu, doma pa je z Dolže na Gorjancih, pomeni vsakotedenski obisk domačega lista prijetno razvedrilo; le pogledite, kaj nam je pisala 23. decembra lani: »Ne vem, dragi list, zakaj mi je tako hitro minilo leto. Mogoče zato, ker me Ti tako redno obiskuješ. Jaz sama ne vem, s kom bi si krajšala čas, tukaj v tem pustem in temnem Londonu, če me ne bi Ti, dragi list, tako zvesto obiskoval. Vsak teden mi prine-

seš kaj novega iz lepe Dolenjske. Zato se Ti še nadalje priporočam!

Vsem bralcem lista kakor tudi pasijski desetini na Dolžu, in moji rodni vasi pod Gorjanci, znanecem, prijateljem, očetu in sestram želim v novem letu mnogo zdravja in vse srčno pozdravljam! Tebi, dragi list, želim v novem letu 1961 polno uspehov!«

KRISTINA AVSEC
London, South Kensington

POZDRAV IZ LEPE BELE KRAJINE

Tudi v Adlešičih so pridelali lani v kooperaciji 40 metrskih stotov pšenice na hektar, sorte U 1, na njivi Ivana Požeka iz Velikih sel. Požek je bil lani zelo zadovoljen s sodelovanjem z združno. Na sliki: žanjice iz Velikih Sel so zadovoljne krepčajo s hladno pijačo: sonce jih je ugrela, ko so spravljale bogato žetev z njiv. Tu so žele še s srpi, marsikje pa je lani kombajn požel na stotine hektarov žita. Ljudje se kar niso mogli načuditi, kaj vse zmore sodoben stroj. — Fotografijo pošiljamo kot novoletni pozdrav vsem rojakom iz Bele krajine, ki žive v tujini! (Foto: Jože Skof, Črnomelj)

Ameriški rojaki se pripravljajo na obisk Dolenjskih Toplic

Število naših izseljencev v Ameriki, ki obiskujejo domovino, se veča iz leta v leto. Vsakdo bi rad obiskal domače in si ogledal domače kraje. Seveda pa jih tudi večje izlet po prenovljeni domovini.

Večina slovenskih izletnikov potuje v domovino s pomočjo znane in ugledne Kolarrove potovalne pisarne. Ta je bila ustanovljena pred 40 leti in deluje v Clevelandu, ki jo imenujejo tudi »Ameriška Ljubljana« zato, ker živi v tem kraju največ Slovencev. V Clevelandu živi in dela več deset tisoč naših rojakov. Tu je tudi naša največješnja podružnica Slovenske narodne podporne jednote (SNPJ), ki je med glavnimi organizacijami naših izseljencev v Ameriki. V Clevelandu deluje celo devet slovenskih Narodnih domov. Med največjimi je Narodni dom na St. Clair aveniji, v tem poslopju je velika dvorana in ima tam sedež več tveč, med drugim tudi Kolarrova potovalna organizacija.

Za letošnje leto (1961) bodo naši rojaki organizirali spet več ekskurzij. Na čelu organiziranih izletov bo spet Slovenska narodna podpora jednota, ki šteje skoraj 60.000 članov. Lansko leto je njen izlet v domovino nad vse lepo uspel: med izletniki so bili predsednik Slovenske narodne podporne jednote Mr. Jože Culcar, ki je po svojih starših dolenjski rojak, njegova žena Eliza, znani publicist in bivši urednik Prosvete dolenjski rojak Anton Garden, predsednik gospodarskega zbora slovenskih izseljencev Donald Lotrič in drugi. Glavno glasilo Slovenske narodne podporne jednote je dnevnik Prosveta; ta izhaja na sedežu SNPJ v Chicagu, med glavnimi organizatorji in voditelji Prosvete je upravnik lista Milan Medvešek, novomeški rojak in sin znanega tov. Ludvika Medveška iz Zabeje vasi pri Novem mestu. (Kakor mi poroča Milan iz Chicaga, se tudi sam pripravlja z družino na obisk starih krajev.)

Vse kaže, da bo v letu 1961 prišlo v staro domovino rekordno število naših izseljencev, med njimi tudi otroci naših izseljencev, ki so bili rojeni že v Ameriki. Kampanja za izlet v domovino vodi tudi slovenski list v New Yorku Glas naroda, ki ga ureja slovenska pesnica in kulturna delavka Anna Pracek-Krasna. List Glas naroda je med najstarejšimi slovenskimi

listi v Ameriki in je bil ustanovljen že leta 1893. Skupino naročnikov Glasa naroda bo vodila v domovino znana organizacijska delavka in sotrudnica Glasa naroda Mrs. Jennie Troha, ki je že večkrat povedla preko velike luže naše izletnike. Mrs. Troha je zlasti navdušena za naše Dolenjske Toplice. Sem si prihaja zdraviti revmo in zato bo povedla svojo skupino tudi v leto 1961 v naše dolenjsko zdravilišče. Prva skupina izletnikov Glasa naroda bo dopotovala z velikim letalom 16. julija 1961.

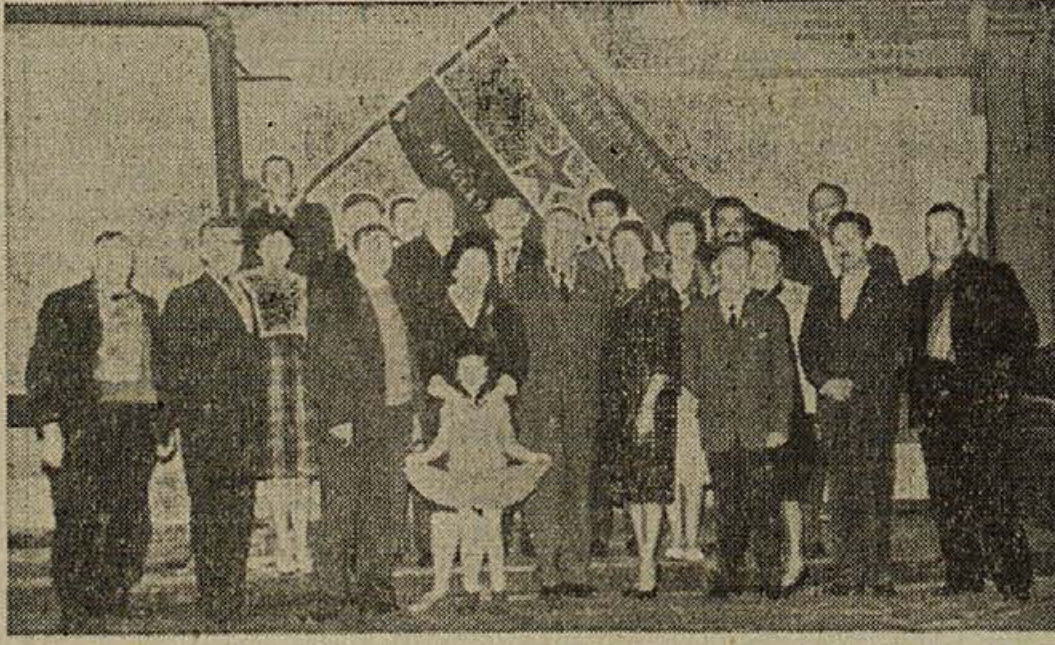
Mrs. Jennie Troha objavlja večkrat dopise o naši Dolenjski, nje lepota in zdravilnosti naših vod. V enem izmed svojih dopisov je takole priporočila našim ameriškim izseljencem Dolenjske Toplice:

»Zdravilna voda Dolenjskih Toplic, da je marsikomu dala moč, da je odvrgel palice in spet stopil na noge. Zdalj sem tu v

Dolenjskih Toplicah (ta članek je pisala z obiska po Sloveniji): Sobe v Dolenjskih Toplicah so lepe in čiste. Tukaj bi bilo koristno za mnoge našega rojaka, ki ga muči revma, kakor muči tudi mene. V Dolenjskih Toplicah bi bilo primerno za našo urednico Mrs. Anno Krasno, gotovo bi se tukaj pozdravila, ker trpi zaradi artritisa. Takih pohvalnih dopisov je vrta propagatorica Jennie Troha o naši Dolenjski in njenih Toplicah napisala v Glasu naroda več in prav zato raste število prijav za letošnje izlete v staro domovino.

Tudi letos bo organiziral več izletov Glasa naroda Mr. Avgust Kolarer iz Clevelanda, ki prevzame vodstvo in oskrbo izleta vse od začetka pa do namembne postaje in poskrbi tudi za reden povratek svojih številnih izletnikov.

Jože Zupančič

Kako tesno so vedno in povsod naši rojaki v mislih s svojo staro domovino, nam pokaže tudi gornja fotografija: v severni Franciji so naši slovenski rudarji skupaj z veleposlanikom FLRJ v Parizu, tov. dr. Darkom Černejem, generalnim konzulom Todom Vardžiskim in sekretarjema Mihailovičem in Ivanovičem lani 27. novembra slovesno proslavili 15. obletnico nove Jugoslavije in deseto obletnico delavskega upravljanja v stari domovini. O borbnosti in zmagah naših narodov je govoril naš naročnik in zavedni aktivist Jože Martinčič iz Lensa. Dvorana je bila polna rudarjev, izmed katerih so nekateri prišli tudi 30 km daleč, da so se lahko udeležili proslave republike. Peli so narodne pesmi in tovariš veleposlanik je bil ginjen nad tako velikim redoljubjem naših starih izseljencev. Proslave se je udeležil tudi tovariš Boris Kocjančič, predsednik sveta za kulturo LS LRS in predsednik občinskega odbora mesta Sallaumina, ki je tudi komunist in član Federalnega komiteja KP Francije. Nepozaben bo ostal trenutek, ko so naši rudarji izročili rudarsko svetilko veleposlaniku dr. Černeju. Za vse Slovence v severni Franciji je bil obisk naših diplomatov izraz najgloblje uresničenege bratstva in enotnosti naših narodov. — (Foto: Victor Lapornik, Sallaumin, P-d-C)

Naš naročnik M. Videtič z družino v Kanadi

vasi in drugih okoliških krajev, kakor je Metlika, naša občina. Pa vidim, da je od tu najmanj sporočil, ne vem ali

Upam, dragi urednik, da vas še obišče junija meseca in kaj pokramljamo. Prosim, da s potrpljenjem preberete pi-

Zločincem vest ne da miru...

Kako živi domovina, kako napreduje in kaj vse delamo, da bi imeli lepši in slajši kos kruha, o vsem tem so se v povojnih letih prepričali tisoči naših dragih rojakov, ki so obiskali stare kraje in na lastne oči videli naše elektrarne, nove ceste, mostove in bolnišnice, nova mesta in pozidane vasi, obnovljene kraje, ki se jih zapustili pred 40, 50 ali celo več leti. O vsem tem redno poroča Prosveta, Glas naroda in drugi časniki naših rojakov v Ameriki in drugod po svetu, o vsem tem pa so obveščeni sto tisoč rojakov po pripovedovanju onih, ki so bili tako srečni, da so spet videli stare kraje.

Zato naši ljudje v tujini nimajo več napačne podobe o novi Jugoslaviji. Spoznali so jo in poznajo jo, še vedno diha jo etarimi kraji in zamje jim toplo bide zvesto srce. Zato tudi pomnilo-

no gledajo na obupna prizadevanja nekaterih zločincev-beguncev ki so od tu pobegnili pred zaslužno kaznijo zaradi svojih slabih del med narodnoosvobodilno vojno. Rojak P. J. iz severne Amerike nam je poslal izrezek iz nekake tamkajšnje časnika, v katerem piše tale neumnost:

UBOGI JETNIKI JUGOSLAVIJE!

Cleveland, julij 1960
Narodi Jugoslavije, ki jo tvorijo hrvaško, makedonsko in slovensko ljudstvo, so zdaj vključeni v »Captive Nations Week« v Clevelandu. To pomeni, da so med narodi-jetniki zdaj tudi narodi Jugoslavije. To »pretresujočo« vest je objavil Plain Dealer, ko je sporočil, da je »Captive Week Committee« v Clevelandu sprejel resolucijo, da se narodom-jetnikom pridruži tudi jugoslovanske narode. Predsednik tega odbora je nekd Ivan Bezugloff (kdor koli se pač skriva pod tem imenom). »Tri etične servane« v Jugoslaviji, to pomeni: Slovenci (kije nekdo so ostali Srbi, najštevilnejši izmed Jugoslovancev) - so »jetniki maršala Titaa, ugotavlja dake »resolucija«. Cerkevna opravila, ki bodo opravljena v namen tega tedna, bodo 22. julija v katedrali sv. Janeza in v cerkvi Old Stone. Pozneje bo v dvorani »Public Music« politični shod.

Tako so lani poročali v tem časniku. Naš zvesti bralec, rojak v M., je pristavil na kraju svojega pisma samo še tole: »Rojaki-jetniki, ki ste začasno v jugoslovanski ječi, povejte svojim »nesrečnim« rojakom v »chain-gangh«, da v inozemstvu niso pozabljeni in da bodo v naj-

DVE ŽELEZNIŠKI

Železniške postaje v Semiču, Gradcu in Rosalnicah so že pod streho. Zanje so prispevali precej ljudje s prostovoljnimi delom in s prispevki v materialu in denarju.

Na črnomaljski železniški postaji so prejšnji teden zamenjali streho, še prej so si uredili jamo za smeti, preuredili pa bodo tudi stranišče. Na postajnem prostoru so postavili pet živosrednih luči (štiri železnica, eno rudnik Kanžarica). S tem je še bolj poskrbljeno za varnost potnikov.

DOLENJSKI LIST naj ne manjka v nobeni družini v domačem okraju!

Prior dr. Josip Edgar Leopold osemdesetletnik

V torek, 17. januarja 1961, bo tih in skromno praznoval 80-letnico svojega rojstva predstojnik kartuzijskega samostana v Pleterjah pod Gorjanci, prior DR. JOSIP EDGAR LEOPOLD - LAVOV.

Prav je, da se spomnimo na vlogo kartuzije Pleterje v času narodnoosvobodilne vojne; bila je vseskozi pozitivna, kar je predvsem zaslug jubilarja. Takoj po okupaciji Jugoslavije se je prior dr. Leopold postavil kot zaveden patriot na stran narodnoosvobodilnega pokreta. Ko so italijanski okupatorji hoteli izsekati gozdove in odpeljati naše gozdno bogastvo v svoje tovarne, do prodaje v Pleterjih ni prišlo, ker je to nasvetovalo vodstvo OF. Posebno važna je bila vloga priorja dr. Leopolda v času oboroženega upora proti okupatorjem. Ze takoj po razgovorih s prvimi partizani pod Gorjanci je prišlo do tesnega sodelovanja med partizani in kartuzijo ter njenim osebje. Po zaslugi svojega predstojnika so vsi prebivalci samostana zavzeli pozitivno stališče do vseh ljudskega upora proti okupatorjem. Velika in pomembna je bila pomoč, ki jo je kartuzija s svojim vodstvom nudila v materialu, v skrbi za ranjence, v prehrani in v drugih uslugah ter sodelovanju naši borbi. Samostan je postal nekakšno oskrbovalno oporišče partizanov, ki so vedno visoko cenili iskreno dojaljubnost prebivalcev tihe kartuzije, ki pa so jo okupatorji in njihovi domači podrepanki - izdajalci večkrat onemogućili.

Zaradi svojega naprednega stališča in pozitivnega odnosa do NOB je imel prior dr. Leopold zelo veliko težav. Okupatorji ga je večkrat preganjali. Naredil je težko pot preko za porov, obsojnih in poniževanj; le po srečnem naključju je ostal živ, potem ko je bil obsojen na smrt in preganjan v zapor v Italijo. Njegov značaj in zvesti patriotizem zelo priučljivo kaže odlomek iz knjige »Kartuzija Pleterje in partizani«, ki jo je napisal in izdal po osvoboditvi v založbi »Slovenskega poročevalca«:

»Bilo je zgodaj spomladi 1942. Bil sem v Novem mestu in sem videl, kako ženejo Italijani osem naših ljudi, Slovencev, zvezanih z verigami po dva in dva med seboj počez in po dolgem, da jih odpremijo v Ljubljano in potem kdo ve kam, v internacijo, za talce ali v smrt. Srce se mi je stiskalo, pest se mi je krčila zaradi takega ravnanja tujega vsiljevanja okupatorja. Takrat pa sem se svedeno zaobljubil: »Dokler bom živ, kartuzija Pleterje ne bo bila nikdar z okupatorjem, marveč bo proti njemu vedno podpirala tiste in sodelovala s tistimi, ki se bodo borili proti njemu! In to je kartuzija Pleterje sveto držala do osvoboditve.«

Tak njegov pozitiven odnos do borbe naših narodov za svobodo se ni spremenil tudi po njegovi vrtnitvi v že svobodno domovino. Z vsemi svojimi močmi je prispeval in prispeva h graditvi nove Jugoslavije, kot skrbi za mednarodni ugled naše države. Posebno je vidna njegova vloga, spoštovanje in upoštevanje v vrstah Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov LRS, kjer je že vsa leta član in vodilni funkcionar društva. Prior dr. Leopold je bil vedno zagovornik in pobudnik urejanja odnosov med cerkvijo in državo.

V imenu vseh znancev in prijateljev med vojno in v povojnih letih mu želimo predvsem še dolgo življenje in trdnega zdravja, kakor tudi, da bi še mnoga leta tako plodno uporabljal svoje sposobnosti in ugled v dobrobit socialistične Jugoslavije! Za velike zasluge je naše državno vodstvo jubilarja že večkrat odlikovalo z visokimi priznanji, katerim se pridružuje iskrena hvalčestnost vseh, ki poznajo in spoštujejo priorja dr. Josipa Edgara Leopolda - Lavova!

Na poseben način so praznovali novo leto dijaki v internatu v Smihetu. Ze 28. decembra so zelo lepo zagrli igrico »Moč materne ljubezni«. Predvsem je treba poudariti to, da so oder opremili popolnoma sami in s preprostimi sredstvi, kar pa pri igranju ni motilo. Naslednji dan so igrali še za učenje šmihelske osemletke. Rad bi bilo izbrati še drugo, če jih bodo povabili.

Domači dijaki so sploh zelo marljivo in se trudijo vsepovedo. Med letošnjim šolskim letom so preuredili telovadnico, že prej pa so si s sredstvi, ki so jih dobili pri prodaji starega železa, kupili magnetofon. Tovarišica upravnica je povedala, da so mladinci in mladnice osnovali več krožkov, kjer se praktično učijo raznovrstnih del iz vsakdanjega življenja. Za celo in uspešno pa so bili domači dijaki iz Smiheta tudi nagajeni. Ko so neustropno pričakovali prvi dan novega desetletja, jim je tovarišica Vilma Pirkovičeva, podpredsednica OLO Novo mesto, v imenu okrajnega odbora SZDL podarila televizor. Med navdušenim odobravanjem se je za bogato darilo zahvalil predsednik domače skupnosti in poudaril: »Objubljamo vam da bomo še naprej delali, in televizor naj bo spodbuda pri učenju in vnestranski dejavnosti naših dijakov.«

Televizor - spodbuda za učenje

Novomeške šole ob prelomnici let 1960/1961 - Srečna domska skupnost šmihelskega internata: televizor, darilo Okrajnega odbora SZDL v Novem mestu, bo poslej razveseljeval in učil nadebudno mladino

Na učeteljsko so izvedli revijo o grščih, narejenih iz zamaškov, fizioloških in jezikovnih lupin. Razen baladnih in pevskih točk so recitirali parodijsko na Prilemovo »Cigo«. Naj pomenito še to, da so ves dobiček namenili alžirskim otrokom, nekaj sredstev za alžirske otroke pa bodo nabrali s prostovoljnimi darili.

Na vseslovenski študijski prireditvi organizirala šolska skupnost. Pro-

gram so izvedli v obliki javne oddaje, ki so jo imenovali »Moča za šole, malo zares«. Najboljše vsjenci so odgovorili na vprašanja iz svoje stroke in najboljše odgovori so bili nagajeni. Prireditve so se udeležili tudi nekateri gostje iz IMV.

Na poseben način so praznovali novo leto dijaki v internatu v Smihetu. Ze 28. decembra so zelo lepo zagrli igrico »Moč materne ljubezni«. Predvsem je treba poudariti to, da so oder opremili popolnoma sami in s preprostimi sredstvi, kar pa pri igranju ni motilo. Naslednji dan so igrali še za učenje šmihelske osemletke. Rad bi bilo izbrati še drugo, če jih bodo povabili.

Domači dijaki so sploh zelo marljivo in se trudijo vsepovedo. Med letošnjim šolskim letom so preuredili telovadnico, že prej pa so si s sredstvi, ki so jih dobili pri prodaji starega železa, kupili magnetofon. Tovarišica upravnica je povedala, da so mladinci in mladnice osnovali več krožkov, kjer se praktično učijo raznovrstnih del iz vsakdanjega življenja. Za celo in uspešno pa so bili domači dijaki iz Smiheta tudi nagajeni. Ko so neustropno pričakovali prvi dan novega desetletja, jim je tovarišica Vilma Pirkovičeva, podpredsednica OLO Novo mesto, v imenu okrajnega odbora SZDL podarila televizor. Med navdušenim odobravanjem se je za bogato darilo zahvalil predsednik domače skupnosti in poudaril: »Objubljamo vam da bomo še naprej delali, in televizor naj bo spodbuda pri učenju in vnestranski dejavnosti naših dijakov.«

Hvala za pozdrave in pozornost!

Iz Kosovske Mitrovice nam je podpolkovnik JOZE LUŽAR za novo leto poslal tole pismo:

»Iz Kosovske Mitrovice se oglašamo Dolenjci iz novomeškega okraja: podpolkovnik Jože Lužar in poročnik Zdravko Zupanc želita v najimenu in v imenu drugih tsem bralcev Dolenjskega lista, kakor tudi vsem znancem in domačim uspehom polno novo leto 1961! — Uvednistvu še posebno želimo veliko uspehov v urejanju našega prijubljenskega Dolenjskega lista, veliko uspehov v zbiranju novih naročnikov, vsem naročnikom pa kar največje uživanja v čitvi, ki ga prinaša in raznaša naš list širom po svetu.«

Tovarišica inž. Vilma Pirkovič izročila v imenu OO SZDL domski skupnosti denar za nakup televizijskega sprejemnika

Šola in gasilstvo

V minulem požarnovarnostnem tednu je lani tuji dolensko in posavsko gasilstvo pokazalo vzbuditi močnejše zanimanje šolske mladine za gasilske akcije, zlasti za preventivo. Tako so gasilske organizacije zainteresirale večino šolskih vodstev, da so dala pisati dijakom posebne šolske naloge o požarni nevarnosti v našem gospodarstvu in o preventivni službi. Mladina je naloge sprejela z velikim zadovoljstvom, o čemer zgovorno pričča dejstvo, da je devet občinskih gasilskih zvez poslalo okrajni gasilski zvez 38 najboljših nalog v konkretno očno in nagrado. Zveza je nagradila 15 nalog z denarnimi nagradami. Vse druge odlične, prav dobre, dobre in zadostne naloge pa bodo nagradile same občinske gasilske zveze.

S to potezo hoče gasilstvo doseči že pri šolobveznih otrocih zanimanje za gasilsko organizacijo, hkrati pa jim vcepiti pravi odnos do gasilstva, zlasti do preventivne službe. Kajti če bomo mladino že takoj v začetku vzgajali tudi v tej smeri, moremo računati, da bomo kasneje imeli dovolj kadra v gasilskih vrstah, istočasno pa, da bo v bodoče požarov manj in manj.

Kako morejo prav otroci preprečiti požar, govori dovolj zgovorno ta le primer, ki se je zgodil v Novem mestu:

Matji je zakurila v pralnici pod kotlom, da bi skuhala perilo. Tam pa je bilo veliko papirja in lesenih odpadkov. Ker so bila vrata kurilnice slaba in na pol odprta, je padala žerjavica na papir, ki je ležal razmetan tam okoli. Ta se je vnel, od tega še leseni odpadki in ogenj je že obilnil okenski okvir in sillj proti lesenemu stropu. Ko je žena prišla v pralnico, je samo zbežala od strahu zavpila. Njen sinček pa je pograbil na tleh zvito gumijasto cev, ki jo uporabljajo za zalivanje vrta, jo pritrnil na vodovodno pipo in pričel brizgati vodo v ogenj ter ga v kratkem času ugasil. S tem je rešil po vsej verjetnosti celo hišo in morda še sosedovo. Seveda je bil ta fant dobro seznanjen z gasilsko preventivo. Zato se ni ustrašil, marveč je takoj prišel na pravem koncu.

Tako bi bilo treba organizirati vso šolsko mladino. Šolska vodstva naj bi uvedla morda pri moraliki vsaj kratak pomenek o gasilstvu. Če učiteljski sami niso člani gasilskih društev in bi torej ne mogli iz lastnih izkušenj mladim predavati o gasilstvu, bi bilo mogoče to urediti s pooveljnistvom posameznih društev, ki bi dala na razpolago izkušenega članka.

Lep vtis je dala novomeška Vajenska šola. Upraviteljstvo šole je namreč naprosilo domače društvo za predavanje, da ga je v vseh razredih obširno predaval o gasilski preventivi. Prav tako so bili letos deležni tovrstnega predavanja tudi kandidati-obrtniki, ki so se pripravljali v posebnem tečaju na mojstrski izpit.

Zdi se, da bi ta način širjenja gasilske miselnosti ob podpori tiska dosegel lahko zelo lepe uspehe in bi pripomogel, da bi se število požarov zmanjšalo.

Komaj so partizani odšli, že je naslednji dan, 6. novembra, prišel prvič v Pleterje s svojim štabom Milan Kranjc, komandant belogardističnega bataljona na Brezovici, ki je bil sicer mihajlovičev. Prvo, kar je storil, je bilo, da me je kot priorja nesramno napadel, češ da skrivam v samostanu partizane. (Kot da bi bil to zločin!) Zahteval je, da mu jih takoj izročim, ker sicer gorje samostanu!

Nasmehnil sem se in odločno odgovoril, da partizanov ni v Pleterjah. Če ne verjame, naj ves samostan ponovno preišče. V srcu pa sem se veselil, da so partizani ponoch odšli. In zares so Kranjčevi ljudje začeli vnovič preiskovati samostan in kanale. Prepoznali Tistih, ki so jih iskali, ni bilo več v Pleterjah.

Potem je spet prišel in mi dejal, da se bo »Legija smrti« naselila v Pleterjah, da se ne bi tu naselili čez zimo partizani (čeparv partizani na to niso mislili), ter da jih bo ostalo to okrog 50. Odrnil sem mu, da je to samostan in da v ostalem ni niti prostora za toliko ljudi. Kranjc me je ošabno zavrnil: »Prostor mora biti in mi ga bomo že našli!« Priponnil sem še, naj se nikar ne naselijo v samostanu, ker so partizani zagrozili, da bodo samostan napadli in ga zažgali. Kranjc pa mi je samozavestno odvrnil: »Tega se ni treba bati, ker bomo mi branili samostan.«

Potem me je Kranjc napadel, da imam v hiši partizanski radio. Vedel je tudi povsem točno za vse druge stvari, ki so jih partizani spravili v samostanu. Čudil sem se, od kod je mogel vse to vedeti. Vprašal sem prokuratorja, od kod morejo vse to tako natanko vedeti, oni pa mi je odgovorili: »Oni vedo več kot mi sami!« Torej je mogel nekdo izdati! Kdo je izdal, nisem mogel doznati. Bela garda je vse te stvari pobrala in odnesla.

V nadaljnjem razgovoru mi je Kranjc očital - le s kakšno pravico? - da sem v samostanu gostil partizane in jim prejel sijajne večerje. To sem najodločneje zavrnil, ker partizani niso bili nikdar na večerji v samostanu. Na južino pa so večkrat prišli. Pokazal sem Kranjcu sobo, v kateri sem sprejemal partizane. Vprašal sem ga, kaj naj bi v takem primeru storil? Na to mi ni odgovoril.

In zares se je naslednjega dne, 7. novembra, bela garda nasilno vrnila in naselila v samostanu, ne da bi bili pri svojem prihodu sploh koga vprašali, marveč so preprosto prišli in zasedli del samostana. Gotovo se je zgodilo to po naročilu generala

Iskreno čestitajo za novo leto vsem bralcem in sodalavcem Dolenjskega lista Milan Gabron iz Stare vasi ob Sotli, Bruno Žvanuz iz Vipave, Henrik Sahornik iz Mute, Franc Zelnik iz Kranja in Winko Bošjančič iz Hirske Bistrice.

Polde Cigler

Iz Strumice se oglašava Johan Kobe, ki pozdravlja svoje, sorodnike, zlasti pa tante in dekleta, ter jim čestita za novo leto.

Čestitke iz JLA Dolenjci, vojaki iz Brčkega, pozdravljajo domače kakor tudi bralce našega lista in jim želijo še mnogo sreče in uspehov v prihajajočem letu. Avgust Hrovat, Matija Mergole, Janes Bučar, Anton Segar.

Kolektivu »BETI« pošiljata iskrene pozdrave s najboljšimi novoletnimi željami vojaka Jože Gršič iz Dol. Suhorja in Ivan Štravs iz Gradca. Hkrati pozdravljata domače ter mladino Bele krajine.

Iz Zemuna Srečno, veselo in uspehov polno novo leto želijo domačim, mladini novomeškega okraja in prebivalcem Bučke, Dobriča in Prečne: Drago Poljanec, Feliks Zupančič in Jože Verce.

Fantje iz Novega Sada čestitajo in pozdravljajo za novo leto vse domače, znance in prijatelje ter jim želijo še mnogo uspehov pri delu. Vinko Anžlovar, Drago Prešeren, Jože Cebular in Matija Zupančič.

TOPLA BESEDA, PRISRČNE ŽELJE...

Delegacija Okrajnega odbora ZB in Okrajnega odbora ZVVI v Novem mestu je na staro leto popoldne obiskala vse člane obeh organizacij, ki se zdravijo v oddelkih novomeške bolnišnice. Prijetno presenečenim bolnim tovarišem in tovarišicam so zaželeli srečno novo leto in skorajšnje okrevanje. Marsikomu izmed obdarovanih so stekle solze ginjivosti po licih: - Spomnili ste se na nas! Kako lepo je to! Hvala, res iz srca hvala!

Brez večjega truda, zgolj s pozornostjo so se predstavniki okrajnih odborov obeh organizacij na lep način oddžili svojim članom. Takšnih obiskov bi lahko bilo ob večjih praznikih še več! Delegacija se je hkrati zahvalila vsem zdravnikom in vsemu osebju bolnišnice za njihov trud.

Na letnem občnem zboru krajevne organizacije ZB na Mirni, ki je bila 30. decembra lani, so razpravljali o prečih vprašanih organizacije. Ugotovili so, da šteje organizacija 210 članov in da je v njej približno toliko moških kot žensk. Predsednik odbora Ludvik Golob je v obširnem poročilu govoril o dejavnosti članov, o pomoči vojnim sirotam, o ureditvi službenih let članom, ki jim delovna doba iz časa okupacije še ni bila priznana, in o pomoči članom ZB. Odbor je reševal tudi vprašanja strokovnega kadra in usposobljenosti svojih članov, zlasti tistih, ki so v delovnem razmerju. Uspehov je bilo manj, ker so se za določena vprašanja člani premalo zanimali. Uspešno pa je bila organizacija posredovala tam, kjer je šlo za zaposlitev vojnih sirot.

ZB se je precej zavzemala za civilne grobe. Pomagala je tudi organizirati proslave in posebno dan borca so lepo po-

častili. Ves čas so zbirali poročila, da bi kar najnataneje izpopolnili šolsko kroniko. Starejši partizani so pomagali izdelati topografijo Mirne in njene okolice. Dosedanji predsednik je govoril tudi o pravičnem članov.

Z zboru Zveze borcev v Dol. Toplicah v nedeljo, 18. decembra, je bil v veliki dvorani Prešovnega doma v Dolenjskih Toplicah občni zbor Zveze borcev. Udeležilo se ga je precej članov, razen tega pa še zastopnik občinskega odbora Zveze borcev iz Novega mesta tovariš Jože Udovc.

Poročilo o delu v preteklem letu (predsednik Anton Striška) je omenjalo pomembne uspehe našega gospodarstva v povojnih letih, kakor tudi topiške organizacije. Razpravljali so o pomoči borcem NOV ter otrokom padlih, ki jih je v okolišju 99. Zveza borcev je posredovala v več primerih za hitrejšo zdraviljenje svojih članov, uspeša pa je v enem primeru. Iz blagajniškega poročila smo videli, da finančno stanje organizacije ni posebno dobro, saj je v blagajni le 1.440 dinarjev.

Kako dela ZB na Mirni

V razpravi so poudarili, da bi bilo dobro organizirati predavanja, zlasti o pokojniškem zavarovanju.

Na koncu so izvolili nov odbor in delegate za občinsko konferenco.

Jože Jakič

Z zboru Zveze borcev v Dol. Toplicah

Razprava je bila zelo burna. Šel pa ni potekala v pravi smeri. Nekateri so izražali stviri, ki sploh niso spadale na občni zbor, tako da je bil zastopnik občinskega odbora pristujen posebi vmes. Govorili so tudi o stanovanjskem vprašanju bivših borcev in sprejeli sklep, da bo novi odbor posredoval na merodajnem mestu za dodelitev stanovanj listim borcem, ki stanujejo v neprimernih in slabih stanovanjih. Sprejeli so tudi sklep o varstvu grobov padlih borcev in pojasnili nekaj pravic in dolžnosti v zvezi z zakonom o upokojitvi. Potrebna pojasnila in navodila o tem daje odbor vsak tork od 14. do 16. ure v pisarni Zveze borcev.

Ob koncu so sklenili, naj se zgradi nova šola, da ne bodo učilnice razstrte po vseh Toplicah.

Drago Gregorc

1941-NAPAD-1961-VSTAJA-1941-KPJ-1961-OF-1941-ZMAGA-1961-SVOBODA-1941-SOCIALIZEM-1961

Bela garda v Pleterjah

Komaj so partizani odšli, že je naslednji dan, 6. novembra, prišel prvič v Pleterje s svojim štabom Milan Kranjc, komandant belogardističnega bataljona na Brezovici, ki je bil sicer mihajlovičev. Prvo, kar je storil, je bilo, da me je kot priorja nesramno napadel, češ da skrivam v samostanu partizane. (Kot da bi bil to zločin!) Zahteval je, da mu jih takoj izročim, ker sicer gorje samostanu!

Nasmehnil sem se in odločno odgovoril, da partizanov ni v Pleterjah. Če ne verjame, naj ves samostan ponovno preišče. V srcu pa sem se veselil, da so partizani ponoch odšli. In zares so Kranjčevi ljudje začeli vnovič preiskovati samostan in kanale. Prepoznali Tistih, ki so jih iskali, ni bilo več v Pleterjah.

Potem je spet prišel in mi dejal, da se bo »Legija smrti« naselila v Pleterjah, da se ne bi tu naselili čez zimo partizani (čeparv partizani na to niso mislili), ter da jih bo ostalo to okrog 50. Odrnil sem mu, da je to samostan in da v ostalem ni niti prostora za toliko ljudi. Kranjc me je ošabno zavrnil: »Prostor mora biti in mi ga bomo že našli!« Priponnil sem še, naj se nikar ne naselijo v samostanu, ker so partizani zagrozili, da bodo samostan napadli in ga zažgali. Kranjc pa mi je samozavestno odvrnil: »Tega se ni treba bati, ker bomo mi branili samostan.«

Potem me je Kranjc napadel, da imam v hiši partizanski radio. Vedel je tudi povsem točno za vse druge stvari, ki so jih partizani spravili v samostanu. Čudil sem se, od kod je mogel vse to vedeti. Vprašal sem prokuratorja, od kod morejo vse to tako natanko vedeti, oni pa mi je odgovorili: »Oni vedo več kot mi sami!« Torej je mogel nekdo izdati! Kdo je izdal, nisem mogel doznati. Bela garda je vse te stvari pobrala in odnesla.

V nadaljnjem razgovoru mi je Kranjc očital - le s kakšno pravico? - da sem v samostanu gostil partizane in jim prejel sijajne večerje. To sem najodločneje zavrnil, ker partizani niso bili nikdar na večerji v samostanu. Na južino pa so večkrat prišli. Pokazal sem Kranjcu sobo, v kateri sem sprejemal partizane. Vprašal sem ga, kaj naj bi v takem primeru storil? Na to mi ni odgovoril.

In zares se je naslednjega dne, 7. novembra, bela garda nasilno vrnila in naselila v samostanu, ne da bi bili pri svojem prihodu sploh koga vprašali, marveč so preprosto prišli in zasedli del samostana. Gotovo se je zgodilo to po naročilu generala

Prior dr. Leopold, pisec knjige »Kartuzija Pleterje in partizani«

Robottija, ker so ostale vse moje intervencije pri Italijanih, naj bi se belvi izselili, brez uspeha. Komandant oddelka belih je bil neki Svarun; izdajal se je za mornariškega oficirja, kar pa nikdar ni bil. Prišel se mi je predstavil in nekaj mltil proti komunizmu in kako bodo oni samostana in tako onemogočali vohod po hodnikih, prav tako tudi pred glavnim vhodom v samostan. Glavna samostanska vrata, pred katerimi je bil močan bunker, so bila noč in dan odprta, tako da nam je bila nemogoča vsaka kontrola. Na česti, ki vodi v samostan, so postavili »španske jezdce« in žične ovire.

Opeko za bunkerje so dovažali kar na delo. Na stolpu so imeli postavljen mitraljez. Po vseh hodnikih so postavili straže. Nenehno so z velikim krikom in vikom hodili v stolp in pogosto streljali s stolpa na hišo admirala Vučerja v Drči ter jo poškovali.

Vse to pa je vodil major Novak, ki je bil zastopnik Mihajloviča za Slovenijo. Toda ni se izdajal za takega, marveč za navadnega pisarja v pisarni štaba v Pleterjah in kot tak se je lahko tu skrival. Poleg njegove sobe je bila večja soba, v kateri so imeli belogardistični voditelji svoje konference, ki ji je vodil on in ki so bile mnogokrat zelo dolgotrajne. Tam je bil tudi radio in neke vrste knjižnica. Tu so se sestajali k razgovoru in na zabavo.

Po vsem samostanu so žvižgali, peli, kričali, kadili, povsod naokoli metali čike in pljuvali. Stražo so imeli tudi pred cerkvijo. Medtem ko je bilo v cerkvi bogoslužje, bodisi podnevi ali ponoči, so neposredno pred vrati kakor nalašč brez potrebe kričali in ropotali. Taki so bili ti ljudje, ki so se borili »za Boga in vero« in čakali po zidovih: »V borbi za vero, Boga in domovino!« ali »Legija smrti!«, naša nada - partizan naj krepka - tako naš narod sklepa!« In vse to naj bi bilo v duhu krščanske ljubezni in strpnosti!

Tisti pa, ki so bili po sobah, so ves dan prepevali, igrali na harmoniko in pijančevali pozno v noč. Pozdravljali nas sploh niso, razen nekaj katoliških mladencev, ki so bili vsak dan pri naših in vsak dan sprejemali vs. obhajilo. Ti so nam izjavili, da so si drugače predstavljali borbo za Boga in vero ter da so bili pravzaprav zapeljani. Preklinjali so tako odvratno, da so se samostanski bratje, ki kaj takega niso vajeni, zgrazali in se mi prihajali pritoževati. Toda kaj je bilo mogoče storiti, ko pa so bili komandanti mnogo slabši od možta. Tako je Svarun dal prav v petek! speli zase in za komandirje odloka na raznju. Kreeko se je napil v pijanosti vrgel več ročnih bomb skozi okno na dvorišče ter tako naškodoval nad 50 oken, v opravičilo pa razglasil, da so prišli partizani do samostanskega zidu in vrgli bombe čez zid.

Belj so šli vnovič v patrolje v

okolico ter zasledovali in lovili partizane, da jih ali ustrelje ali pa pošljejo v internacijo. Tako so na Tolstem vrhu ustrelili šest kmetov in pristavev Osvobodilne fronte. Prav tako so na Vrhpolju ujeli dva partizana, ki sta bila tam zaradi zavarovanja tretjega bataljona Cankarjeve brigade, id se je mudil v Mihovem zaradi mobiliziranja. Eden od teh je bil Albert Božič iz Kostanjevice na Krki, za drugega pa nisem mogel doznati, kdo je in od kod.

Istega dne, to je 12. decembra 1942, so ujei v Mihovem intendantko 2. čete 3. bataljona Cankarjeve brigade, Stano Marinič, katere komandir je bil Miroslav Počkaj. Vse tri so pripeljali v Pleterje in jih tu pod predsedstvom Milana Kranjca obsodili na smrt. Stano so ustrelili istega dne v gozdu blizu Pleterji, oba partizana pa dan pozneje na istem mestu. Vsi trije so pokopani v skupnem grobu ob poti, ki vodi v Apnenik. Kraj je še danes ograjen in označen s križem. Ob desetih obletnici njihove smrti je bil grob obkrožen z vencom, na katerem je pisalo: »Žrtve fašizmu 1942.«

Na svojih pohodih po okolici so beli popili vse vino. V tem se je posebno odlikoval nekdo mesar, pravil orjak. V pijanosti je metal ročne bombe in streljal s puško naokoli ter s tem plašil ljudi. Zdi se mi, da je pri tem tudi nekoga ranil. Ob neki priliki se je na tak način ranil komandant sam, ko so šli na Vode-nice.

Tudi pred glavnimi vrati je bila straža. Ponoči so prihajale tako imenovane »kurirke« v vojaških plaščih, ki so potem ostajale pri oficirjih vse do jutra. Zjutraj so nam pripravovale njihove straže, ki so se nad tem početjem zgrale in obsajale. Ko sem rekel komandantu, da ženske ne smejo v samostan, je surovo odgovoril, da mora tako biti in da on tega ne more opustiti. Tako so te »kurirke« še nadalje prihajale.

Vedno več belih je prihajalo v samostan, tako da se jih je nabralo 250 do 300. Razdeljeni so bili v dve četi. Komandanti so bili Svarun, za njim Budaž, potem pa Sekolec (ki je bil še najodstojnejši od vseh) ter komandirja Balant in Kara.

Nenahno smo se pri njih pritoževali in se z njimi prepirali, ker so se obnašali in delali tako, kot da je samostan njihov. Trošili so samostanska drva na delo brez vsakega vprašanja in dovoljenja, jemali samostansko seno, dali odvražiti posekane samostanske drevje itd., po drugi strani pa so govorili, da komunizem uničuje privatno lastnino ter da se je zato treba boriti proti njemu na življenje in smrt!

(Odlomek iz knjige: Josip Edgar Leopold - Lavov: KARTUZIJA PLETERJE IN PARTIZANI, 1941-1945, Spomini - Ljubljana, 1953.)

Idejnost in kakovost

nam bodi merilo, ne pa polne dvorane!

Tajnika okrajnega sveta SVOBOD in prosvetnih društev, tovariša Janeza Gartnerja smo zaprosili, da je odgovoril na tri vprašanja s področja aktualnih nalog dela naših društev po polni okrajni skupščini in decembrskem kongresu Svobod in prosvetnih društev Slovenije. Vprašali smo ga:

KATERI SO NAJPOMEMBNEJŠI SKLEPI OKRAJNE SKUPŠČINE IN KONGRESA ZVEZE SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV SLOVENIJE?

Osnovno in bistveno tako za okrajno skupščino kot za kongres Zveze je čvrsta opredelitev pozitivnih praktičnih izkušenj in delu zadnjih dveh obdobij treh let, poglobljeno razmišljanje o prosvetnih vlogah Svobod in prosvetnih društev in odstranjevanje nerazumevanja za velike spremembe, ki so naša društva razvila iz dilematičnih skupščin v nosilce kulturno-prosvetnega življenja. Potrditev procesa preobrazbe naših društev z uvajanjem novega načina dela, ki sta jo dala dva naša najvišja organa, skupščina in kongres, je odprla vrata novim pestrejšim oblikam, ki jih prinaša razvoj in čas v društva in klube.

KAKŠNE SO NOVE NALOGE SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV PO KONGRESU?

Menimo, da moramo najprej spremeniti pojmovanje o kulturno-zabavni življenju. To obliko dela naših društev — žal še zelo zastopljivo — morajo društva uvesti na prvo mesto svojega programa. Predloge, ki jih dajala nekatera društva o administrativnem preganjanju zabavnih ansamblov, ki jih neupravičeno zmerjamo z nazivom »divji ansambli«, mora zamenjati sodelovanje naših društev z njimi na raznih zabavnih prireditvah, plesih in izletih. Naša društva niso storišla dosti, da »udomačijo« te ansamble,

nje bogastva likovnih in glasbenih stvaritev, prirejanje predavanj in razgovorov ob televiziji, magnetofonu itd. Skratka, treba je nenehno usposabljanje množice za globlje doživljanje kulturnih vrednot. Ker vsi nimamo interesa za vse, naši društveni funkcionarji pa se tako boje na pol praznih dvoran, bodo za to vrsto dela Svobod in prosvetnih društev kot nalašč primerni klubi.

Se naprej pa bomo gojili in razvijali dosedanje oblike dela kulturno-prosvetnih društev na področju amaterske dejavnosti. Odvede je strah, da je padla zavesa zadnje predstave naših amaterskih gledališč in skupin, še bolj neupravičena pa je bojazen, da je izzvenel poslednji akord pevskega zborov. Nekaj sto dramskih predstav v minulemu letu, veličastne revije mladih pevcev, ki bodo v letošnjem letu tudi pri nas zavzele širok obseg, bodo odpravile sumnje, da kdo zastavlja to področje in da tu ni več dela. Razumljivo pa je, da ne moremo več ostati tam, kjer smo bili pred 30 in več leti; čas in zavestna hotenja vnašajo spremembo tudi na to področje. Idejnost in kakovost nam bodi merilo dela, in ne nabito polne dvorane!

Skupščina in Kongres sta dala torej dosti snovi za resno razmišljanje našim dru-

štvim vodstvom o nalogah. Te naloge niso več nove za vsa tista društva, ki že dalj časa pazorno priskočujejo utrupi okolja, kot na primer v Sentjanžu, Kanjižarici, Kostanjevici, Vel. Dolini, Žuzemberku, na Senovem, in Sevnici in še marsikod.

DELO OKRAJNEGA SVETA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV V PRVI POLOVICI LETOSNJEGA LETA?

Kmalu bo sklicana vrsta posvetov v okrajnem obsegu. Tako bodo posveto predsednikov občinskih svetov SPD in predsednikov okrajnih svetov 21. in 22. januarja sledili razgovori režiserjev, zborovodij in vodij zabavnih glasbenih ansamblov, ki pripravljajo svoje sklopine in zbore za letošnje revije. Občinski sveti bodo sklicali plenum, ki bodo pripravila za II. plenarno sejo okrajnega sveta v prvi polovici februarja. Tej bodo sledile sektorske konference in delovni društveni sestanki, na katerih bodo delegati s kongresa posredovali vse važnejše sklepe. V aprilu in maju bodo občinske in okrajne revije, ki bodo prikazale naše uspehe z raznih področij kulturno-prosvetne dejavnosti v večjem obsegu kot prispevek proslavljanju 20-letnice revolucije.

Lojze Perko: Zanjice (tuš, 1960)

Pesem zemlje v umetninah

Ob razstavi akadem. slikarja LOJZETA PERKA v »Dolenjskem muzeju«

V soboto, 7. januarja 1961, je bila ob 18. uri odprta razstava slikarskih del akadem. slikarja Lojzeta Perka. Otvoritev razstave se je razen predstavnikov krajevnih oblasti in forumov udeležilo tudi veliko število Novomeščanov, prišli pa so ob tej priložnosti v Novo mesto tudi mnogi slikarji prijatelji iz Ljubljane in Notranjske. Med temi smo opazili predvsem direktorja RTV Draga Seligerja, režiserja Hinka Košaka, književnika Črtomirja Sinkovca in druge, med gosti je bil ožji slikarjev rojak Matevž Hecetov, dr. Močnik itd.

Akad. slikar Lojze Perko je rojak iz Notranjskega, kjer se je v Starem trgu pri Ložu rodil aprila 1909 in tam preživel svojo mladost. Zgodaj je ostrolet in čeprav ga je že v mladosti mikalo da bi postal kipar ali slikar je temu svojemu notranjemu nagibu mogoče zadostiti šele v svojem osemindvajsetem letu, ko ga je danes že pokojni kipar in slikar France Kralj sprejel na svoj atelje. V treh letih študija je vse bolj opuščal kamen in leto in se odločil za čopič in paleto ter se je s svojimi prvenci javnosti prvič predstavil na zaključni razstavi Kraljevih učencev leta 1940. Se istega leta ga je pot zanesla na slikarsko akademijo v bolgarsko Sofijo, od koder se je tik pred vdorom sovražnikov v Jugoslavijo vrnil v Ljubljano.

Tako kot je svoje prvo študijsko obdobje bil navezan na nase in se je brez podpore in stipendij oteljal in boril z gladom in lepoto, tako je tudi po seli v Ljubljani živel od ikromnih priložnostnih zaslužkov in dobrih rok. Težka leta preizkušnje 1941 do 1945 je deloma prebil tudi med partizani na Notran-

tankajšnjega trgoškega podjetja.

Umetniško pot Lojzeta Perka označuje predvsem to: sam se je v bridkosti in radostih pogibal v svojo rast; ne prišteva se k nobeni umetniški smeri. Po lastni izpovedi naj intima pesem zemlje živi v umetnini in naj vsakemu v njegovem in njemu razumljivem jeziku poje. Zato ga bolj kot miselne abstrakcije in konstrukcije miha pesem, ki v reži iz narave in njegovega lastnega razvijanja srca. To s svojo večno govornico lepote pripovedujejo njegove slike.

Zgledna ljudska učiteljica iz Podgorja pri Zabukovju

V Podgorju pri Zabukovju že od 1939. leta poučujeja v osnovni šoli zakonca Oton in Marija Brelih. Pouk je težaven, saj učita osem razredov v več izmenah. Kljub temu se kaže plod njihovega dela tudi drugje. Na šoli deluje krožek mladih zadrušnikov, ki ureja šolski vrt in sploh skrbi za lepoto šole in njene okolice. Spomladi so mladi zadrušniki zasadili nizko sadno drevice, ki že kar lepo uspeva. Vsako mladino in jesen otišijo tudi ostalo sadno drevje. Imajo bradjo, borovce, negujejo grmičevje in gojijo cvetlice, ki krajšo šolske hodnike in sobe. Prijeten vtis napravijo tudi razne pokrajnske slike, ki visijo po starah šole.

lahko ogledali prirodne lepote doline, ki je znana predvsem iz NOB.

Novomeška desetnica

Slovensko narodno gledališče iz Trsta se je odpravilo z dramo »Dnevnik Anje Franke« na gostovanje preko meje po slovenski. Svoji nastopi in z visoko umetniško kvaliteto je igralska družina potela vrsto priznanj gledalcev vseh mest in krajev, kjer so nastopili. Pred kratkim pa ni bilo Novega mesta, čeprav so imeli Tržačani predvideno tu 8. januarja predstavo.

Za potjanje, kakaj niso Tržačani nastopili v Novega mesta, smo se na zahtevo številnih bralcev nameravali obrniti na umetniško kina Franca Adama (ker bi gledališče nastopilo v dvoranah kina), a ga žal nismo dobili doma. Vendar nam je zavezavo delno je poljanji kinoprestavi — Tovarni upravnik Adam in jaz sploh nisva vedela, da nameravajo Tržačani pri nas nastopiti z »Anjo Franko«, ker ni o tem z nama nihče govoril. Pred kratkim petimi dnevi sva o tej nameri zvedela šele iz radia. Zato sva mislila, da bodo Tržačani šele prišli k nam in da torej ni nič zamujena.

Janez Zupančič iz Novoteksa — (Novoteksa ima z Tržaškimi gledališčem poročilo, da jim za njihovo gostovanja preskrbi prostor, prodajo kart itd.). — Tržačani so nam pisali, da nameravajo gostovati pri nas v nedeljo, 6. januarja, in naj jim preskrbimo dvorano. Pismo smo dobili okoli 4. januarja. Za dva ura smo se nameravali pogovoriti z upraviteljem kina, a ga žal nismo mogli najti — časa je namreč bilo malo — in potem smo odposlali gledališčnikom telegram, naj ne hodijo v Novo mesto.

Gledališčniki se vračajo z gostovanja po Slovenijo domov v Trst ali pa so morda že doma. — Novomeščani pa čakamo, da nam bodo obiskali (!!!). Mar bodo za Novomeščane Tržačani še enkrat šli na pot. Se enkrat prošili za potne liste. Se enkrat prepotovali vso Slovenijo — zaradi naše komediete? — Seer pa ni to prvi nekumirni odnos do kulture — revica doživlja v Novega mestu večkrat kaj podobnega...

ZARADI STANOVANJA

Uprizoritev novomeškega gledališča DPD Svoboda »Dušan Jerab«

Ze malo odmaknena tematika ki jo Drago Gervais obravnava v komediji »Zaradi stanovanja«, je morda sodila bolje v prva polovica leta, vendar nas spominja na tragično-komične situacije v občinskih pisarnah pri referenčnih za stano vanjske zadeve še vedno spravlja v dobro voljo. Morda prav zato, ker je nekaj rahle satire v njej. Pristnih domosilec komediji ne manjka, vendar bi človek pričakoval malo manj konvencionalnosti, pa zato več zdravega humora, invencije in več besedne kornije. Zgodba je preprosta, ama izmed tisočerih, ki so se odigravale v stanovanjskih uradih naših mest. Nič zapletenih dogodkov! Ze večkrat oddano stanovanje dobiva vedno nove podajajenike s pravičnimi odločbami s podpisom in žigom. Ti podajajeniki se kajpak lepega dne znajdejo vsi skupaj v uradu, buljijo v uradnika, on pa vanje, in v krku in viku ubogi referent plane blazen ven. Brez ljubezni pa komediji ni — tudi tu se domača hčerka zaljubljuje v meša teh podajajenikov, ki so sami prišli v stanovanje.

Člani novomeške igralske družine so pod redijskim vodstvom Franca Kralja prvič uprizorili to študijanko dne 22. decembra. S čutom za pravo mero je režiser vse čas pazil, da bi prepričal pretiranu burkativno, v katerega izraženi pri komedijah radi zaljude. Tu in tam mu je kak lik zasel v rahlo stilizacijo, vendar so se ljudje gibah prirodno brez nepotrebne poze in efekta. Predstava je bila ves enotnosti predstave. Nekoliko razvlečen tekst v 1. in 2. dejanju se krepko loči od odlično igranih prizorov na stanovanjskem uradu.

Res je, da tipi niso dovolj jasno karakterizirani in tudi režiser ne more popravljati pisatelja. Vigrani so bili še najbolj v 3. dejanju.

Lastnika stanovanja sta igralska reiser Kralj (inž. Milan Tomič) in Marija Šali (njegovna žena Marija). Kralj je vlogo zanesljivo odigral in odvil lik z jasno interpretacijo. Tudi Šalileva je bila prepričljiva pri upodabljanju precej temperamentne zakonske družice. Ivo Pavšič je študenta medicine igral veselo in s smislom za življenje. Dobar referent stanovanjske urada je bil Lado Šajc. Upokojenec Poldeta Ciglerja je na odru zazivel polno življenje, bil je igralsko dovršena in dognana figura. Tudi Tone Gortnar je kratkoročno vlogo dostojno gospoda upodobil z mirno in učinkovito igrato. Izdelani epizodni lik Mace je Eva Nifergalova zaigrala izkušeno in delovno vlogo. Marka in ustvaril izdelavno odsko podobno, prav tako Mara Glonar v vlogi dame in Justa Moravec v vlogi strojepejske. Seta urada je igral Miro Saje, profesorja pa Franc Štirn. Tudi ostali so

prispevali kljub več ali manj zaključnim težavam svoj delež pri uprizoritvi: Milena Štrameelj (Vesna), Jelka Zalc (Dragica), Simona Černelc (Ljilja) in Štefka Pirnar (igralka).

Scena je bila preprosta in je dopuščala še dokaj učinkovito uprizoritev.

Prof. Tone Trdan

VLASTA TAVCARJEVA

Zivahna izobraževalna dejavnost v sevniški občini

Tik pred novim letom je pričela delati mladinska večerna politična šola. Nasproti obljavam v takih šolah je v tej obisk pričel rasti. Na vsakem predavanju se pojavi kakšen slušatelj več, tako da jih sedaj obiskuje predavanja že 30. To kaže, da je bila šola ved kot potrebna in da je med mladinskimi aktivisti velika takih, ki si želijo širšega znanja.

Delavska univerza bo pod predstvom občinskega odbora SZDL organizirala v zamskih počitnicah dve izmenični seminarja za odbornike novih krajevnih odborov SZDL. Seminarja bosta po dva dneva v nižji kmetijski šoli na Rad-

ni 1. in 2. ter 3. in 4. februarja. Na njih bi se zvrstilo okoli 70 slušateljev, poslušali pa bodo 5 tem iz najaktualnejših področij dela SZDL po V. kongresu.

Razen tega redno delujejo v občini tudi šole za odrasle. Ze drugi tečaj so organizirali v Kopitarni za zaposlene; to je prvi primer dopolnilnega izobraževanja odraslih v tovarni. Razen te šole deluje redno še šola v Sevnici, Boštanju in Tržiču. Redno delujeta tudi Tehniška srednja šola — strojni odtsek, in tečaj za slušatelje Višje komercialne šole. V vseh teh šolah se večkrat na teden zbira ob večerih nekaj nad 100 ljudi.

Akademijski slikar Lojze Perko (prvi na levi) med prijatelji in znanci na sobotni otvoritvi razstave

Umetnik, svobodomislec in pedagog

(Spominu Josipa Germa)

Lani ob tem času je mimo nas zdrsela že deseta obletnica Germove smrti. Malo je bilo taktov, ko je ta umetnik v svojem 81. letu ugasnil, o njem zapisanega pri nas: skromna osmrtnica v Slovenskem poročevalcu in dva meseca kasneje v Dolenjskem listu vrste izpod peresa njegovca nekdanjega

Avioportret iz leta 1904

učenca. Potem je živel Germ še v spominu prijateljev in učencev, v napisu ulice, ki jo je po njem imenovalo Novo mesto, in v svojih slikah, ki vise po privatnih stanovanjih, v galeriji in muzejih. To je končno precej, toda nikakor ne preveč za človeka, ki je bil umetnik in je 45 let svoje

ga življenja posvetil Novemu mestu.

Germ je bil Belokranjec, ki je svojo življenjsko pot tesno in hkrati brkično povezal z Novim mestom, tako kot je to storil pred njim morda le še Gorenjec Janez Trdan. Leto Trdanove smrti je bilo leto Germovega prihoda v to zakotno dolensko mesto in če se je takrat v juliju enoživljeno trpko izteklo, se je v oktobru tista trpkost prelila v drugo življenje, ki je hotelo živeti, se razmahniti, pa mu to ni bilo dano. Kajti takrat se je pisalo leto 1905; dvoglavni orol črnozlate monarhije je zlovese visel nad slovenskim narodom, cvetelo je domače mračništvo, svetohlinstvo in denunciantstvo in nemški skorenj je potreboval ponižnih glav in ukripljenih hrbtov, da bi lahko preko njih stopil do Jadrana. Takrat je bil Germ star že 36 let.

Pa je bilo tedaj za njim že marsikaj. Otroška leta v belokranjskih Adlešičih, kjer je v Kolpi lovil rake in ribe, gimnazijsko učenje v mestu pod Kapljem, študijska leta na dunajski Akademiji likovnih umetnosti in specialna šola za zgodovinsko slikarstvo pri prof. Eizenmengerju. Potem enoletna vojaška služba v Pra-

gi in prav tam slikarski študij v specialni šoli pri prof. Brožiču.

Leto 1898 stopi Germ prvič pred javnost v prostorih ljubljanskega muzeja je odprta prva njegova kolektivna razstava olj in pasteln in tu doživlja avtor svoje prvo priznanje pa tudi prvi napad na svojo umetnost, ko je bil njegov »Prijatelj živalec« — debeležni frančiškan — pesnikom naročju — ozmerjan za svinjarjo. Istega leta sprejme Germ mesto učitelja risanja in umetnostne zgodovine na Strakovi akademiji v Pragi.

V češki prestolnici se Germ razmahne. Širina in navdušenje za slovansko vzajemnost ga v Pragi potegneja v krsto slovanskih študentov. Postane prvi predsednik jugoslovanskega akademskega društva Sumadija, ustanovi l. 1901 skupaj z inž. Fr. Tomičem društvo slovenskih visokošolcev, postane član čeških likovnih združenj in kot sijajen pevec — sam je študiral solo petje v operi šoli Parž-Zikešve — vodi l. 1903 člane pevskega društva Hlahol na turneji po hrvaških in slovenskih krajih. Od l. 1900 do 1905 uči razen na Strakovi akademiji še na praški kadetni šoli risanje na petje.

Ko se v teh letih vrača v domovino na počitnice, hodi na Triglav, v Kamniške planine, k Beloškim jezercem in v Vintgar. Takrat nastaneta znani podobi Beloškega in Bleskega jezera, ki ju kasneje tudi izda v barvnem kamnotisku.

Dunajska in praška leta so hkrati leta Germovega umetniškega vzpona. Skrbno realistično oblikovanje, ki skuša pronikniti v igro sene in svetlobe, natančno, skoraj fotografografsko obdelovanje pokrajine

ali portreta ter pretehtana kompozicija so odlike in rjevanje dobe. V svojem vzorovanju se trdno drž realističnih mojstrov in mu je zato nova impresionistična struja, ki se je tedaj s slovensko slikarsko »moderno« pričela zmerom močnejše uveljavljati, ostala tuja, odbijajoča. Njegovo značilno vodilo je bilo, »da je priroda učiteljica in razum vladar«; to geslo pa je v slikarstvu istovetil edinole s čistem realizmom.

Hkrati z umetnikom je zra-

Josip Germ: Kolpa pri Pobrežju (1925)

stel v Germu človek, razgledan, širok, svobodomiseln. V starosti je sam nekje zapisal besede: »Po očetu — učitelju sem pododnal svoj risarski dar, predvsem pa redko lastno narodno in perske strpnosti; že v rani mladosti sem se navezal od njega brestovčnega človečanskega duha.« Prav ta njegova verska »spornik« ki so mu jo njegovi nasprotnikičasoma razplameli v strasten odpor, pa je kasneje prekipela v tragiko Germa-človeka in umetnika.

Po prihodu na novomeško gimnazijo je Germ, ne glede na hud nemškiškarski prišlek, stopil v Dolenjsko pevsko društvo in Narodno čitalnico. Osnoval je Javno knjižnico, kot tajnik Sokola v nekaterim člani docela preosnoval to telesnodno društvo.

Narodna zavednost in hkrati svobodomiselnost, ki to je Germ neustrašno kazal na vsakem koraku, ga je na novem službenem mestu privedla v žolčen spor z gimnazijskim direktorjem, katechetom in še z nekaterimi stanovskimi kolegi. Ta spor se je tako zaostril, da je moral Germ že l. 1909 in tudi naslednje leto zaradi živčnolezni zaprositi za večmešnji dopust. V tem svojem boju zoper zagrnjene, ozkočrne nasprotnike se je Germ obrnil za pomoč na takratnja postanaka dr. Ivana Tavčarja, ki pa mu je v zaupnem pisanju odgovoril, da so njegovi nasprotniki proti niemu rovašili tudi že pri deželni vladi, v

Ljubljani, kjer komaj čakajo na priložnost, da ga odpustijo iz gimnazije. Res je pravica na Germovi strani, vendar mu prijateljsko svetuje, naj preneha s svojim vztrajnim, nepopustljivim bojem, če mu je kaj do službe.

Tavčarjeve besede niso padle na rodovitno tla. Germ je bil prepred prepričan z svoji pravih poti, da bi mislil na kakršnen koli umik ali kompromis. Njegovo geslo je bilo stlej ko prej: vztrajati ali pasti.

Če je takrat nastal nepremostljiv prepad med svetovnim nazorom Germa in tistim njegovih nasprotnikov, je Germ tudi s svojo umetnostjo kmalu ostal sam na enem bregu. Pokrajinski motivi našega Primorja, s katerimi je v le-ih pred prvo svetovno vojno polnil svojo platno na Rabu, Krku in dubrovniški okolici, niso prinesli v njegov slikarski register nič novega. Na drugi strani pa so se zmerom bolj zmagovito uveljavljali slovenski impresionisti in tako se je zgodilo, da je dominativna umetnostni kritik Germa, ki je dosledno vztrajal na svoji umetniški poti, leta 1913 v neki oceni degradiral iz umetnika v navadnega rokodelca. Ta vsekakov preostra, čeprav do neke mere upravičena sodba, je Germu za nekaj časa docela zagrenila veselo. Do slikarskega in drugega javnega dela.

(Konec prihodnjega)

Besedo imajo volivci in proizvajalci

(Nadaljevanje s 1. strani)

Velika in odgovorna naloga žaka ljudski odbor v pogledu gradnje zdravstvenih ustanov, šol, stanovanj in podobnih objektov. Osnutek družbenega načrta predvideva delitev investicij: 70 odstotkov za gospodarske in 30 odstotkov za negospodarske investicije. Pri teh nalogah je zlasti potrebno sodelovanje podjetij in prebivalcev.

Smernice bodočega petletnega perspektivnega načrta, kot jih nakazuje osnutek, sta oba zbora ljudskega odbora v celoti sprejela. Obenem je bil sprejet sklep, naj se s smernicami perspektivnega družbenega načrta seznanijo vsi prebivalci preko zborov volivcev in zborov proizvajalcev. Zbori volivcev bodo še v januarju. Občinski ljudski odbor pričakuje, da bodo zbori volivcev in proizvajalcev podrobno obravnavali smernice načrta in dali koristne predloge k posameznim postavkam. Uresničenje petletnega perspektivnega gospodarskega načrta je odvisno od prizadevanosti vsakega občana, zato je potrebno, da vsak pri obravnavanju tudi sodeluje s predlogi.

Nadalje je ljudski odbor uredil številne tekoče upravne in premoženske zadeve. Predlog, da bi povišali prometni davek na blago v nadrobni prodaji in koristil investicij v trgovino, ljudski odbor ni sprejel, ker menijo, da morajo o tem razpravljati in se izreči volivci. Z enako obrazložitvijo je odločil tudi sprejeti odločka o uvedbi dopolnilnega proračunskega prispevka na osebnih dohodkih. Po predlogu naj bi bil to namenski prispevek za gradnjo obrata družbene

prehrane v Novem mestu. Tu di o tem bodo poprej razpravljali volivci.

Potrjena je bila združitve kmetijskih zadrug Novo mesto, Mirna peč, Birčna vas, Stopiče, Podgrad in Brusnice. Prav tako je bila potrjena združitve trgovskih podjetij "Izbrira" in "Zarja" v Novem mestu, s tem da se izločita poslovni deli Knjižarna in Papirnica in se priključita založbi Mladinska knjiga v Ljubljani. Tudi zadruge Straža, Dol Toplice in Uršna sela so se združile, kar je ljudski odbor potrdil.

Ustanovljen je bil servis za avtomobilske prevoze pri občinskem ljudskem odboru: za

šefa je imenovan Franc Potrčina iz Ločne. Za načelnika za občo upravo pri OBLO je bil imenovan Jože Suhadolnik, za direktorja "Mesarije" v Novem mestu pa Miljan Sepetavec.

Oba zbora sta tudi osvojila predlog političnih organizacij občin Žužemberk in Novo mesto, da se občina Žužemberk združi z občino Novo mesto. Združitve naj bi bila izvedena še ta mesec.

Sprejet je bil sklep, da se odda občinski vinograd v Knežiji v obdelavo gospodarski organizaciji.

Na seji je bilo rešenih še veliko drugih zadev in imenovanih več komisij.

Izobraževanje odraslih v Birčni vasi

Dne 27. decembra smo v Birčni vasi pričeli z zdravstvenoprosvetnim in gospodarskim tečajem, ki ga obiskuje 38 mladink, žena in mladincev. Predavatelj iz zdravstva, prve pomoči, hranoslovja, ureditve doma in njegovega okolja so vsak dan, praktično delo v kuhinji pa je v dveh skupinah petkrat na teden. Predavajo učitelj in strokovnjaki iz Novega mesta, predavanja pa poživljajo diafilmi in ogledi kmetijskih domov in dvorišč. Tečajniki so poslušali naslednje teme: Biološka sestava hrane, Pripravo zdravo mleko, Pravilno kuhanje hrane, Obramba pred paraziti in 10 let zdravstva.

Občinski odbor Rdečega križa je dal precej živili, okrajni odbor pa bo tečaj finančno podpiral in mu dal nova poveljnika mednarodnih sil v Kongu je bil imenovan irski general McKewen. Zamenjal bo švedskega generala van Horna.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

V novo leto stopamo s sprejetim načrtom za petletni razvoj gospodarstva in družbenega sistema. Povsem razumljivo je, da je ta načrt le okvir za delo, kajti uresničenje posameznih postavk je povsem odvisno od podjetij in občin. Po našem mnenju toliko bolj, kolikor več sredstev prepustimo neposrednim proizvajalcem. Pa še nekaj! Načrti bodo spremljali tudi spremembe predpisov. Tako glede delitve dohodka med proizvajalci in družbo kot bančnega in kreditnega sistema, deviznega sistema in še mnogih drugih, ki bodo spodbujali kolektive k boljšemu gospodarjenju, če bodo, predpisi namreč, prav zastavljeni. Od tega si največ obetamo. Če bo kolektiv ugotovil, da ima več, če več dela, bo to prav gotovo storil. In narobe, za nič si ne bi mogli obetati kaj dosti več kot nič. Bralec bi radi vsaj na kratko seznanili z nekaterimi že uveljavljenimi spremembami in z drugimi, ki jih za to izbrano komisije resno pripravljajo. Kaj več o posameznih pa bo treba pisati še pozneje. Težko bi bilo namreč na kratko povedati, kako je v sproščanju cen, kar pomeni, podražitev nekaterih uslug. V mislih imamo železnico, kjer so končno železničarji dobili samoupravne pravice, ne le formalno, pač pa dejansko. Cene za prevoz na železnici so namreč včasih tako nizke, da s plačilom železnica ne dobi niti povračila za prenos, ki ga lokomotiva porabi pri prevozu. Skratka dosledneje bomo uveljavljali po-

Novi predpisi boljše gospodarjenje

litiko cen, ki narekuje: plačaj uslugo ali proizvod toliko kot je vreden. Drugo seveda pa je vprašanje življenjske ravni ob takih spremembah. Dosledno bomo uveljavljali načelo, da mora življenjski standard tudi ob takih spremembah cen narasti. Sicer pa imajo glede tega škarje v rokah kolektivni.

Trenutno največ razpravljamo o spremembah pri delitvi dohodka med podjetjem in družbo. Nekatero spremembo bodo namreč uveljavljene že letos. V bistvu gre za to, da naj bi v bodoče družba zajemala sredstva za skupne potrebe v veliko večji odvisnosti od tistih čimteljev, ki vplivajo na skupni dohodek podjetja. Bolj po domače: kdor bo gospodaril s stroji, oziroma boljše in kdor bo boljše gospodaril z delovno silo, naj bi imel več kot slabši gospodar. Postopoma je treba ukiniti ugodnosti, ki jih imajo nekateri kolektivni na trgu ali pa v mednarodni trgovini itd. Od uspehov podjetja je sedaj odvisno približno 30 odstotkov dohodka. Predvideno pa je, da naj bi čisti dohodek porasel približno na 85 odstotkov dohodka. To zna bil izredna spodbuda za dobro, oziroma boljše gospodarjenje. Kaže, da bo že letos ukinjen tudi minimalni osebni dohodek, kot merilo za delitev dohodka. O tem smo že kdaj kdaj pisali, prav gotovo pa je, da bo to terjalo od posameznih kolektivov bolj odgovorno gospodarjenje in pač ne bo vseeno (kot je bilo več ali manj do sedaj) kolikšni so materialni stroški, kolikšna obratna sredstva, kako so izkoristeni stroji in podobno. No, kljub temu moramo reči, da tu še ni definitivnih odločitev, zato se bomo k tem vprašanjem prav gotovo še povrnili.

Povsem spreminjen pa je z novimi predpisi režim uvoza in razdelitev deviz. Zvezel izvršni svet je namreč sprejela uredbi o deviznem poslovanju. Od 1. januarja se uveljavlja novi proces reforme zunanje-trgovinskega sistema. Namesto dosedanjega obračunskega kurza za ZDA dolar 632 je uveden nov kurz 750 dinarjev za dolar. To sicer še ne pomeni spremembo uradnega kurza 300 dinarjev za ZDA dolar, toda vsekakor je to začetek, ki bo pripeljal do tega, da bodo morala podjetja, ki izvažajo, veliko bolj skrbeti za ceno svojih proizvodov, ki jih pošiljajo v tujino, kajti regresov ne bo več. Uspeh na zunanem tržišču bodo torej lahko dosegla tista podjetja, v katerih bodo z vsemi silami skušali znižati stroške proizvodnje, kajti le tako bodo konkurenčni. To pa se ne bo poznalo le pri zunanji trgovini, pač pa prej ali slej tudi v notranji trgovini. Vsa podjetja so več ali manj vezana pri izvozu in vsa se bodo morala truditi, da znižajo cene za svoje proizvode ali sestavne dele. Skratka, sčasoma si tudi domači potrošnik lahko obeta od takega povežavanja s tujim trgovcem le korist. Potem so tu še zaščitne carine. Povsem prav je, da z višjimi carinami zaščitimo proizvodnjo, oziroma prodajo domačega blaga. Le eno nevarnost skrivajo takšne zaščitne carine, in o tem v gospodarskih krogih že razpravljajo. Previseko zaščitne carine bi lahko demobilizirale kolektive, češ, saj je vseno po kakšni ceni prodajamo, uvozno blago je tako ali tako še veliko dražje. Kaj mislimo? Zaščitne carine ne bi smele ščititi kolektivov pred lastno površno in neprizadevanostjo, ko gre za znižanje proizvodnih stroškov. V tem primeru prav gotovo ne bi dosegle pravega namena.

nudil pomoč z diafilmi, nasveti in ustrezno literaturo.

Za tečaj vada veliko zanimanje celo v oddaljenih vaseh pod Gorjanci, predvsem med žensko delavsko mladino, ki tvori večino tečajnikov.

Zalostna usoda alžirski otrok je ganila tudi naše pionirje in podmladkarje. Konec decembra so zbrali 7000 din in jih poslali v Beograd. Hvala vsem darovalcem in zbiralcem! R.

Pravica in »ozkost«, ki ni ozkost

Kolektiv posestva »MA TIJA GUBEC« v Leskovcu pri Krškem se poteguje za svoje pravice soodločanja pri bodočem upravljanju posestva, ki ga je s trdim delom dvignil iz nič na lepo višino

Delavski svet posestva Matija Gubec v Leskovcu je sprejel sklep o združitvi s kmetijsko zadrugo, KZ Videm-Krško je sprejel sklep o pripojitvi posestva Matija Gubec v Leskovcu. Zadeva je bila urejena le navidezno. Do združitve se ni pršlo. Zataknilo se je pri delavskem samoupravljanju.

Posestvo Matija Gubec je nastalo leta 1944. Kolektiv je iz pred razdrobilnega poljedelsko-žitno-rejso-sadjarjskega obrata, ki je bil življenjski, ustvaril vzgleden specializiran sadjarjski obrat. Prešli so stromo pot proizvajalcev in upravljalcev, preden so dosegli prve uspehe. Investicije v sadjarstvo so tvegane, šele čez tri leta prčno vrabati prvi, skromen sad. Proizvodnja pa je še vedno močno odvisna od vremena.

Vzgojali so sadike, jih opazovali in zbirali najmočnejše, dodrke niso vzočili drevesnih sort, najprimernejših za talne in podnebne razmere v Leskovcu. Od tega, kako je drevje obrezano, kako so veje pripete na ekne opore, kako je poškrabljeno, okopano in pognojeno, je odvisen pridelek. Prav zato na plantažnem nasadu ne more biti subega, birokratskega ukazovanja. Vse, kar delavec naredi, mora storiti zavestno, z razumom in srecni hkrati. Delavsko samoupravljanje, nagajevanje po detu in razvijanje socialističnih odnosov so tu gospodarski in strokovno-tehnični nalosti.

Mnogi sadjarjski obrati so propadli prav zato, ker tega niso upoštevali. Posestvo Matija Gubec je najmlajši sadjarjski obrat v Sloveniji, z najmanjšimi površinami v polni rodovitni pa je že leta 1959 dosegel največji pridelek breskve in edini v Sloveniji zaslužil osem odlični Polovico letošnjega pridelka je izvoznik prodal v inozemstvo, saj so bile leskovske breskve celo boljše kot italijanske!

Delavci posestva Matija Gubec dobro vedo, da go njihovi uspehi zaslugi delavskega samoupravljanja. Uvideli so potrebo združenosti in se zanj odločili, toda ne za ceno samoupravljanja. Mate-

rialne pravice so osnova delavskega samoupravljanja, zato so potegovali posestvo: da ostane samostojen obrat zadruga, s samostojno delitvijo dohodka in zaključnim računom. Kolektiv se zaveda, da sprejema s tem nase tudi dober del odgovornosti. Ker so že prebili sedem dolgih, suhih let, se tega ne boje. Njihove zahteve so dovolj utemeljene, pa vendar jim očitajo, da so ozki...

Tudi občni zbor Kmetijske zadruge Videm-Krško je razpravljal o pripojitvi posestva. Sklenil so, da se iz njega in vseh ekonomskih ustanov samostojen obrat kmetijske proizvodnje pri zadrugi samoupravljanja, podiramo s tem upravljanja se je občni zbor pri sestavljanju sklepa močje z-

Na zadnji seji Občinskega komiteja ZKS, Sevnica, so člani komiteja razpravljali o bodočih nalogah. Ugotovili so, da so zaključki okrajne konference ZKS za okraj Novo mesto delovno napolnilo in konkretni program za delo vseh članov ZK, in sklenili, da jih bodo v celoti izvajali.

V drugi točki so obširno razpravljali o napredku kmetijstva in združenju v kmetijstvu. Na podlagi ekonomskih in drugih pokazateljev se je pokazala potreba po najvišji obliki združenja kmetijskih organizacij in kmetijske proizvodnje v občini. Le tako organizirana kmetijska proizvodnja bo lahko kos nalogam, ki jih ima ta veja gospodarstva v naslednjih petih letih.

Ogromne potrebe, ki jih izkazujejo predlogi perspektivnih planov gospodarstva in negospodarskih dejavnosti, narekujejo, da začnemo v okviru občine in tudi izven njenih meja resno razpravo o združenju sredstev. Le tako bo

možno izvršiti obsežen načrt investicij, ki znaša v naslednjem petletnem obdobju 5,3 milijarde dinarjev. Za tako velike investicije je v občini na razpolago v istem času 3,2 milijarde dinarjev skladov, z drobljenjem sredstev je torej resnično treba prenehati in začeti resno razpravljati o

edini možni poti, da se vse te naloge izvršijo. V tem smislu je komite sprejel ustrezne sklepe.

Da bi vsem državljanom omogočili čimbolj neposredno sodelovanje pri sprejemanju perspektivnega plana za leta 1961-1965, je komite sklenil priporočiti sindikalnim organizacijam, organizacijam SZDL, Ljudske mladine in občini, naj organizirajo posebne sestance, posvete in zbornice, kjer naj bi obravnavali predlog družbenega plana. Pri tem je treba zagotoviti, da se bodo predlogi vseh državljanov dejansko tudi upoštevali. Le tako bo možno zagotoviti največ sodelovanja vseh državljanov tudi pri izvrševanju nalog tega plana.

Komite je obravnaval tudi organizacijske zadeve. -ok

Sindikati se pripravljajo na občne zbornice

Vse sindikalne podružnice bodo imele v bližnjih dneh konference pred občnimi zbornicami. V sevniki občini bodo na ta način pregledali delo, sprejete sklepe in naloge. Hkrati bodo sindikalni aktivisti ocenili tudi sedanje odbornike. Marsikje bodo razpravljali že tudi o izvršitvi plana za preteklo leto.

Tudi v Zagrebu klub dolenskih študentov

Delavno vodstvo Kluba dolenskih visokošolcev, s sedežem v Ljubljani, se je odločilo pritegniti k sodelovanju tudi naše študente v Zagrebu. S tem namenom so za soboto sklicali v Zagrebu sestanke, na katerem se bodo pogovorili o ustanovitvi kluba, ki bi bil povezan z vodstvom in Ljubljani. To pobudo lahko iskreno pozdravimo. Sd.

Načrti iz Šmarjete

Na pobudo ZB je bila pred dnevi v Šmarjeti razširjena seja te organizacije s predstavniki množičnih organizacij in krajevni odborov. Razpravljali so o pripravah na proslavo v počastitev 20. obletnice vstaje naših narodov. Prav tako bodo za vse pomembne državne praznike pripravili pestre prireditve. V krajih, ki jih poznamo iz NOB, pa bodo odkrili še dve spominski plošči. Razen tega bodo dogradili dvorano za kulturne in prosvetne prireditve in nabavili ali televizor ali kinoprojektor. Prebivalci si tega zelo želijo, saj je res že čas, da se jim merno razvedrilo. D.P.

VREME

od 12. do 22. januarja Vseskozi nestalno vreme s pogostimi padavinami in mnogokrat mehljani padavinami. Ohladitve se pričakuje okrog 12. in 19. januarja.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Novo leto ni prineslo olajšanja mednarodni napetosti, kvečjemu ga je ponekod še povečalo. To velja vsaj za Laos in Kongo. Za prvega ni nobenega dvoma več, da je tam prišlo do prave državljanske vojne, ki jo je treba takoj zaustaviti, če se hočemo izogniti pravi, veliki vojni, kakor je v zadnjih dneh resno posvaril svet in vesile indijski premier Nehru.

Kljub temu, da je položaj še zmerom izredno resen, pa je treba le povedati, da zmaguje zamisel o politični rešitvi krize. Kaže, da sta Velika Britanija in Francija že na pol prepričali Washington, da je treba obnoviti mednarodno komisijo za nadzorstvo nad premirjem v Laosu - v skladu z ženevskim sporazumom o Indokini - kot prvi korak k politični rešitvi. Tajlandski premier, ki je najbolj vnet pobornik intervencije SEATO v Laosu, je zaradi omahovanja članice tega pakta, da bi se spustile v pustolovščino z nepredvidnimi posledicami, izjavil: »Zaradi negotovosti naših zaveznikov ulegne Laos postati druga Koreja.« Dejanjsko pa ni nikjer dokaza, da bi vietnamske čete vdrle v Laos, kakor trdijo Američani. Ti so isto trdili tudi ob neki drugi priložnosti lani in so morali potem priznati, da ni bilo res.

V Casablanca v Maroku so se na pobudo maroškega kralja Mohameda V. sestali predsednik ZAR Naser, predsednik Gvineje Sékou Touré, predsednik republike Mali Modibo Keita in predsednik časne alžirske vlade Ferhat Abbas. Ta afriški »vrh«, kakor so ga nekateri imenovali, je sprejel tako imenovano afriško ustavno listino, ki je v bistvu potrditev načel, ki naj v-

dijo afriške državljane in njihove narode v prihodnosti. Pomembno je, da ta lista med drugim poudarja aktivno nevtiralnost in izvenblokovsko stališče afriških narodov. Sklenjeno je bilo tudi, da bodo države udeležence konference umakile svoje čete iz Konga ker se ne strinjajo s politiko OZN v Kongu, da pa bodo nudile poveljstvu mednarodnih sil v Kongu še eno možnost, da spremeni svojo politiko v smislu resolucij Varnostnega sveta o Kongu.

Predsednik de Gaulle je »zmagal« na referendumu o alžirski politiki, kar pomeni, da je več Francozov in baje Alžircev odgovorilo na njegovo politiko do Alžirije z »da« kot z »ne«. Njegovo zmago gre predvsem pripisati strahu ljudi pred vojaško diktaturo, ki bi skoraj gotovo nastopila v Franciji in Alžiriji (tam praktično že obstaja), če bi de Gaulle odstopil. In de Gaulle je pred referendumom zagrozil, da bo odstopil, če ne bo zmagal na referendumu. S tem si je utrdil položaj, toda dvomljivo je, če je to naredilo kakšen vtis na Fronto narodne osvoboditve Alžirije oziroma na časno alžirsko vlado, s katero se bo moral de Gaulle pogajati, če bo hotel vsaj začeti reševati alžirsko krizo.

V Belgiji traja že tri tedne velika stavka delavskega razreda, ki so jo sprožili socialisti. Kljub temu, da so krščanski sindikati niso pridružili tej stavki, je stavka skoraj popolna. Čim dlje traja, tembolj se zastruje položaj v Belgiji in tembolj očitno postaja, kaj je pravo ozadje »enotnega načrta«, združenja vladne politike varčevanja, zaradi katere se je delavski razred Belgije uprl. Politika varčevanja naj bi se izvajala na škodo delavskega razreda in naj bi nadoknadila finančne izgube, ki jih je belgijska vlada pretrpela zaradi svoje kratkovidne in škodljive politike v Kongu. Račun naj bi torej plačal nekdo, ki ga ni naredil.

Svetovni mozaik

Dvajsetega januarja bo izvoljeni predsednik ZDA John Kennedy uradno prevzel funkcijo predsednika republike, Mladi 44-letni predsednik je že ustavil svojo vlado po dolgem proučevanju, temeljitih razgovorih z različni kandidati in upoštevanju razne politične ozre. Na splošno mu vsi priznavajo, da se mu je posrečilo spraviti skupaj »lepo zaokroženo« vlado, to pa pomeni, da ni v njegovi vladi nobenih ekstremnih ljudi, imenovani bi jo lahko umerno liberalno. V njej so po splošni sodbi zelo sposobni ljudje, katerih nasveti bo za Kennedija zelo dragocen. Povprečna starost članov njegove vlade je 47 let in je potekalom to mlado »moštvo«. Vodil ga bo mlad kapetan. Kam? To bo pokazala samo prihodnost.

Kratke Z RAZNIH STRANI

Med Kubo in ZDA je prišlo do nove zaostritve. Potem ko je zunanji minister Kubo Roa obtožil ameriško vlado pred Varnostnim svetom OZN, da namerava v kratkem času napasti Kubo, je prišlo do prekinitve diplomatskih odnosov med obema državama. Odnose je prekinila ameriška vlada, kljub prekinitvi odnosov pa se Američani ne mislijo umakniti iz pomorskega oporišča Guantanamo na kubanski ozemlju.

Sovjetska zveza je zahvala čimprejnejše sklicanje Varnostnega sveta, ki naj bi prekinil položaj v Kongu. V pismu sovjetskega delegata Veletrajana Zorina je med drugim rečeno, da belgijska upravljalna skupina Ruzanda Urundi za organiziranje vojaških operacij Mobutuville toliko prenosom kongijske nacionalne vojske v pokrajini Kivu.

Na letnem zasедanju Indijskega kongresa stranke so soglasno sprejeli resolucijo o tretjem petletnem planu in načrtovan izvozu države. Ta plan obvezuje stranko, da ustvari družbeno ureditve socializma oblike z demokratičnimi in miroljubnimi sredstvi.

Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je po kratkem postanku v Lesotivem odpuščal z letalom v južnoafriško unijo, kjer se je sestel s premierom Verwoerdom. Sodijo da sta se razgovorila o resni politiki, ki jo izvaja južnoafriška vlada.

V Ankari je bila sestavljena nova turška vlada, v kateri je li članov prejšnje vlade, ki je pretekli teden odstopila. General Gurel, ki je imenoval nove vladce, je obdržal položaj premiera.

V Lagosu so uradno sprožili, da je Nigerija prekinila diplomatske odnose s Francijo zaradi eksplozije izredne francoske atomske bombe v Sahari.

Na etiopsko-somalski meji je prišlo v zadnjih dneh do spopadov med etiopskimi vojniki in somalskim vojskovo. Kljub svoji trdnosti in spornim trdnostim ozemlju med obema državama.

»V vsako hišo dobro pralno sredstvo!« — to je parola, kadar govorimo o higieni in čistoči. Detergent OSKAR je pralno sredstvo z odličnimi svojstvi, zato OSKAR v vsako hišo! Za belo in pisano perilo OSKAR, za volno, svilo, nylon in perlon: detergent »PERILO«!

Za pitanje prsištev sario
ker pospešuje debelenje.

KMETIJSKA ZADRUGA Z O. J. BREŽICE
razpisuje naslednja delovna mesta za režijsko gradbeno skupino:
kvalificiranega zidarja
4 nekvalificirane delavce

Nastop službe in osebni prejemki po dogovoru. Pismene ponudbe je poslati na naslov uprave KZ Brežice. Razpis velja do popolne zasedbe delovnih mest.

Trgovsko podjetje »Železnina«, Novo mesto
obvešča
POTROŠNIKE EKSPLOZIVNEGA MATERIALA

na področju OLO Novo mesto, da bo izdajalo razstrelivo le trikrat na teden, in sicer v ponedeljek, sredo in petek od 9. do 11. ure.

Naročila za razstrelivo sprejema glavno skladišče v Brslinu, izdaja ga na skladišče v Zabji vasi pri Novem mestu. Izven določenih dni in časa razstreliva ne bomo izdajali.

Kaj pa gozdarstvo?

RTV Ljubljana je tik pred novim letom zaključila razpravo o reorganizaciji gozdarske službe. V razpravi so sodelovali tudi tovariši iz našega okraja. Zaradi aktualnosti objavljamo njihove prispevke tudi v našem tedniku, da bi tako seznanili s predvideno reorganizacijo kar največ bralcev.

Direktor Gozdarsko-lesne poslovne zveze, Novo mesto, tovariš Stane Smid:

Perspektive razvoja: zadruga!

V splošni razpravi o reorganizaciji gozdarske službe in prenosu gozdarske operativne na KZ, so se brez dvoma razčistili pojmi o vlozi in važnosti obeh panog. Perspektiva razvoja kmetijstva in gozdarstva so zadruga. Kmetijske zadruga bodo morale postati osnova spremembe sedanjih družbeno-ekonomskih odnosov na vasi, kakor sedaj za kmetijstvo, tako v perspektivi za gozdarstvo. Osnovni problem in bojazen za prenos gozdarske službe na KZ in KG je v tem, da te organizacije do sedaj niso imele drugega opravka z gozdarstvom. Osnovni problem in bojazen za prenos gozdarske službe na KZ in KG je v tem, da te organizacije do sedaj niso imele drugega opravka z gozdarstvom kot nakup in prodaja gozdarskih proizvodov in ker je splošno mnenje, da ima gozdarstvo neomejena sredstva, da je gozd trden vir dohodka ter da gozd sam raste. Tako smo mnenja, da antagoniizem kmetijev in gozdarjev izvira bolj iz nepoznavanja vsebine in gospodarjenja z gozdovi, kot pa iz želje po zlorabi samega gospodarjenja z gozdovi. Družbeni instrumenti so danes takšni, da je sprlo potreba obeh panog vsa potrebena zela velike, sredstva pa omejena.

Z druge strani pa je pri gozdarjih še sama stroka vezana na zelo dolgo obdobje gospodarjenja in je ustvarila konservativno gledanje in bojazen do vsake spremembe. Gospodarji menijo, da najbolj vidijo potrebo gozda in da zaradi tega, ker škoda v gozdovih takoj ne opazimo, obstaja nevarnost za prekomerno izkoriščanje in premajhno vlaganje. Ta strah je delno upravičen, kajti družbeni organi bodisi pri kmetijski ali gozdarski organizaciji morajo računati z gozdovi kot družbenim premoženjem in panogo, ki mora našemu gospodarstvu jamčiti čimveč trajno proizvodnjo. Ko bodo eni in drugi strokovnjaki tako gledali na gozdove, bosta nasprotovanje in bojazen odpadla.

Član upravnega odbora OZZ Novo mesto inž. Janez Miklavc:

Kmetijci o gozdarstvu

Izhajati moramo iz stališča, da so gozdovi splošno družbeno bogastvo in da je družba neposredno zainteresirana nad gospodarjenjem v gozdovih. Medtem ko je gospodarjenje v gozdovih SLP kolikor toliko urejeno, tega ne moremo trdit za gozdarstvo privatnega sektorja zaradi posebnosti, ki jih le-ta ima. Prijemi na tem področju so popolnoma drugačni od onih v socialističnem sektorju. Dosegljiva gozdarska služba poslovnih zvez največ administrativno upravlja gozdove privatnih lastnikov mimo njih in mimo KZ. Medtem ko je KZ uspešna proizvajalca v eni in drugi obliki pritegniti v proizvodno sodelovanje v kmetijstvu, ji

to v gozdarstvu ni uspelo. Njena dejavnost je bila omejena, kot je tudi tovariš Smid naglasil, le na nakup in prodajo gozdnih sortimentov; v samo gospodarjenje pa ni posegal. To je razumljivo tudi sprlo tega, da so bili zasebni gozdo-vidci na področju posameznih kmetijskih združenj relativno

mi posegi v sodelovanju z zasebniki povečali zalogo lesne mase in prirastek, denimo na plantažah in podobno. S smotnim investiranjem iz družbenih sredstev bo možno stopno podrušljati tudi gozdarsko proizvodnjo. V okviru KZ bo možno celoten zemljiški kompleks smotrneje in

kompleksno urejevati. Tu mislim predvsem na zemljiško kulturne spremembe, ki jih bomo morali začeti uvajati. — Pojedine gozdove na relativnih gozdnih tleh bomo morali nameniti kmetijstvu in obratno. Začeti bo treba s pogodovanjem in plantažiranjem na problematičnih kmetijskih tleh.

Trditve nekaterih o težnjah poednih združenj, češ da hočejo dobiti vpliv na gozdarstvo in s tem reševati rentabilnost v kmetijstvu, ni na mestu. Na primer: v novomeškem okraju je znašal doslej promet vseh združenj okoli 5 milijard dinarjev letno. Od te vsote je odpadlo na promet z lesom 900 milijonov ali slaba petina, medtem ko gre ostali del na promet s kmetijskimi pridelki in na kmetijsko proizvodnjo. Gozdarstvo v tem primeru pač ni reševalo kmetijstva. Kar zadeva odnose med kmetijstvom in gozdarstvom na družbenih posestvih, menim, da je treba v finančnem pogledu vsako panogo obravnavati ločeno, dasiravno se v gospodarskem, političnem in kulturnem smislu dopolnjujeta v eni celoti. Popolnoma nepravilno je gledanje poednih kolektivov, da je gozd neizčrpen vir dohodka, ki ponekod lahko pokriva slabo gospodarjenje v kmetijstvu. Vsaka panoga naj bo v načelu na lastnem računu in naj posluje rentabilno. Kolikor ima gozdarstvo v okviru enega podjetja večjo akumulativno sposobnost, pa ne nasprotujemo temu, da se začasno ali prehodno del sred-

stev iz gozdarstva preliva na primer za investicije v kmetijstvu, ki je trenutno manj akumulativno odnosi je v svojem razvoju zaostajalo za gozdarstvom.

Mislim, da se z gledišči nas kmetijceva ujema tudi miselnje gozdarjev. Skupno delo in sodelovanje obeh panog se bo v okviru KZ ali KG lepo dopolnjevalo in vodilo k skupnemu cilju: večji in ceneji proizvodnji ob uvajanju novih družbeno-ekonomskih odnosov.

Prisluhnilji smo skupini švicarskih turistov, ki so navdušeni

malopomembni, saj so na primer v našem okraju obsegali povprečno okrog 1000 ha površini. Menimo, da bi prenos določenih gozdarskih poslov iz gozdarske službe v pristojnost združenj — pri nas 16 KZ, ki bodo kot organizacije zavemale v svojih teritorijih povprečno okoli 5000 ha gozdov — bil upravičen iz gospodarskih in družbeno-ekonomskih gledišč. 5000 ha gozdnega kompleksa v območju ene zadruga, ki ima tudi samostojen gozdarski odsek, je predstavlja tako enoto, kjer je možno kompleksno in smotno obravnavati gozdarstvo in izvajati tudi posege kot vzgojo, nego in zaščito gozdov; ne pa se omejevati zgolj na izkoriščanje gozdov. Lesne sortimente iz KZ je možno usmeriti v industrijo brez posrednikov. Z druge strani pa je omogočeno KZ, da priteguje in zainteresira zasebnega proizvajalca na kompleksno sodelovanje, se pravi poleg kmetijstva tudi v gozdarstvo, zlasti kar zadeva samo proizvodnjo.

Vsaka panoga: samostojen račun

Smatram, da bi tudi v gozdarstvu morali začeti iskati pota, kako povečati proizvodnjo; ne pa se posvečati pretežno izkoriščanju tega, če grobo rečemo, kar daje narava. Kot povečujemo z uvajanjem sodobne agrotehnike in novih proizvodnih odnosov pridelke in tržne viške v organizirani kmetijski proizvodnji, tako bi morali s tehnični-

mi inštalacijo in galvanizacijo. — Elektro obrat z znanjimi in notranji elektromotornimi s servisnimi službami. Združenih podjetij Maris in Eka za področje Spodnjega Posavja in Dolenjske.

OBRTNO SERVISNO PODJETJE "POSAVJE", BREŽICE

Prehromovano podjetje bo od 1. januarja 1961 dalje opravljalo obrtno-uslužnostne službe, kot: gradbeno delavnost, kovinarstvo, kjučavničarstvo, kleparstvo, vod-

OBRTNO SERVISNO PODJETJE "POSAVJE", BREŽICE

Prehromovano podjetje bo od 1. januarja 1961 dalje opravljalo obrtno-uslužnostne službe, kot: gradbeno delavnost, kovinarstvo, kjučavničarstvo, kleparstvo, vod-

Razpis uslužbenschih mest

3. eno delovno mesto z nepopolno srednješolsko izobrazbo (administrativna šola).
- Pri podružnici v Črnomlju: 1. dve delovni mesti za uslužbence s srednjo strokovno izobrazbo
- Pri podružnici v Brežicah: 1. dve delovni mesti za uslužbence s srednjo strokovno izobrazbo
3. eno delovno mesto za uslužbenca z nepopolno srednjo šolo. Pri izpostavi v Sevnici: 1. delovno mesto s srednješolsko izobrazbo
- Pravno strokovne ponudbe z opisno strokovne prakse, življenjepisom in šolskim spričevalom pošljite na Okrajni zavod za socialno zavarovanje do 15. januarja 1961.

Tako je nemogoče!

Kje naj naklada Tovarna živalnih strojev »MIRNA« svoje izdelke za domači in tuji trg, če ne na mlrenski železniški postaji?

Gre namreč za poslovanje na postajah železnice Trebnje-Sevnica, posebno na mlrenski postaji. Dosedanji način pri odpremi blaga je namreč zelo slab, zato se je tovarna živalnih strojev »MIRNA« pritožila, ker je je najbolj prizadela slabo poslovanje.

Na pragi iz Trebnja proti Sevnici obratuje samo en tovorni vagon, ki ima zelo majhno prostornino. Največkrat je že poln, ko pride iz Mirokrona. Tovarna živalnih strojev pa izvzi vsak dan 20 do 25 živalnih strojev in večjih še več. Ker prostora ni vedno dovolj, čakajo pošiljke na postaji tudi po pet dni. Posledica tega so stalne pritožbe in odpoved naročil.

Pred kratkim bi morali poslati v Avstrijo hkrati 27 vrtin, vendar na postaji pošilj-

V Metliki in okolških krajih so slavnostno proslavili novoletno jelko. V domu Partizana so bili izvedeni programi za predšolske in šolske otroke. Vse otroke je dedek Mraz bogato obdaril. Sredstva v skladu dedka Mraza so prispevala podjetja, kmetijske zadruga, občina in ustanove. Skupno se je nabralo okoli 300 tisoč dinarjev. Največ sta prispevali tovarni Novotica in Beti, prva 120 tisoč, druga 50 tisoč.

Kaj je novega v novomeški industriji motor nih vozil

Izobraževalni center v IMV

O izobraževanju na delovnem mestu, o resoluciji Zvezne ljudske skupščine o izvenšolskem izobraževanju odraslih, o novih centrih za vzgojo smo lani marsikaj poročali. Obiščimo danes tak izobraževalni center in pogledimo, kako delajo v novomeški IMV.

Pri Industriji motornih vozil so ga ustanovili lani marca. Napravili so plan izobraževanja in začeli delati. Za junija so organizirali dvomesečni tečaj (po 12 ur na teden) za boljše spoznavanje organizacijske sheme podjetja. Udeležili so se ga vsi vodje oddelkov, uslužbenci plansko-terminskega in lannerskega oddelka ter še nekateri. Ta tečaj je bil potreben, ker je delalo podjetje do začetka leta 1959 na obrtniški osnovi. Uslužbenec, predvsem pa nekdanje obrtne mojstre-vodje oddelkov, je bilo treba priučiti industrijskemu načinu proizvodnje. Prehod ni bil lahak...

Konec avgusta in v začetku septembra so izpeljali varilni tečaj, v podjetju je primanjkovalo varilcev in v treh tednih (dva tedna praktičnega in en teden teoretičnega) pouka so jih usposobili sami in s pomočjo strokovnjakov iz Zavoda za varjenje. Povedati moramo, da traja tak tečaj običajno 6 mesecev. Teh 35 tečajnikov, ki je deloma že znalo variti, si je v kratkem času pridobil potrebno teoretično in praktično znanje. Vsi so uspešno opravili zaključni izpit in postali polkvalificirani varilci.

stev iz gozdarstva preliva na primer za investicije v kmetijstvu, ki je trenutno manj akumulativno odnosi je v svojem razvoju zaostajalo za gozdarstvom.

Mislim, da se z gledišči nas kmetijceva ujema tudi miselnje gozdarjev. Skupno delo in sodelovanje obeh panog se bo v okviru KZ ali KG lepo dopolnjevalo in vodilo k skupnemu cilju: večji in ceneji proizvodnji ob uvajanju novih družbeno-ekonomskih odnosov.

Ob prelomnici v Trebnjem

Na zadnjem plenumu Obk ZKS v Trebnjem, ki je bil 14. decembra 1960, so največ pravljali o organizacijskem vprašanju. ZK je v Trebnjskim občini močno zakoreninjena politična organizacija in postaja vse bolj odločen činitelj pri splošnem gospodarstvenem, političnem in kulturnem razvoju. Seveda pa ne bi smeli prezreti tega, da jedro organizacije še vedno tvorijo delavci in izobraženci, medtem ko je kmetov manj. Ko so razčlenili delo osnovnih organizacij, so ugotovili, da za komunisti ni pomembno samo to, da je član in da plačuje članarino, ampak tudi, kakšna je njegova ideološka vzgoja. Zato nekateri niso vedno razumeli, kakšen pomen in namen ima organiza-

Gostišče ob avtomobilski cesti na Čatežu

Na zadnji dan novoletnih praznikov smo se ustavili pri serbiji postaji na Čatežu pri Brežicah. Rahle kapljice iz meglenega neba in vlažen hlad ni motil pogleda na urejeno postajo, lepe prostore in na Brežice, Savsko dolino ter na Hrvatsko Zagorje.

Prisluhnilji smo skupini švicarskih turistov, ki so navdušeni

občudovali prelepo okolico: »Prelepo, saj to je biser, najlepša točka ob avtomobilski cesti v Jugoslaviji; in drugod, ta prekrasni razgled itd.« Tudi mi smo bili tega mnenja: zares je lepo na Čatežu. Sami živimo v tem okoliščini in se skoraj ne zavedamo lepote slovenske zemlje!

Vstopimo v gostišče. Vljudni in diskreten pozdrav upravnika in strežnega osebja. Čista miza ob topli in impozantni pečji, vljudna in prvovrstna postrežba in že smo v domačem vzdušju, čeprav smo v najsodobnejšem lokalu. Res je, tudi v modernem lokalu je lahko toplina in prijetnost. Švicarji pri sosednji mizi so modrovali: »Prelep in intimen lokal.« »Kaj takega še pri nas ne najdeš!« Izvrstna črna kava, vino, sendviči! Čeprav je beseda izgovorjena v tujem jeziku, nas navdaja s ponosom, saj govori hvalo delovnim uspehom naših ljudi in naši stvarnosti.

Zares lepo je na Čatežu. Se se bomo ogledali. Menimo, da ne bi škodovalo, ko bi se ogledali tudi naši gostinci, ker bi pridobili marsikaj koristnega o ureditvi lokala, domačnosti in konkretno tudi o sodobni in kulturni postrežbi. M. T.

Mirna gora — okrasek »strehe Bele krajine«. Planinski dom (1048 m) je v resnici dom odhoda in razvedrila; tu sem zabaja sedalje več ljudi, ki ljubijo počitek v prepleti naravi in mir prečudovitih host in lepega razgleda (Foto: Jože Skof)

METLIŠKE NOVICE

Zadnje dneve starega leta je Metlika potujoči kino predvajal v Metliki in okolških krajih dokumentarni film o Siamu in dve risanki. Predstavo si je ogledalo precej ljudi, zelo malo občina je bilo v Metliki sami. V letošnji sezoni so predvajali že štiri filme, v načrtu imajo, da bodo predvajali v Podzemlju, na Suhorju in Radovljici še 11 celovečernih umetniških filmov.

Na seji občinske ljudske ošole so razpravljali v 5-letnem gospodarskem načrtu občine. Razčlenili so tudi zaključne račune gospodarskih organizacij. Sprejeli so več važnih odločkov, tako odlok o ustanovitvi zavoda za zaposlovanje delavcev, odlok o raznih odločitvah na avtobusih, odlok o dodelitvi novoletnih nagrad. Potrdili so pravilnik Doma onemoglih in pravilnik o plačah.

Prva kulturna predstava v Metliki v letošnjem letu je bilo gostovanje gimnazijske igralne skupine iz Črnomlja s francosko komedijo TRINAJST JIH BO. Naredniki igralci so se s duhovito komedijo uspešno predstavitvi gledalcem. Igro je dobro režiral profesor Pogorelec.

Na sestanku občinskega mladinskega komiteja so se pogovorili o pripravi za občinsko konferenco, ki bo 15. januarja. Na konferenco bodo povabili razen delegatov predstavnik političnih organizacij, društev ter občine. Pred mladinsko organizacijo so v tem letu velike naloge, aktivni se bodo morali organizacijsko urediti, urediti svoje prostore in poživiti delo.

127!

4. februarja bo javno radijsko tekmovanje »POSUŠAJ IN POVEJ« med Črnomljem in Novo Gorico. Po sobotni zmagi mladih Novomeščanov želimo, da bi se tudi črnomljska ekipa dobro pripravila. Pogoj: redno poslušanje vseh radijskih oddaj v januarju!

Samo dve zadrugi bosta poslej v brežiški občini: KZ Brežice in KZ Bizeljsko. Tak je sklep zadnje seje ObLO v Brežicah konec decembra. Več o tem v prihodnji številki našega lista.

Tri večerne mladinske politične šole delajo letos v okraju: v Novem mestu, Sevnici in v Krškem. Mladina v teh krajih želi tudi, da bi ustanovili posebne »šole za življenje«, ki v nekaterih okrajih že dobro delajo.

Letos nameravajo zgraditi posebno stavbo za izobraževalni center z delavnici za praktično in teoretično delo. V tej delavnici bodo tudi priučevali novo sprejete, nekvalficirane delavce in jih usposabljali za delovna mesta, kamor bodo razporejeni.

Tečajji, ki smo jih našli, so bili nujni, če je hotela IMV osvojitvi novi način proizvodnje. Seveda pa ne v zvezi IMV vseh potrebnih kadrov. Na šolanje jih pošiljajo (predvsem srednje in višje strokovne kadre) v sorodna jugoslovanska podjetja. Tako imajo prav sedaj štiri v Tovarni avtomobilov v Mariboru.

Novi način šolanja ponekod ni všeč nekaterim stariim kadrom, ki nimajo več veselja ali pa časa za izobraževanje, predvsem pa redkim izjemam »strokovnjakom«, in vzbujajo njih zavist ter bojazen. S tem ni mišljena IMV, temveč govorimo na splošno. Bojijo se za svoje položaje, namesto da bi se zavedali, da bo več znanja pripomoglo k večji in bolj-ši proizvodnji ter hkrati k hitrejšemu dvigu življenjske ravni vseh državljanov.

Seveda je vsak začetek težak in zato lani ustanovljen izobraževalni center v IMV ni brez težav in ima še marsikaj neurejenega. Vendar misljijo odgovorni na vse in bodo tudi uredili. Omenili smo že, da bodo izdelali načrte do spoznanja. V IMV nameravajo izobraževati do kvalificiranih delavcev. Čas šolanja še ni do-

OBJAVE — RAZPISI — OBVESTILA

Obvestilo Stanovanjske skupnosti

Stanovanjska skupnost Novo mesto, obvešča prebivalstvo, da poslujejo v Gernovni ulici (za bližnjim) naslednji servis vsak dan od 7. do 15. ure: vodovodno-inštalaterski, elektrotehnični, elektro in zidarški. Kmetijska čistilnica in prašnica posluje vsak dan od 8. do 14. ure, ob torkih in petkih pa neprekinjeno od 8. do 16. ure.

Razpis v pripravljani tečaj

Za vpis v oddelke za odrasle strojne, elektro, lesnoindustrijske in gradbene stroke pri tehniški šoli.

Tečaj je namenjen interesentom, ki izpolnjujejo pogoje 23 vpis in se žele vpisati v šolskem letu 1961-62 v oddelke za odrasle na Tehniški šoli, da dobe ustrezno dopolnilno znanje za študij na Tehniški šoli.

Podrobnejša navodila in pogoji so razpisani na oglasni deski zavoda.

Plisane prijave sprejemamo do vključno 31. januarja 1961. Okrajni zavod za izobraževanje odraslih, Novo mesto, Ulica talcev (nova vajejska šola II nadstropje), telefon 2-19.

Sprememba imena

predlog delavskega sveta »Gospodarskega podjetja «Komu-

SPORT * TELESNA KULTURA * SPORT * TELESNA KULTURA * SPORT * TELESNA KULTURA

ŠEST ATLETOV IN ATLETINJ

iz okraja kandidira za nastop na evropskem prvenstvu

Ob zaključku lanskega za novomeške atlete zelo uspešnega leta bo prav, da si približamo to, kar je bilo pred nami. Ob pogledu na letošnje rezultate nam prinesejo veliko zadovoljstva. V letu 1959 smo bili zelo uspešni, saj je šest atletov in atletinja iz okraja kandidiralo za nastop na evropskem prvenstvu v Beogradu 1. 1962. Če bodo hoteli opraviti zaupanje, bodo morali veliko in naštano trenirati.

so tudi ugodni pogoji za gojenje atletike: ustrezne športne naprave, sposobni strokovni kader in veliko število tekmovalcev. Poleg malega stadiona na Loki je atletom sedaj na razpolago še moderen zletni stadion, ki je bil zgrajen za lanske zlet. Z dopolnitvijo opreme bomo na njem lahko prirejali tudi velike atletske nastope. Sedaj je omogočen tudi zimski trening in trening v slabem vremenu, zato ni čudno, da najboljši in najpriaznejši niso prekinili s pripravami za novo sezono. Najmarljivejši trenirajo kar štirikrat na teden, spomladi pa bodo še večkrat. To je nujno, kajti kar štirje atleti in ena atletinja so se uvrstili med konkurate za nastop na evropskem prvenstvu v Beogradu 1. 1962. Če bodo hoteli opraviti zaupanje, bodo morali veliko in naštano trenirati.

Veliko različen tekmovalci

Letos je bilo v Novem mestu in v okraju veliko različen tekmovalcev in to je tudi vzrok, da se atletika tako širi in razvija. Poleg družinskih tekmovalcev sta bila kar štiri okrajna prvenstva in prvenstvo Dolenjske. Tekmovalci so velikega pomena, ker spodbujajo mlade tekmovalce. Mladina boče merila svoje moči, zato ji je treba zagotoviti čimveč tekmovalcev. Lep primer razvoja atletike izven Novega mesta je Senovo. Tam so pod vodstvom tov. Urbanca pričeli resno delati in uspehi niso izostali. Senovska atletinja se na jesenskem prvenstvu Dolenjske dosegel več prvih mest, dobil pa so tudi svojega predstavnika v vrsti kandidatorov za evropsko prvenstvo mladostnikov, valko Zinko Serbec. Ta je bila lani, čeprav je pionirka, brez dvoma najhitrejša tekačica v okraju in na Dolenjskem. Je vežka talent in upravičeno sodi med konkurate za ES (kratnica za evropsko prvenstvo).

Šest kandidatorov za ES

V časopisih lahko že dalj časa beremo, da se je lani pričela velika akcija za izboljšanje atletike v državi. To je povsem razumljivo, kajti naša država bo brez dobre prireditelj družine naševskega atletskega tekmovalca z olimpijskimi igrami - evropskega prvenstva. Razumljivo je, da želimo, da bi se naše predstavniki prav se najbolje odrezali, zato so pripravili široko zasnovo. Atletika zveze so dobile na razpolago večjo količino sredstev, s katerimi hojo izboljšati pogoje za nastop na ES čim širšemu krogu talentiranih atletov in atletinj. Sodobni trening zahteva od tekmovalcev zelo velike napore in skoraj asketsko življenje. Jasno pa je, da za uspešni trening zmore, če ima tekmovalce ustrezno kalorično bogato prehrano. Ker vsi še ne živijo v takih življenjskih pogojih, da bi zmožli oster trening, zato je pomoč v obliki hrane (za izboljšano prehrano) upravičena.

Moška atletska vrsta novomeškega PARTIZANA je letos po uspešnih močno preseglj žensko vrsto. Med moškimi je nekaj zelo dobrih postrvovalnih športnikov, med katerimi se po zadnjih rezultatih posebej odlikujeta Igor Penko (stoji prvi na levi) in Marijan Spilar (stoji prvi na desni). Stebri ekipe so še: Potrč, Zaletelj, Dergano in drugi

O vrzilih hitrega napredka ne bi na dolgo in široko govorili, prav pa bo, da si najvažnejše ogledamo. Brez dvoma vodil med glavne vzroke dober vzgled najboljših, ki so s svojimi uspehi pritegnili vrste mladincev, pionirjev in pionirke, jih navdajali za atletiko in pokazali, kako je treba trenirati, da se dosežejo uspehi. Vzgliedi vtečejo in le tako si lahko razlagamo priljubljenost «krajiče športov», saj je jeseni obiskovalo pionirske atletske krožke blizu 1000 pionirjev in pionirke. Po zadnjih podatkih je to edinstven primer v republikli.

Med glavnimi vzroki je tudi to, da v novomeških šolah povsodje atletiki precej več pozornosti kot kdaj kol prej.

To je prav, ker je atletika osnova za vse športne panoge in ima tudi v učnih načrtih najvažnejše mesto. Tudi če pogledamo osnovni program Partizana, tekmovalca za športno značko in načrte sodobnih treningov v ostalih športnih panogah, bomo videli, da imajo elementi atletike glavno vlogo.

Med vzroki hitrega napredka

Med glavnimi vzroki je tudi to, da v novomeških šolah povsodje atletiki precej več pozornosti kot kdaj kol prej. To je prav, ker je atletika osnova za vse športne panoge in ima tudi v učnih načrtih najvažnejše mesto. Tudi če pogledamo osnovni program Partizana, tekmovalca za športno značko in načrte sodobnih treningov v ostalih športnih panogah, bomo videli, da imajo elementi atletike glavno vlogo.

Med vzroki hitrega napredka

Med glavnimi vzroki je tudi to, da v novomeških šolah povsodje atletiki precej več pozornosti kot kdaj kol prej. To je prav, ker je atletika osnova za vse športne panoge in ima tudi v učnih načrtih najvažnejše mesto. Tudi če pogledamo osnovni program Partizana, tekmovalca za športno značko in načrte sodobnih treningov v ostalih športnih panogah, bomo videli, da imajo elementi atletike glavno vlogo.

Novo mesto in Tone Škerlj OKRAJNA BRZOPOTEZNA PRVAKA

Kor smo precej kasno prejel rezultate zadnjega okrajnega brzopoteznega prvenstva, ki je bilo končano decembra v Trebnjem, šele sedaj objavljamo skrajšano poročilo o tega tekmovalca.

pe (nastopile so kar štiri) nepričakovano lepe uspehe. Med posamezniki je prepričljivo zmagal mojster kandidat Tone Škerlj iz Novega mesta, ki je v finalu zbral poldrugo točko več kot trije glavni zasledovalci: Brežičan Mitrovič, Cizej iz Vidma-Krškega in Sitar iz Novega mesta. Zelo lep uspeh so dosegli Brežičan in Sitar iz Vidma-Krškega, ki so se solidno uvrstili v tekmovalni posameznikov, medtem ko so novomeški predstavniki zasedli nižja mesta, kot smo pričakovali.

Vrstni red ekipnega tekmovalca:

1. Novo mesto - A (Škerlj, Sitar, Fink, Jenko, Ilić) 41 točk, 2. Svoboda - Brežice 41 točk, 3. Novo mesto - mladinci 37 in pol, 4. Videm-Krško 35 točk, 5. Senovo - mladinci 26 točk, 6. Trebnje A 24 in pol, 7. Svoboda - Senovica 23 in pol, 8. Svoboda -

Krmelj 18 in pol, sledijo še Trebnje B in mladinski ekipi iz Mokronoga in Trzinca. Finalne prvenstva posameznikov: 1. Tone Škerlj (Novo mesto) 5 in pol, 2. Mitrovič (Brežice), Cizej (Videm-Krško) in Sitar (Novo mesto) po 7 točk, 3. Borov, nica (Brežice) 6 in pol, 6-7. Krstevica (Brežice) in Fink (Novo mesto) 6 točk, 8-9. Petric (Crnomelj) in Rupan (Videm-Krško) 5 točk itd.

Vrstni red tolažne skupine (od 13-22. mesta): 1. Bajramović (Brežice) 7 in pol, 2-3. Adamič in Hodnik (Novo mesto) 6 točk, 4-5. Mastnik (Novo mesto) in Nikolovski (Brežice) 5 in pol, 6. Pleck (Novo mesto) 5 točk itd.

Ribiči o uspehih in načrtih

V nedeljo, 25. decembra, je bil v Novem mestu občni zbor ribičke družine. Razen članov družine in gostov se ga je udeležil tudi Leon Rupret, podpredsednik Ribiške zveze Slovenije. V imenu Okrajne zveze ribičskih druženj pa je podpravljal navzoče člane družine in goste Ivo Novak, podpredsednik ribiške družine. Na obnem zboru so ugotovili, da je družina vložila v Krško in priroke precej rib. V odprte vode so vlagali zoroč in mladice salmondov (potodne postvi, šarenke, lipana in sušica) ter drugih rib (šinjev, kragov, šuk itd.). Dalje so odlašali ribe v krajih, kjer ribiči ne love in z njimi zalagali vršni trg.

Naša Krka je ena najlepših slovenskih in jugoslovanskih rek. Tega se prav ni Dolenjski premočan zavedamo. Vedno bolj pa jo odkrivamo za turizem, predvsem za ribiški turizem. Krško vedno postopaje obiskujejo tudi in domači ribiči. Več ribičev iz Ljubljane in Zarebe pa je že zaprosilo, da bi jih novomeška ribiška družina sprejela za svoje člane. Dalje so ribiči razpravljali o posebnem režimu lova, ki naj bi ga uvedli v Težki vodi, o izboljšanih pogojih za sprejem mladih ribičev itd. Ugotovili so, da je dosegla družina v preteklem obdobju lepe uspehe, za kar imata nemalo zaslug tudi okrajni in občinski ljudski odbor.

gah in načrtih. Zato bomo izvedli čimveč izletov in v prostih zimskih in prvomajskih dneh tabornil. Poleti bomo šli za štirinajst dni v planine. Tudi na okrajni mnogoboj bomo poslali svoje zastopnike. Pričakujemo, da se nam bo priključilo čimveč mladih ljubiteljev narave.

Dve drugi mesti na prvenstvu LRS

Letošnjega republikanskega prvenstva posameznikov in dvojic v namiznem tenisu, ki je bilo zadnji nedeljo v decembru v Ljubljani, se je udeležila tudi skupina mladih igralcev in igralke iz Novega mesta. Čeprav novomeški predstavniki niso dosegli prvih mest, smo z njihovim uspehom veselo lahko zadovoljni.

Kratke o namiznem tenisu

Zveznega turnirja v namiznem tenisu (za ženske in mladinske kategorije), ki bo 14. in 15. januarja v Ljubljani, se bosta udeležila tudi novomeški mladinci Turkova in Mikčeva. Ostali zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in ker nima večjega upanja na dober plasman, na turnirju ne bodo nastopili. Pri mladincih bodo nastopila iz Turk in Boljkovac. Po turnirju bo Mikčeva (morda tudi Turkova) še dobro plasirala in desetdesetnih pripravah najboljših jugoslovanskih mladincev in mladink.

Prvi turnir v novih prostorih se je končal s presenetljivim uspehom dveh pionirjev. V končnem vrstnem redu sta se na vrhu tabele znašla poleg izkušnega Uha tudi pionirja Somrak in Gundu. Vsi trije so z enim porazom delili 1. do 3. mesto, po kolektivni dobitni in izgubljeni setov pa je bil najboljši Somrak. Pionirski okrajni prvak Marijan Somrak je najlepše igral v odločilnem srečanju z Uhlom, katerega je premagal gladko s 3:0, medtem ko je dvojebro z Gundu izgubil 1:2.

Trebanjski taborniki so se sestali

V nedeljo, 8. januarja, smo tudi trebanjski taborniki na obnem zboru pregledali in ocenili svoje delo. Ker svoje sobe nimamo, smo za zbor preuredili šolsko sobo. V njej smo razpeli fotoreportage o potekih gostov, kakšno je življenje v naravi.

Ko je staršina tovarši Retum počel o delu naše čete, je ugotovil, da se je članstvo podvojilo. Zdi je, da je kar 60 članov, čeprav živa organizacija komaj drugo leto. Povedal je tudi, da so na okrajnem tekmovalcu v Novem mestu «Sme» zasedle drugo, »Beli medvedi« pa tretje mesto, kar je za nas zelo velik uspeh. Staršina je potem govoril še o naših nalogah in načrtih.

Skoda je le, da nas niso obiskali novomeški taborniki. Ne vemo, ali so preveč zaposleni ali po njihovem mnenju naša četa ni dovolj delala.

NK «PIONIR» - član republiške lige 8x200

V nedeljo so kegljaki iz Dol Toplice in Celovca zaključili malo zakasnelo okrajno prvenstvo moških ekip na 8x200. Tekmovalje je došo pričakovane rezultate:

1. Pionir 1 6780:5375 36 točk
2. Gorjanci, Novo mesto 12925 točk
3. Razlag, Brežice 11561 točk
4. Zvezničar, N. mesto 10417 točk
5. Toplice, Dol Toplice 11274 točk
6. Rudar, Crnomelj 10023 točk
R. V.

Novomeški namiznotenjski klub Elan je tik pred razpustom in pred vključitvijo igralcev in igralke v TVD Partizan priredil zadnji klubski turnir najboljših igralcev. Turnir so priredili predelko nedeljo v Domu JLA - v Kmeti sobi, katero je Dom JLA skupno z društvom Partizan preuredil v prostor, ki bo na razpolago novomeškimi športnikom. V njem bodo igrali namizni tenis, ob določenih urah pa bodo uporabljali tudi strelci (člani sekcije Doma JLA) za streljanje z zračno puško.

Kegljaška liga klubov za 1960

V decembru so bile odigrane zadnje tekme zanimivega tekmovalca v borbenih igrah keglaške lige klubov Novega mesta. Klub Kovinar je v zadnji igri presenetljivo in nepričakovano porazil keglaške kluba Vseh devet z rezultatom 330:330. Kegljaki Merkurja pa so končili na domačem keglašcu proti Pionirju 2 z rezultatom 334:334. Kegljaki Partizana so v tekmi z Lukinjo brez borbe izgubili s 50:0.

Pionir 2	5623:5707	23 točk
Merkur	5410:5628	14 točk
Kovinar	5495:5877	14 točk
IMV	5589:5785	13 točk
Partizan	5467:5822	10 točk
Novoteka	5063:5487	2 točk

Končna lestvica tekmovalca 18 kot za leto 1960:

Pionir 1	6783:5375	36 točk
Zvezničar	5281:5787	24 točk
Lučnja	5264:5394	24 točk
Vseh devet	6168:5381	22 točk

Ko odhajate Vaši fantje in sojke na odpuščenju vojaškega roka v JLA ali na odpuščenju, jim nikan na poselite naročiti tudi «DOLENJSKEGA LISTA»! Vsek teden jim bo prinašal vse domače novice in zanimivosti - zato jim to vesele tako pripravite!

Somrak pred Uhlom!

Prvi turnir v novih prostorih se je končal s presenetljivim uspehom dveh pionirjev. V končnem vrstnem redu sta se na vrhu tabele znašla poleg izkušnega Uha tudi pionirja Somrak in Gundu. Vsi trije so z enim porazom delili 1. do 3. mesto, po kolektivni dobitni in izgubljeni setov pa je bil najboljši Somrak. Pionirski okrajni prvak Marijan Somrak je najlepše igral v odločilnem srečanju z Uhlom, katerega je premagal gladko s 3:0, medtem ko je dvojebro z Gundu izgubil 1:2.

Prvi turnir v novih prostorih se je končal s presenetljivim uspehom dveh pionirjev. V končnem vrstnem redu sta se na vrhu tabele znašla poleg izkušnega Uha tudi pionirja Somrak in Gundu. Vsi trije so z enim porazom delili 1. do 3. mesto, po kolektivni dobitni in izgubljeni setov pa je bil najboljši Somrak. Pionirski okrajni prvak Marijan Somrak je najlepše igral v odločilnem srečanju z Uhlom, katerega je premagal gladko s 3:0, medtem ko je dvojebro z Gundu izgubil 1:2.

Prvi turnir v novih prostorih se je končal s presenetljivim uspehom dveh pionirjev. V končnem vrstnem redu sta se na vrhu tabele znašla poleg izkušnega Uha tudi pionirja Somrak in Gundu. Vsi trije so z enim porazom delili 1. do 3. mesto, po kolektivni dobitni in izgubljeni setov pa je bil najboljši Somrak. Pionirski okrajni prvak Marijan Somrak je najlepše igral v odločilnem srečanju z Uhlom, katerega je premagal gladko s 3:0, medtem ko je dvojebro z Gundu izgubil 1:2.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Zobje in zdravie

Piše: dr. NIKO SEVER

Naglo propadanje zobovja, ki se je zadnja desetletja in zaradi vojne še povečalo, je danes težka medicinski in socialni problem. Bolno zobovje je najbolj razširjena bolezen med našim narodom. Znanost je dokazala, da bolni zobje ne povzročajo samo bolečin, temveč so lahko vzrok obolenja vsa telesa. Zvezo zobovja z vsem telesom je znanost v zadnjih desetletjih popolnoma odkrila. Posledice zobnih bolezni so za narodno zdravje tako velike važnosti, da morajo z njimi biti seznanjene najširše plasti naroda.

more nadoknaditi škodo, ki je nastala čez noč. Uporabljajte majhne ščetke! Samo z majhno ščetko dosežete lahko vse medprostore, kar je pri čiščenju najvažnejše. Z dolgimi ščetkami je to nemogoče. Po čiščenju shranite ščetko na suhem in zračnem mestu, da se pravčasno osuši in da ne bo preveč trda. Zgornje zobe čistite od zgoraj navzdol, spodnje pa od spodaj navzgor. Če oboli zobno meso, zobna ščetka ni priporočljiva; namesto je očistimo zobe z zdravilnim čajem ali pa z vodo, ki smo ji dodali kuhinjsko sol. Raztopite majhno količino v pol kozarca vode!

Zobe navadno čistimo z zobotrebci; moramo pa paziti, da ne ranimo zobnega mesa. Čiščenje naj ne traja predolgo. Priznajmo, da je skrajno neprimerno gledati po gostilnah gospe, ki opravljajo to delo na neokusen način. V Franciji zato sploh ni videti na mlzi zobotrebcev. Namesto zobotrebcev je moč uporabljati tudi zobno svilco. Pri tem pozajte paziti, da ne ranite zobnega mesa. Ne uporabljajte zobotrebcev pred tridesetim letom! Potrebni so šele v starejših letih.

Videli ste, da so ostanki hrane poglavitni vzrok pokvarjenih zob. V ustih se zadržujejo ostanki mehke in lepilje hrane. Preiskave so dokazale, da je zobovje živali in primitivnih ljudi čvrsto in da se ne kvari. Vzrok temu je surova hrana. Taka hrana zahteva žvečenje. Z žvečenjem se zobje naravno čišči in odstranjuje ostanke hrane. Naša hrana je mehka in lepilja in ne potrebuje ostankov žvečenja. Zaradi tega naši zobje ne delajo toliko, kot so delali zobje naših pradedov, in to je vzrok slabljenja in propadanja naših zob. S trdo hrano je to mogoče do neke mere preprečiti.

mesecih nosečnosti, če je pa nujno, tudi v poznejših mesecih. Izgubo apnenih sestavin je treba nadomestiti s kalcijevimi pripravki. Jasno je, da mora vsaka noseča žena redno in se pogosteje čistiti zobe. Razen tega je potrebno, da bodoče matere uživajo sveže sadje in zelenjavo. Pravilna hrana noseče žene je prvi pogoj za pravilno razvijanje plodu in s tem tudi bodočih zob otroka. Ze v plodu se določa dober ali slab razvoj bodočih zob.

Zobna bol je razen glavobola najbolj razširjena bolezen. Od nje trpi vse človeštvo ne glede na narodnost in spol. Le redki so med nami, ki jim ta bolezen ni znana. Opozorjamo, da ta bolezen obstaja tudi pri živalih. Bral sem razpravo dunajskega živnozdravnika, ki trdi: «Če bi konji stokal od zobobola, ne bi gospodarji spali vse noče.» Človeštvo je trpelo od zobobola že v starih časih. O tem pričajo gnili zobje po egiptovskih grobnicah, čeprav so bili zobje naših prednikov iz mnogo boljšeje hrane in sicer: gljivice, ki povzročajo rakozor, in ostanki hrane. Praktično je nemogoče popolnoma odstraniti bakterije. Število mikrobov lahko samo zmanjšamo z uporabo raznih vod, ki delujejo desinfekcijsko. Mikrobov izginejo iz ust samo za kratak čas. Če ne uporabljamo te vode, se zopet v velikem številu razmnožujejo. Zato je tem važneje, da ostanki hrane odstranjujemo takoj po jedi. Ostanki hrane ne smejo ostati dolgo med zobmi, ker se skisajo in razpečejo. Najnevarnejše je, če ostane hrana v zobeh vse noč. Nočni počitek je najugodnejša prilika za ustvarjanje gnilobe. Zato je treba pred spanjem očistiti zobe. Jutranje čiščenje ne

zahovskega prvenstva Novega mesta. Novomeški najboljši šahisti bodo letos v primerjavi s prejšnjimi leti precej kasno startali v borbi za nastop šahovskega prvaka mesta. Turnir, ki bo znova zbral najboljše šahiste Novega mesta, se bo pričel jutri - v petek, 13. januarja, ob 19. uri v malem salonu hotela Kandija.

Letos šahovsko društvo ni izvedlo polničnih turnirjev, zato se ni znano, kdo bo na turnirju nastopil. Verjetno bosta pri omejenem številu udeležencev (14-16) odločevala o nastopu kategorija in lanski uspehi na letnem turnirju, ni pa izključeno, da bo sprejel predlog, da bi turnir igrali po skrajvalnem «švicarskem» sistemu. Tako bi na turnirju lahko sodeloval vsak član društva, ki bi se v petek prijavil, ne glede na kategorijo, ker bi po tem sistemu lahko imel turnir tudi preko 30 udeležencev igrali pa bi 11 krog.

V Vidmu-Krškem že občinska zveza za telesno vzgojo. Stab VII. zletstva in enotnosti se je nedavno preimenoval v Občinsko zvezo za telesno vzgojo. Da bi se športna dejavnost razmahnila, so v zvezi vključili zastopnike vseh društev in klubov. Se ta mesec bo občinska zveza za telesno vzgojo izvela občini zbor. Izvolili bodo novo vodstvo in sprejeli delovni program. D.K.

NAROČITE SI DOLENJSKI LISTI (Nadaljevanje sledi)

Po Spodnjem Posavju

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Pred kratkim so v Skoplju zborovali člani SZDL...

je pri ocenjevanju zbralo 499 točk od 525 možnih...

Kaj bodo delali v Šentjanžu, Krmelju in v Gabrijelah

Šentjanžani pravijo, da bi se z ozirom na veliko aktivnost prosvetnega društva lotili...

Prilpore na občinsko konferenco SZDL v Sevnici

V nedeljo, 15. januarja, bo v Sevnici mladinska konferenca...

adaptacije prosvetnega doma. Prizidali bi še gasilski dom...

V Krmelju jih tudi skrbi šola, saj tako močan delavski center še nima osemletke...

Sem ter tja po Skopljah

avtomobilski cesti, o gradnji transformatorske postaje in o kanalizacijski vaši...

začela delati mlečna kuhinja. Učenci bodo dobili toplo malico in kruh...

Gospodinjki tečaj v Loki

Pred kratkim so v Loki zaključili trimesečni gospodinjki tečaj...

Iz Tržišča nam pišejo

Kakor povsod, je bilo tudi v Tržišču precej zanimanja za dedka Mraza...

Društvo prijateljev mladine so iskreno zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli pripomogli...

LEP ZGLED V ČAKALNICI

Čakalnica na železniški postaji v Tržišču je bila polna veselih državljanov...

Prebivalci Gabrijel so končno

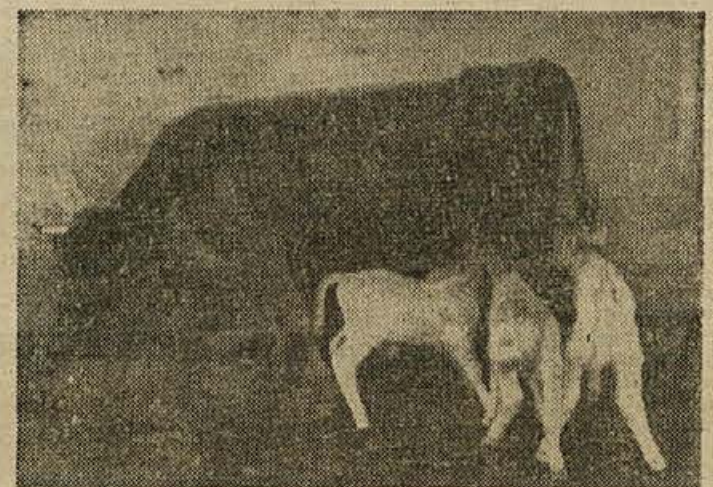
je pred uresničitvijo dolgoletnih želja: kaj kmalu bo gotovo postajališče na železniški postaji...

Nekaj kratkih brežiških novic

V Brežicah so se zagnali za uredeitev peš poti od postaje do mesta in za označitev prehodov...

Sevnika mlada pred konferenco

Na zadnji seji je predsedstvo Socialistične zveze občine Sevnica razpravljalo o pripravah na občinsko konferenco...

Zadnji smo poročali o teških-trajnih in Rake pri Krškem, danes pa še njihova fotografija. Le pogledite jih, kako se junakšo silijo kl sladkemu korčuncu...

Tečajnice so se udeležile dobro gosposodinjstvom in so zvedele marsikaj o prehrani, čistosti in pranju...

Novomeška kronika

V ponedeljek zvečer je ljubljansko Mesno gledališče uprizorilo v Domu ljudske osvoboditve - »Vdovo Rošnikovo«...

ni meter, pletenice, morske ribe in okrasni...

čali domov. Med njimi so bili tudi trije dijak-veseljaki...

PLENUM OBČINSKEGA KOMITEJA LMS NOVO MESTO

Pred bližnjo občinsko konferenco mladine novomeške občine, ki bo predvidena 29. januarja...

Poročili so se: Stano Lisec, kotičevnikar z Givnega trga 18...

Kmetijska zadruga v Brežicah je pričela uresničevati davne zamisli gradnje toplih gred v Čateških Toplicah...

V OPREMALES NOV MLADINSKI AKTIV

V ponedeljek so v »Opremales v Gornji vasi« ustanovili mladinski aktiv...

Plenum - na njemu so sodelovali tudi predstavniki občinskega komiteja Zveze komunistov in občinskega odbora...

ČRNOMELJ: tečaj za višjo kvalifikacijo

Črnomeljska podružnica združenja šoferjev in avtomobanikov bo v kratkem izvedla dva tečajja...

ZNAMK NI!

Za več kot deset dni so novomeške trafike (pa tudi papirnice) brez znamk po 1, 2 in 5 din, zadnje dni pa je zmanjkalo še znamk po 15 din...

ni dobil, ker jih pač nimamo. (Povedati moramo, da je novomeška pošta zase imela znamke po 5 din, ki so pravi za njihovo prodajo na mladino tega podjetja...

Stanovanjskim blokom na Ulici 21. oktobra v Črnomlju se je dni pridružil še eden. Delavci gradbenega podjetja so postavili smrečico na streho novega 12-stanovanjskega bloka...

Tople grede v čateških Toplicah

Za pričetek obratovanja te nove specializirane proizvodnje so potrebne velike priprave...

Aktivnost bršlinske mladine

Člani mladinske organizacije v Bršlinu so izvolili v odbor zelo aktivne člane...

OB NESADNI SMRTI DRAGEGA SINKA RAKDA STEFANCA

Ob nesadni smrti draga sina Radka Stefanca iz Podhoste se iskreno zahvaljujemo osebju novomeške bolnišnice...

Skrb višinskih krajev Podgorja, Zabukovja in Podvrha velja sadovnjakom

Na decembrskih konferencah organizacij SZDL teh treh področij je bilo skoro povsod čutila skrb ljudi za njihovo glavno proizvodno panogo...

Cedenski koledar

Cetrtek, 12. januarja: Tatjana Trebnj; 13. januarja: Veronika Sobota...

KINO

Črnomelj: 13. in 15. jan. barvni film »Nepričakovana ljubezen«...

KALOGLASI

PRDAM skoraj novo belo kavo posteljo in rajbno mrežo...

PROJAM

STARBA ZA ZAKRPAJKA želim posvojiti deklico od 5 mesecev do 5 let...

SVEZ KONJSKI GNOJ KUPI GO-SAD

ORODNO KOVACNICO oddam v nojem zaradi bolezn. Jakob Marlin...

SLUŽBO DOBI gospodinska pomočnica ali natakarica

IZSEMO SOFERJA osebnega avtomobila. Plača po tarifnem pravilniku...

SPREMEMBO mizarja-predelavca za strojno delavnico

ZAKUPIMO novo komfortno dvosobno stanovanje s kopalnico za večje...

ZAHVALE

Vsem, ki ste se poslovlili od naše drage mame, stare mame, sestri in tete...

ALOJZIJE PLESKO

Iz smelnosti in tako velikemu številu na njeni zadnji poti, nam izrazil sožalje...

Ob nesadni smrti draga sina RAKDA STEFANCA

Ob nesadni smrti draga sina Radka Stefanca iz Podhoste se iskreno zahvaljujemo osebju novomeške bolnišnice...

BRŠLINSKI AKTIV

Člani mladinske organizacije v Bršlinu so izvolili v odbor zelo aktivne člane...

GRADAC

Decembra ni bilo ne rojstev ne porok...

METLIKA

Decembra so bile rojene 3 deklice in 1 deček...

VELIKI TRN

Decembra sta se poročila Jože Kern, zidar, in Marija Gorenc, hči posestnika...

PREKLICI

Branko Puhek, kmetovalec iz Sečlega sava, obhajeluje vse kडेve, ki sem jih govoril pred 70 leti...

IZGUBLI SEM ZDRAVSTVENO IZKAZNICO

Izgubil sem zdravstveno izkaznico št. 22486 in jo s tem preklujem...

NOVO MESTO

V času od 26. decembra do 9. januarja je bilo rojenih 33 dečkov in 29 deklic...

SENOVO

Decembra so bile rojene 3 deklice...

SEVNICA

Decembra so bili rojeni 1 deček, 2 deklice in 1 deček...

GRADAC

Decembra ni bilo ne rojstev ne porok...

METLIKA

Decembra so bile rojene 3 deklice in 1 deček...

VELIKI TRN

Decembra sta se poročila Jože Kern, zidar, in Marija Gorenc, hči posestnika...

PREKLICI

Branko Puhek, kmetovalec iz Sečlega sava, obhajeluje vse kडेve, ki sem jih govoril pred 70 leti...

IZGUBLI SEM ZDRAVSTVENO IZKAZNICO

Izgubil sem zdravstveno izkaznico št. 22486 in jo s tem preklujem...

NOVO MESTO

V času od 26. decembra do 9. januarja je bilo rojenih 33 dečkov in 29 deklic...

SENOVO

Decembra so bile rojene 3 deklice...

SEVNICA

Decembra so bili rojeni 1 deček, 2 deklice in 1 deček...

GRADAC

Decembra ni bilo ne rojstev ne porok...

METLIKA

Decembra so bile rojene 3 deklice in 1 deček...

VELIKI TRN

Decembra sta se poročila Jože Kern, zidar, in Marija Gorenc, hči posestnika...

IZ BREŽIŠKE PRODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški prodnišnici rojeni: Marija Zornič iz Bojnega...

KRONIKA NESREČ

V preteklih štirnajstih dneh so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici...

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

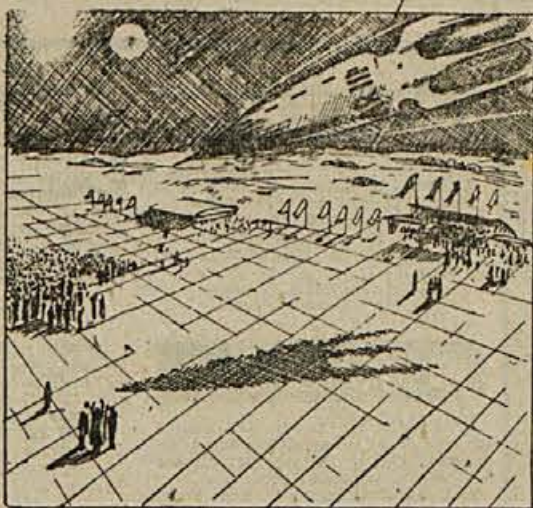
Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici...

IZVOLLJI PRECEJ VEČ MLADIH LJUDI

Ti so resno lotili dela in so na primer že razdelili stroške za elektrifikacijo v višini 6 milijonov dinarjev...

V ATOMSKI RAKETI NA LUNO

PRIPREJENO PO FAN TASTIČNI ZGODBI R. O. FOHLERJA

34. Kapitan Wilbert je pristopil k Illmingu in ga vprašal: "No, mladi Ron, pravkar so nam sporočili z Zemlje, da bo dobil vaš oče Nobelovo nagrado. In kaj boste dobili vi?" "Od očeta nekaj zausnice in od matere hišni zapor," je odgovoril Illming, gotovo sta v skrbeh zame. "Toda," se je nasmehnil kapitan. "Nobelov nagradenec najbrže ne klotuta svojega sina, slavnega sina pa prav gotovo ne." "Zakaj slavnega?" je hotel vedeti Illming. "Vsi časniki na zemlji že pišejo o tem," je odgovoril kapitan, "da ste s svojo prisotnostjo na raketi zagotovili uspeh njenega poleta. Vaš oče se je namreč zmotil v težji posadki in če ne bi bilo vas, bi se že v ionosferi razletela raketa na drobne kosce!"

35. Pristanek rakete AR 3 na Zemlji je bil nad vse slovesen. Potem ko je naredila častni krog okrog Zemlje, je pristala med viharnim vzhikanjem stotisočglave množice na že znanem glavnem letališču, ki je bilo v zastavah in cvetju. Navdušenje množice je bilo nepopisno in le nečloveškim naporom letalske in prometne policije se je lahko zahvalila posadka, da je množica ni od veselja in navdušenja raztrgala na drobne kosce. Še na letališču je pristopil k Illmingu profesor Fabianus, mu segel v roko in dejal: "Po vsem tem, kar ste storili za posadko in za človeštvo, pač ni potreba, da bi v tem semestru še opravljali izpit iz matematike!"

36. Močan sunek je predrmal Illminea iz spanja, v katerega je - skrit za gumijastimi oblekami - bil zapadel. "Vstani, Illming, in brž ven! Raketa bo vzletela v nekaj minutah", je zasilil glas svojega očeta. "Oprostite, oče," je dejal, "zaupam v tvoje delo - in, oprostite! Hotel sem z raketo na Luno..." "Ze dobro," je spregovoril oče, "tudi jaz zaupam vate. Pripravi se k izpitu iz matematike, kadar hočeš..." "Da, saj res - izpit iz matematike!" je rekel Illming. "Oče, sklenil sem počakati povratek profesorja Fabianusa z Lune. Izpit bom opravljal pred njim!" Z roko v roki sta zapustila oče in sin raketo AR 3. Policisti v kordonu so se menili, da je pustil oče sina v raketi do vzleta kot stražo... (Koniec)

1961 se predstavlja z deklico

Letos, oprostite, 31. decembra lani, smo zvečer povprašali na porodniškem oddelku novomeške bolnišnice:

- Povejte no, kakšne so perspektive? Dežurna babica je povedala:

- Oh, tokrat bo prej kot lani, najbrž kaj kmalu po polnoči!

Ob enih smo poklicali porodniški oddelek. Nič še ni, je bil odgovor. Ob treh: spet nič. Ob šestih: enako. Ob šestih deset minut pa je dežurna babica Tončka Kolenc olajano povedala:

- Letos je pa punčka!

Ob šestih zjutraj je mlada mamica Stefka Gnetič iz Jelendola 3 pri Skočjanu podarila možu lepo novoletno darilce. Rodila je zdravo, 3000 gramov težko deklico.

- To je bil moj prvi porod, je povedala malce sramežljivo in s skrbno roko varno prižela k sebi drobno bitje.

- Deklica je, Marija ji bo najbrž ime, je še dodala. Cestitka, zvrhan koš lepih mamic in otročičku, skromno darilce Dolenjskega lista in samo še bližnjak s fotoaparatom.

Zdaj pa, tako kot vsako leto še "obračun" za 1960. Dežurna babica je povedala:

- Tudi zadnji porod v letu 1960 je dal deklico. Rodila jo je Marija Adamič iz Mokronoga. Sicer pa je bilo v letu 1960 v novomeški porodnišnici 1565 porodov. Rojenih je bilo 806 dečkov in 784 deklic; v 25 primerih so bili dvojčki.

Srečno vsem, ki so pravkar na porodniškem oddelku naše bolnišnice! Srečno vsem, ki bodo letos pomnožile svoje družine in družinice, in veliko sreče, zdravja, in dobre volje možem in ženam v belih plaščih, ki prvi pomagajo našim najmlajšim državljanom!

Čestitke vojakov

Naši fantje, ki so pri vojaki na Visu, pozdravljajo vse dolenske fante in dekleta, brate, sestre, znance in prijatelje,

posebno pa starše in kolektiv mizarskega podjetja "Remont", Mirna peč, ter jim želijo srečno novo leto. Jelko Avguštinčič, Franc Kočevar, Anton Bobič.

V prihodnji številki:

- DECENTRALIZIRANA POSTAJA - boljše usluge! Razgovor z direktorico PTT podjetja v Novem mestu, zvezno ljudsko poslanico tov. Dragico Rome
- Ljudska Armada v letu dvojnega jubileja
- KAJ GROZI Orešju - pri Smarjeti?
- BELT - prvi belokranjski milijarder
- KAJ BOMO DELALI letos in v petletici v našem kmetijstvu?
- VODA - prijatelj ali sovražnik?
- NAGRADNA SLIKOVNA UGANKA za naše pionirke in pionirje
- OBISK PRI PAPIRNICARJIH in "ceulozarjih" na Vidmu
- SREČNO, tovariši rudarji!
- PARTIZANI v anekdotah
- GODOKNI IN LJUDJE v slikah
- O CIGANIH in proučevalcih njihovega jezika

Bodočnost našega bombaža

Jugoslovanski kmetovalci so v zadnjih letih uspeli, da s pridelitimi svojih njiv zagotovo prehranjevajo vse prebivalce svoje dežele. Prav tako pa lahko zagotovo tudi njihovo oblačila, kolikor gre za osnovni artikel - bombažno tkanino. Za bombaž imamo vse naravne pogoje, potrebno je le složno sistematično prizadevanje vseh ustreznih činitelev, zlasti znanstvenikov, da vzgojijo take vrste bombaža, ki bo uspeval na naših tleh.

Za našo tekstilno industrijo je to vprašanje zelo važno, saj je zanjo bombažno vlakno najvažnejša surovina. Svoje sedanje potrebe, 45.000 ton letno, kar je tekstilna industrija pretežno iz uvoza, s tem pa se naša plačilna bilanca obremenjuje vsako leto za 30 milijonov dolarjev.

Veče donose: od 2-3 tisoč kg surovega bombaža na hektar. Te donose so dosegli z osrednjim agrotehnikom in z domačimi sortami, zato sodijo, da bi z modernim agrotehnikom in z visokorodnimi sortami lahko dobili 4-5 tisoč kg surovega bombaža na hektar. Upoštevajoč, da imamo v Jugoslaviji okrog 70.000 hektarov za bombaž ugodnih površin (v Makedoniji 50.000 ha, v Srbiji, Bosni in Hercegovini in Hrvatski po 1000 ha) in če vzamemo povprečni donos 20 metrskih

stotov surovega bombaža na hektar, vidimo, da bi lahko vsako leto dobili okrog 50.000 ton čistega vlakna, kar bi bilo dovolj za naše današnje potrebe.

Da bi pa to uspeli, je nujno potreba poskati najboljše sorte za posamezna področja. Strokovnjaki sodijo, da je treba najti ustrezno sorto za vsak kraj, le tako bomo dosegli zaželene uspehe. Zato bodo skušali vzgojiti sorte, ki bi v Makedoniji lahko dale 4-5 tisoč kg donosa surovega bombaža na hektar v severnih, manj ugodnih področjih pa 3-4 tisoč kg. Za to bo treba natančno proučiti rastno dobo posameznih sort, srednjo dolžino vlakna, velikost plodu, odpornost rastline proti boleznim in škodljivcem, toplotne pogoje za rast in podobno.

Za našo tekstilno industrijo je to vprašanje zelo važno, saj je zanjo bombažno vlakno najvažnejša surovina. Svoje sedanje potrebe, 45.000 ton letno, kar je tekstilna industrija pretežno iz uvoza, s tem pa se naša plačilna bilanca obremenjuje vsako leto za 30 milijonov dolarjev.

V letih 1954-1958 so jugoslovanski kmetovalci proizvedli okrog 2000 ton bombažnega vlakna na leto - 5 odstotkov od skupnih potreb domače industrije. Takaj majhna proizvodnja pa nikakor ni v skladu z naravnimi pogoji za pridel

lovanje bombaža. Ti ugodni pogoji niso samo v Makedoniji, ki pridelala največ bombaža, temveč tudi v Srbiji, Bosni in Hercegovini in na Hrvatskem. Z bombažem posejane površine zajemajo komaj okrog 13.000 hektarov, nizek je pa tudi povprečni donos - okrog 300 kg surovega bombaža na hektar.

Zadnja leta pa so na nekaterih zadržnih posevkih, kmetičkih gospodarstvih in poskusnih poljih znanstvenih ustanov dosegli neprimerno

Slavni kipar Ivan Meštrovič, ki živi v ZDA, je izdelal kip velikega pesnika in nekdanjega vladarja Črne gore Petra Petrovića Njegoša. Spomenik je izdelan iz kamnite stene, težeke 30 ton. Iz Amerike v Budvo ga je pripeljala ladja, nato se je s posebno zgrajenim vozilom osem dni vozil do Cetinja. Sedaj ga je treba prenesti na vrh Lovčena. Inženirji, arhitekti in drugi strokovnjaki so dolgo iskali najprimernejši način. Najprej so mislili, da bi izkopal predor od Cetinja do vrha Lovčena, kar pa bi bilo zaradi krških in lomljivih apnenčevih sten prenevarno. Zdaj bodo v ta namen zgradili vzpenjačo, ki je bodo potem uporabljali tudi za prevoz turistov iz Cetinja na Lovčen.

Vzpenjača za spomenik

V zabuju čez Severno morje

Svojevtrstno in nič kaj prijateljno potovanje čez Severno morje je imel danski mornar Ridskov. V Kopenhagnu je nekega večera utrujen prišel v pristanišče in se vlegel v velik prazen zaboj, v katerem je bila slama. Ko se je zbudil, je prestrašen spoznal, da je na odprtem morju v trupu neke ladje in da ne more zlesti iz zabitega zaboja. Ključ je in razbilja, toda zaradi bučanja valov in ropota stojalnice ga nihče ni slišal. Sele tik pred angleško obalo ga je po naključju zasilil neki mornar.

DOMAČI OKROGLI

LETOS PRVIC

Na Studencu pri Sevnici so letos prvič organizirali sprevod dedka Mraza, ki so ga spremljali tudi Pavliha, Martin Krpan in druge pravljicne osebe. Ena izmed starejših gledalk sprevoda je takole izrazila svoje začudenje:

"Ježek, ježek, saj je šele novo leto, saj še ni pust..."

PEKOVSKA

V prodajalni kruha na novomeškem Glavnem trgu se posebno ob tržnih dneh tare ljudi. Pa vpraša v ponedeljek opoldne kmečka mamica prodajalko: "Ja, to mi povejte, ali imate domač kruh ali pekovski?" (Štruce, pripravljene kot v domači peki, gredo veliko bolj v promet.)

Bo Laos postal druga Koreja? O tem se sprašujemo te dni, ko beremo poročila o bojih v tej azijski državi

NEKAJ OKROGLIH

USTREŽLJIVOST

Sredi noči se ljubimca pripravljata na pogob. Pod oknom čaka letev. "Oh, če bi moj mož vedel, kaj midva sedaj nameravamo, bi me gotovo ubil," pravi ona.

"Bodi brez skrbi, ljubica! - Letev mi je tvoj mož sam posodil."

KORIST ZAKONA

Štirje prijatelji so si obljubili, da se ne bodo nikoli poročili. Vendar so trije kmalu stopili v zakonski jarem, četrta pa šele leto dni kasneje. Ko so se vsi štirje zbrali, v proslavo zadnje poročenemu, so rekli prvi trije: "Vidiš, kako je dobro v zakonu, pa si se tako opepal! Prvic, kar te vidimo, imaš čisto srajco in vse gumbje prišite. To je uspeh tvoje ženitve."

"Res je," je odgovoril zadnji. "Prvo, kar me je žena naučila, je kuhanje, šivanje in pranje."

AH, TO VREME

Meteorološka postaja je namesto napovedi dala tole poročilo: "Zaradi slabega vremena niso prispeli podatki, ki so potrebni za jutrišnje vremensko napoved."

NAJVEČJA NEUMNOST

"Se spominjaš tistega plavalca, ki me je obletaval," pravi prijateljica prijateljici. "Pomisli, energično je zahteval, naj bom njegova ljubica."

Kaj boš le počela s hladilnikom, ko pa zažaduje že en sam pogled, pa vse oledeni okoli tebe!

FOTOGRAFIJA TEDNA

Novoletni "pridelek" v novomeški porodnišnici: od 1. januarja do 12. ure 2. januarja se je letos rodilo 8 otrok, štiri deklice in štiri fantki. Veščimo jim srečno novo leto - in dolgo, srečno življenje!

Začel se je premikati. Najprej se je izognil debelih ledenih kapel, ki so mu padale na glavo, mu vrtale v možgane, kašljale zavest. Iztegnil je vrat in naslonil glavo na ramo. Tako so kaplje padale na vrat, ga mrtvice. Kadar je prišel paznik, se je Tropinčin zavrnil in kaplje so mu spet kot klavirski točke po glavi. Naslednji dan je paznik odkril, da si je jetnik našel tak položaj, da mu kaplje ne padajo na glavo. Zaškrtila so vrata in Tropinčina so priklavali ob zid za roke in noge. Od ledenih kapelj, ki so mu kot ubodi doble teme, je omedlel.

Ko se je zavedel, je bil spet v svetli sobi. Zagledal je Gorčakova, naslonjenega na okno. "No, dragi Tropinčin, si se osvestil?" mu je pokimal Gorčakov. "Zdaj boš gotovo odgovarjal."

"Podleži!" mu je zabrusil Tropinčin.

"Taki odgovorov ne prenesem!" Gorčakov se je naglo zavrnil. "Odpeljite ga!"

Se en dan in noč v celici in Tropinčina so znova odpeljali na zasiljanje.

"Boš govoril?" ga je že na pragu vprašal Gorčakov.

"Lopov!" mu je odgovoril Tropinčin.

"Dajte mu stol, saj vidite, da se ne počuti dobro. In lisice na roke!" je ukazal Gorčakov.

Tropinčina so pahnili na stol in mu z lisicami stegnili roke. Videč toliko ljudi okrog sebe, je jetnik zbral vso svojo moč, pripravljen na mučenje.

"Gotovo mi bodo zabodli igle za nohte," si je rekel, spominjajoč se, kako so mučili Ruse Tatarji, nemški križarji, Napoleonovi vojaki...

Ko so mu na roke pritisnili razbeljeno železo, ni niti zastokal. Le iz ugriznjene ustnice se mu je pcedila kri.

"Ali boš govoril?" je zavpil Gorčakov in ga sunil v prsi. Tropinčin je pokimal, si obilnil krvavo ustnico in komaj spregovoril:

"Skloni se!"

Gorčakov se je vesel sklonil k njemu. Tropinčin pa mu je pljunil v lice slino in kri.

"Po njem!" je zatulil Gorčakov.

Po Tropinčinu so se usuli udarci.

Ko so se mu rane na roki zarašle, so ga poslali v Majdanek.

tok visoke napetosti. Bilo je nemogoče iti iz barake v barako. Celo pri nehotnem dotiku bodeče žice so v taborišču zatulile sirene, iz robove okrog barak so planili razjarjeni volčjaki, ki stažarnice pa so strojnice pokosile vsakega, ki se je približal žici...

Tropinčina so spravili v sobo v stražarski baraki. Ko so drugi dan pripeljali novo skupino, so ga odgnali na dvorišče. Ze sliv od telesnih in duševnih muk, z okovi na rokah in nogah je stal obdan s pojačano stražo, vzdalno obleden oficir pa mu je nekaj pojasnjeval. Tropinčinov obraz je bil popolnoma razburjen. Nobena mišica ni izdajala njegovega razburjenja. Kakor da hoče vplivati na tiste, ki so prišli, in jim reči: "Prijatelji, vztrajajte!"

Gručo so na temelju nekih seznanov razdelili na manjše skupine. Ko so prvo odgnali proti zidanim zgradbam v taborišču, so vanjo pahnili tudi Tropinčina.

V hodniku kopalnice so dali vsakemu milo. Pred njimi so odprli težka vrata in ljudi je zagnila sopara in še nekaj, kar jih je omamljalo. Stiskajoč se drug k drugemu so nesrečniki iskali prhe, klopi, kadi, vsem pa so se za njimi zaloputnila težka vrata, nekje je zaropotal motor in zabnel ventilator. Ljudi je zagnil oblak plina.

Tisti, ki so ostali na dvorišču, so videli, kako so Tropinčina okovanega odgnali k okencu na vratih. Pogledal je v plinško celico in je od groze sprjoč prizora, ki ga je videl, skušal z okovi podreti oficirja, kar pa mu je s puškinim kopitom preprečil esovec, ki je stal v bližini. Potem se je odmaknil od okenca, vendar so ga spet porinili nazaj in primorali, da gleda.

Tropinčin si je z grozo zapomnil obraze ljudi, ki so ta dan umrli v plinški celici. Zvečer so ga vprašali samo eno:

"Kaj te saniti?"

"Ne vem."

Sledili so strašni dnevi mučenja. Minevali so tedni, meseci, leta... Ime zdanjega kraja, kjer je nesrečnik živel, je zvedel šele od ameriških vojakov, ko so zavzeli nemško mestoce v zapadni pokrajini Rajha.

Spominjajoč se tega časa, si Tropinčin ni mogel odpušiti da se je bil tako omečal. Ko so ga rešili iz samice, je pozabil na vse in mislil le na srečanje s svojimi, z ženo in s sinom. Od veselja ni pozabil, da pazijo nanj, da so mu ribanje omežili. Prevzela ga je zgolj ena misel: "Kmalu bom videl sina! Saša, Sašek, sedaj si star že štirinajst let. Se me še spominjaš? Misliš, da sem umrl toda jaz živim. Živim! In kmalu te bom videl!"

Siv, grob človek, ki mu je iz očl sevalo le sovraštvo, je postal rahločuten kakor otroci.